

KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG

2024. VI. évfolyam 8. szám

KÖZBESZERZÉSI ÉRTESÍTŐ PLUSZ

KÖZBESZERZÉSEK? LEGYEN **APP**RAKÉSZ!

NAPI KÖZBESZERZÉS ALKALMAZÁS

MENEDZSER ÉRTEŚÍTŐ • STATISZTIKÁK • FELHÍVÁSFIGYELŐ • HIRDETMEŒYEK • HATÁROZATOK

Folyamatosan frissülő applikációnknak már több mint 6000 felhasználója van. Ha praktikus és sokoldalú segítségre van szüksége a közbeszerzések világában, töltse le Ön is a Napi Közbeszerzést!

KÖZBESZERZÉSI ÉRTESÍTŐ PLUSZ

2024. VI. évfolyam 8. szám

IMPRESSZUM

FELELŐS KIADÓ

Dr. Kovács László PhD

Közbeszerzési Hatóság, elnök

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr. Kovács László PhD

Közbeszerzési Hatóság, elnök

TISZTELETBELI SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI TAGOK:

Dr. Varga Zs. András

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar
tanszékvezető, egyetemi tanár

Dr. Navracsics Tibor

Közigazgatási és Területfejlesztési miniszter

Dr. Tátrai Tünde

Budapesti Corvinus Egyetem, egyetemi tanár

Prof. Dr. Boros Anita

Greenology Zöldinnovációs Fenntarthatósági Tudásközpont,
egyetemi tanár

Prof. Dr. Herbert Küpper

Institute of East European Law, Managing Director

Prof. Gustavo Piga

Professor of Economics at University of Rome Tor Vergata

Dr. György László

Gazdaságfejlesztési Minisztérium, kormánybiztos

SZERKESZTŐSÉG

Főszerkesztő:

Dr. Kugler Tibor

Közbeszerzési Hatóság, főtiszt

Szerkesztők:

Dr. Várhomoki-Molnár Márta PhD

Közigazgatási és Területfejlesztési

Minisztérium, Közbeszerzési

Szabályozási Főosztály, főosztályvezető

Olvasószerkesztő:

Dr. Kovács Dóra

Közbeszerzési Hatóság, kabinetvezető

Szerkesztőségi titkár:

Lónyainé Kaczur Piroska

Tördelés és

Online megjelenés:

Kovács Judit

Közbeszerzési Hatóság, képzési

asszisztens

Lektorok:

Dr. Kugler Tibor

Közbeszerzési Hatóság, főtiszt

Dr. Várhomoki-Molnár Márta PhD

Közigazgatási és Területfejlesztési

Minisztérium, Közbeszerzési

Szabályozási Főosztály, főosztályvezető

A Közbeszerzési Értesítő Plusz havi rendszerességgel megjelenő lapszámaiban szereplő cikkek lektorálása a nyílt lektorálás elvével történik.

TARTALOM

Szerkesztőbizottsági köszöntő (Dr. Kovács László)	2
A Közbeszerzési Hatóság legfrissebb állásfoglalásai (Dr. Vén Gergely)	3
Jogorvoslati aktualitások (Dr. Horváth Éva).....	16
D.250/33/2023. számú határozat	16
Közbeszerzési iránytű.....	25
Beszámoló a Közbeszerzési Hatóság által 2024. május 14-én megrendezett Közbeszerzési Expóról (Dr. Flek Livia; Dr. Ferge Péter)	25
Ökocímkek helye a közbeszerzés világában (Dr. Poór Péter)	35
Statisztika (Rezső Orsolya)	
2023. évi közbeszerzési eljárások elemzése az ajánlatkérő szervezetek típusa szerint.....	44

ISSN 2676-8860 (Nyomtatott)

ISSN 2631-1135 (Offline)

Honlap: <https://ertesitoplusz.kozbeszerzes.hu/>
Szerkesztőségi email cím: ertesitoplusz@kt.hu

Nyomdai előkészítés:
Classmate Studio Kft.

Nyomdai munkák:
Patria Nyomda Zrt.

SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI KÖSZÖNTŐ

A Közbeszerzési Értesítő Plusz 2024. év augusztusában megjelenő nyolcadik számának a *Közbeszerzési Hatóság legfrissebb állásfoglalásait* bemutató rovata – egyebek mellett – a következő témákkal összefüggésben nyújt eligazítást a jogalkalmazók számára: a legalacsonyabb ár értékelési szempont alkalmazásának esete, Kbt. önként történő alkalmazásával összefüggő kérdések, ajánlattevő kifizetésének megtagadása, egyes kizáró okok fennállásának vizsgálata, előzetes piaci konzultáció alkalmazása, ajánlattételi határidő meghosszabbítása és az alkalmasság igazolása.

A *jogorvoslati aktualitásokat bemutató rovatban* ismertetett jogeset rámutat, hogy az adott ajánlat műszaki leírásnak való megfelelőségének bírálata során az egyenértékűség vizsgálatakor az ajánlatkérő kizárólag azon teljesítmény-, illetve funkcionális követelményeket veheti figyelembe, amelyeket a közbeszerzési dokumentumban előzetesen kifejezetten előírt.

A *Közbeszerzési iránytű rovatban* két írás kerül publikálásra. A Közbeszerzési Hatóság 2024. május 14-én Közbeszerzési Expót rendezett a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Campus-án. Az első írás a rendezvényen elhangzott előadásokat és kerekasztal-beszélgetéseket foglalja össze. A második szakcikk részletesen vizsgálja a Zöld Közbeszerzési Stratégia által hangsúlyozott zöld közbeszerzés hatékony eszközeként alkalmazható ökocímkéket. Összehasonlítva az ökocímkék különböző típusait, részletesen elemzi előnyeiket és hátrányaikat. Emellett jó példák bemutatásán keresztül áttekintést nyújt a Közbeszerzési törvény által előírt követelményekről és a megfelelő ökocímkékről és az ezekhez kapcsolódó termékcsoportokról.

A *Statisztika rovat* a 2023. évi közbeszerzési eljárások statisztikai adatainak elemzését tartalmazza az ajánlatkérő szervezetek típusa szerint.

Dr. Kovács László PhD

felelős szerkesztő

Közbeszerzési Hatóság

A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG LEGFRISSEBB ÁLLÁSFOGLALÁSAI

Dr. Vén Gergely, vezető jogi tanácsadó, Közbeszerzési Hatóság

DOI: <https://doi.org/10.37371/KEP.2024.8.1>

A Közbeszerzési Hatóság állásfoglalások formájában ad felvilágosítást a közbeszerzési eljárásokban résztvevő jogalkalmazók számára a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) és kapcsolódó végrehajtási rendeleteinek alkalmazásával összefüggő általános jellegű megkeresésekre.

Alábbiakban a Kbt. alkalmazásával összefüggő kérdésekre adott válaszainkat rendeztük sorrendbe, bízva abban, hogy iránymutatásaink nem csak a kérdésfeltevőknek, hanem valamennyi Olvasónknak hasznos információkkal szolgálnak.

Felhívjuk Tisztelt Olvasóink figyelmét, hogy a közbeszerzésekre irányadó jogszabályok alkalmazásával kapcsolatos döntések meghozatala mindenkor a közbeszerzési eljárások résztvevőinek joga és felelőssége. Hangsúlyozzuk továbbá, hogy az állásfoglalásokban megfogalmazott véleményeknek jogi ereje, kötelező tartalma nincsen.

1. kérdés

Amennyiben egy közszolgáltató ajánlatkérő tervezési és/vagy műszaki ellenőri és/vagy építészeti szolgáltatás megrendelésére vonatkozó, a Kbt. 105. § (2) bekezdés c) pontja szerinti keretmegállapodás megkötése érdekében kíván eljárást indítani, amelyben a Kbt. 76. § (5) bekezdésének megfelelően az értékelés szempontja a Kbt. 76. § (2) bekezdés c) pontja szerinti legjobb ár-érték arányú szempont, amelynek keretében szakemberek és azok szakmai tapasztalata is értékelésre kerül, akkor a verseny-újranýtások során alkalmazhatja-e a Kbt. 105. § (4) bekezdésének megfelelően a Kbt. 76. § (2) bekezdés a) pont szerinti legalacsonyabb ár értékelési szempontot, ha azt az eljárást megindító felhívásban előre jelezte, vagy a Kbt. 76. § (5) bekezdésre tekintettel a verseny újranýtása során is szükséges-e legjobb ár-érték arányú értékelési szempont alkalmazása?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint a közszolgáltató ajánlatkérő tervezési és/vagy műszaki ellenőri és/vagy építészeti szol-

gáltatás megrendelése esetén nem alkalmazhatja a verseny újranýtásakor a legalacsonyabb ár értékelési szempontot.

A Kbt. 105. § (4) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Az ajánlatkérő akkor alkalmazhat a keretmegállapodás megkötésére irányuló közbeszerzési eljárásban alkalmazott értékelési szempontoktól eltérő értékelési szempontokat, ha már a keretmegállapodás megkötésére irányuló közbeszerzési eljárásban a közbeszerzési dokumentumokban azt előírta és amelyet egyben a keretmegállapodás tartalmaz. Az értékelési szempontokat és módszert a 76. §-nak megfelelően kell meghatározni. Az ajánlattevő csak a keretmegállapodásban foglaltakkal azonos vagy annál az ajánlatkérő számára kedvezőbb ajánlatot tehet.”

A Kbt. 76. § (2) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Értékelési szempontként alkalmazhatóak

- a) a legalacsonyabb ár,
- b) a legalacsonyabb költség, amelyet az ajánlatkérő által meghatározott költséghatékonysági módszer alkalmazásával kell kiszámítani, vagy
- c) a legjobb ár-érték arányt megjelenítő olyan – különösen minőségi, környezetvédelmi, szociális – szempontok, amelyek között az ár vagy költség is szerepel.”

A Kbt. 105. § (4) bekezdését és a Kbt. 76. § (2) bekezdését együttesen megvizsgálva megállapítható, hogy a Kbt. 105. § (4) bekezdése alapján a Kbt. 76. § (2) bekezdés c) pontja szerinti értékelési szempont helyett alkalmazható lehet a Kbt. 76. § (2) bekezdés a) pontja szerinti értékelési szempont. A Kbt. 105. § (4) bekezdése az értékelési szempontok változtatását lehetővé teszi, ennél fogva elvileg keretmegállapodás esetén a verseny újranýtásakor az ajánlatkérő alkalmazhatja a legalacsonyabb ár értékelési szempontot a legjobb ár-érték arányt megtestesítő szempontok helyett.

Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy az ajánlatkérő figyelmen kívül hagyhatja a Kbt. 76. § (5) bekezdését. A Kbt. 76. § (5) bekezdésének második és harmadik mondata szerint az ajánlatkérő csak akkor választhatja a legalacsonyabb ár egyedüli értékelési szempontját, ha az ajánlatkérő igényeinek valamely konkrétan meghatározott minőségi és műszaki követelményeknek megfelelő áru vagy szolgáltatás felel meg, és a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztását az adott esetben további minőségi jellemzők nem, csak a legalacsonyabb ár értékelése szolgálja, továbbá az ajánlatkérő nem alkalmazhatja a legalacsonyabb ár szempontját egyedüli értékelési szempontként tervezési, mérnöki és építészeti szolgáltatások, valamint építési beruházások esetében.

Nincs olyan rendelkezés a Kbt.-ben, amely a keretmegállapodásokat e korlátozások alól feloldaná. A Kbt. 105. § (5) bekezdése ellenben kifejezetten kiemeli a Kbt. 76. §-át, mint olyan rendelkezést, amelyet a verseny újraindításakor is alkalmazni kell, így alkalmazandó a Kbt. 76. § (5) bekezdése is. A közszolgáltatók közbeszerzéseire vonatkozó sajátos közbeszerzési szabályokról szóló 307/2015. (X. 27.) Korm. rendelet keretmegállapodásokról szóló 18. §-a, valamint egyéb rendelkezései sem tartalmazzak olyan rendelkezést, amely közszolgáltató ajánlatkérők eljárásai esetén lehetővé tenné a Kbt. 76. § (5) bekezdésében foglaltakhoz képest tágabb körben a legalacsonyabb ár értékelési szempont alkalmazását. Így ajánlatkérőnek a Kbt. 76. § (5) bekezdésre tekintettel tervezési és/vagy műszaki ellenőri és/vagy építészeti szolgáltatás megrendelésére vonatkozó verseny-újraindítás esetén is a legalacsonyabb költséget vagy a legjobb ár-érték arányt kell értékelési szempontként választania.

2. kérdés

Amennyiben a közbeszerzés tárgya szerinti szakértelemmel rendelkező szakértők nyilatkozata alapján a megvalósítani kívánt – közbeszerzési értékhatárt elérő vagy meghaladó értékű, a Kbt. 5. § (2) bekezdésében meghatározott támogatási intenzitást elérő – építési beruházás egyáltalán nem tartalmaz a Kbt. 1. melléklete szerinti mélyépítési tevékenységet, akkor a Kbt. 5. § (1) bekezdés hatálya alá nem tartozó gazdasági szereplő köteles-e közbeszerzési eljárás lefolytatására?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint a Kbt. 5. § (2) bekezdés a) pontja szerint a támogatásból megvalósuló beszerzés csak ak-

kor minősül a Kbt. szerint közbeszerzés-kötelesnek, ha a támogatott szervezet beszerzése alapvetően mélyépítési beruházásnak számít.

Abban a kérdésben, hogy az adott tevékenység mélyépítési tevékenységnek minősül-e, vagy sem, a tevékenység tényleges jellege a döntő szempont, amelyről a Kbt. 27. § (3)-(4) bekezdése, illetve az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet] 4. §-a szerinti szakembernek kell állást foglalnia.

A Kbt. 5. § (2) bekezdésének a) pontja az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„A támogatásból megvalósuló beszerzés vonatkozásában közbeszerzési eljárás lefolytatására kötelezett az az (1) bekezdés hatálya alá nem tartozó szervezet vagy személy, amelynek uniós közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó becsült értékű beszerzését többségi részben, uniós értékhatárokat el nem érő, de a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó becsült értékű beszerzését 75%-ot meghaladó mértékben az (1) bekezdésben meghatározott egy vagy több szervezet vagy személy közvetlenül támogatja, feltéve, hogy a beszerzés tárgya

a) olyan építési beruházás, amely az 1. melléklet szerinti mélyépítési tevékenységet foglal magában”

Az Európai Parlament és a Tanácsnak a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/24/EU Irányelve (a továbbiakban: 2014/24/EU Irányelv) 13. cikkének a) pontja az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Ezt az irányelvet a következő szerződések odaítélése során kell alkalmazni:

a) az ajánlatkérő szervek által 50 %-ot meghaladó mértékben közvetlenül támogatott, építési beruházásra irányuló szerződések, amelyek hea nélküli becsült értéke eléri az 5 186 000 EUR összeget, amennyiben ezek a szerződések az alábbi tevékenységek valamelyikére vonatkoznak:

i. a II. mellékletben felsorolt mélyépítési tevékenységek,
ii. kórházak, sportlétesítmények, szabadidős és szórakoztató létesítmények, iskolák és felsőoktatási épületek, illetve közigazgatási rendeltetésű épületek építési munkái;”

A két jogszabály [Kbt. 5. § (2) bekezdés a) pont és a fenti irányelvi rendelkezés] együttes értelmezése alapján megállapítható, hogy egy építési beruházás a Kbt. 1. melléklete (valamint a 2014/24/EU Irányelv II. melléklete) szerinti mélyépítési tevékenységet akkor foglal magában, ha mélyépítésre vonatkozik, tehát, ha az építési beruházás alapvetően mélyépítési tevékenységre irányul, amennyiben azonban a mélyépítési tevékenység nem meghatározó egy építési beruházás során, például egy épület alapozása során, akkor az nem tartozik a Kbt. 5. § (2) bekezdés a) pontjának hatálya alá.

Ezt támasztja alá az a tény is, hogy a Kbt. 5. § (2) bekezdés b) pontjában felsorolt építési munkák (kórház, sportlétesítmény, szabadidős és szórakoztató létesítmény, iskola, felsőoktatási épület vagy közigazgatási rendeltetésű épület építési munkái) főszabály szerint tartalmazzák mélyépítési elemeket is, azonban, ha az lett volna a jogalkotó célja, hogy a Kbt. 5. § (2) bekezdés a) pontjának hatálya bármilyen csekély arányú mélyépítési munka esetén megállapítható legyen, akkor szükségtelen lett volna kiemelni ezeket az építési munkákat, mint a Kbt. alkalmazását megalapozó körülményt.

A Kbt. 5. § (2) bekezdés a) pontjának fennállásáról tehát akkor beszélhetünk, ha az adott – egységes – beszerzés fő tárgya mélyépítési tevékenység. A fő tárgy mindenekelőtt a beszerzés szakmai tartalma alapján vizsgálendő, így, amennyiben például a beszerzés célja valamely épület építése, amelyhez szükségszerűen csatornázási munkák is kapcsolódnak, azaz a beszerzés fő tárgya nem csatornaépítés, nem állapítható meg a Kbt. 5. § (2) bekezdés a) pontjának fennállása.

Az, hogy az építési beruházás tartalmaz-e mélyépítési tevékenységet, olyan szakkérdés, amelyet a Kbt. 27. § (3)-(4) bekezdése, illetve a 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 4. §-a szerinti szakembernek kell megválaszolnia.

A 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése szerint építési beruházás esetén a Kbt. 27. § (3)-(4) bekezdése alkalmazásában a beszerzés tárgya szerinti szakértelemnek az építési beruházás tárgyában az adott szakterületen szerzett szakirányú felsőfokú végzettség fogadható el.

A 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 4. § (2) bekezdése szerint az ajánlatkérő nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont szervezet akkor tesz eleget az (1) bekezdés szerinti követelménynek, ha a tevékenységében személye-

sen közreműködő tagjai, munkavállalói, illetve a szervezettel kötött tartós polgári jogi szerződés alapján a szervezet javára tevékenykedők között legalább egy olyan személy van, aki az (1) bekezdés szerinti szakértelemmel rendelkezik, és ez a személy a közbeszerzési eljárásban az ajánlatkérő oldalán részt vesz.

Amennyiben tehát az ajánlatkérő által az eljárás előkészítésébe a Kbt. 27. § (3)-(4) bekezdése és a 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése szerint bevont szakember vagy szakemberek akként nyilatkoznak, hogy az adott beszerzés tárgya nem mélyépítési munka, továbbá a beszerzés tárgya nem tartozik a Kbt. 5. § (2) bekezdés b) és c) pontja szerinti körbe sem, akkor a Kbt. 5. § (1) bekezdésének hatálya alá nem tartozó támogatott szervezet megalapozottan jut arra a következtetésre, hogy nem szükséges közbeszerzési eljárást lefolytatni.

3. kérdés

Egy zártkörűen működő részvénytársaság valamennyi törzsrésztulajdonosa közös tulajdonba került oly módon, hogy egyik tulajdonos sem rendelkezik az egyes részvények tekintetében (így összességében sem) 25%-ot elérő tulajdoni hányaddal. A társaságban egyéb, többletjoggal bíró részvények kibocsátására nem került sor. A részvények tulajdonosai a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:213. § (2) bekezdése alapján, a részvényeken fennálló közös tulajdonra tekintettel intézkedtek közös képviselő kijelöléséről. A tulajdonosok által megválasztott közös képviselő a fentiek alapján egyszemélyben jogosult a társaság közgyűlésén szavazni, a szavazati jogot 100%-os mértékben gyakorolni. A zártkörűen működő részvénytársaság fentiek szerinti közös tulajdonban álló törzsrésztulajdonosai figyelemmel feltüntetendő-e a közös képviselő személye a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Pmt.) szerinti tényleges tulajdonos megadásakor?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint a szavazati jog ilyen módon történő gyakorlása megalapozhatja azt, hogy a közös képviselő tulajdonos a Kbt. 62. § (1) bekezdés k) pont kb) alpontja szerinti tényleges tulajdonosnak legyen tekintendő.

A Kbt. 62. § (1) bekezdés k) pont kb) alpontja szerint az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt alkalmasság igazolá-

sában az olyan társaság, amely a Pmt. 3. § 38. pont a)–b) vagy d) alpontja szerinti tényleges tulajdonosát nem képes megnevezni.

A Pmt. 3. § 38. pont a)–b) és d) alpontja az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„38. tényleges tulajdonos:

a) az a természetes személy, aki jogi személyben vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetben közvetlenül vagy – a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény (a továbbiakban: Ptk.) 8:2. § (4) bekezdésében meghatározott módon – közvetve a szavazati jogok vagy a tulajdoni hányad legalább huszonöt százalékával rendelkezik, vagy egyéb módon tényleges irányítást, ellenőrzést gyakorol a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet felett, ha a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet nem a szabályozott piacon jegyzett társaság, amelyre a közösségi jogi szabályozással vagy azzal egyenértékű nemzetközi előírásokkal összhangban lévő közzétételi követelmények vonatkoznak,

b) az a természetes személy, aki jogi személyben vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetben – a Ptk. 8:2. § (2) bekezdésében meghatározott – meghatározó befolyással rendelkezik,

d) alapítványok esetében az a természetes személy,

da) aki az alapítvány vagyona legalább huszonöt százaléka a kedvezményezettje, ha a leendő kedvezményezetteket már meghatározták,

db) akinek érdekében az alapítványt létrehozták, illetve működtetik, ha a kedvezményezetteket még nem határozták meg,

dc) aki tagja az alapítvány kezelő szervének, vagy meghatározó befolyást gyakorol az alapítvány vagyonának legalább huszonöt százaléka felett, vagy

dd) a da)–dc) alpontban meghatározott természetes személy hiányában aki az alapítvány képviselője

Jelen esetben – figyelemmel arra, hogy a közös tulajdonban álló részvény tulajdonosai a részvénytársasággal szemben egy részvényesnek számítanak, így a közös képviselő a részvényesi jogokat egységesen, egy személyben gyakorolja a részvénytársaság irányába – a Pmt. 3. § 38. pont a) alpontjában foglaltak bírnak relevanciával. E szerint az a természetes személy is tényleges tulajdonosnak minősül, aki egyéb módon tényleges irányítást, ellenőrzést gyakorol az adott szervezet felett.

Ha ez a személy gyakorolja a tulajdonosi szavazati jogok 100%-át, akkor ez a személy tényleges irányítást, ellenőrzést gyakorol a szervezet felett, tehát ő minősül a tényleges tulajdonosnak.

4. kérdés

Amennyiben a Kbt. 5. § (1) bekezdésének hatálya alá nem tartozó gazdasági társaság úgy dönt, hogy egyes eljárásai tekintetében önként alkalmazza a Kbt. rendelkezéseit és közbeszerzési eljárásként valósítja meg a beszerzési igényét, mely érdekében önmagát az EKR-ben a Kbt. 5. § (4) bekezdés szerinti ajánlatkérőként regisztrálja, ezzel önmagát aláveti-e teljeskörűen a Kbt. személyi hatályának? Köteles lesz-e minden közbeszerzési értékhatárt elérő eljárását közbeszerzésként megvalósítani, vagy csak azon beszerzése tekintetében lesz köteles a Kbt. valamennyi szabályát alkalmazni, mely eljárásra nézve akként dönt, hogy azt az adott beszerzést közbeszerzésként bonyolítja le, ez esetben viszont arra az eljárásra a Kbt. valamennyi releváns szabályát alkalmazni köteles, nem válogathat a szabályok között?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint a Kbt. 5. § (4) bekezdése az adott szervezet döntése alapján keletkeztet eseti ajánlatkérői minőséget, eseti kötelezettséget egy adott beszerzési igény közbeszerzési eljárás útján történő kielégítésére. Az ajánlatkérő dönthet úgy is, hogy valamennyi beszerzése tekintetében alkalmazni kívánja a Kbt.-t.

Amennyiben az adott szervezet úgy dönt, hogy a Kbt. 5. § (4) bekezdése alapján a Kbt.-t alkalmazza akár csak egy közbeszerzési eljárás tekintetében is, akkor a Kbt. valamennyi rendelkezésének megtartására köteles.

A Kbt. 5. § (4) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„E törvény rendelkezését köteles betartani az az (1)–(2) bekezdés hatálya alá nem tartozó szervezet, amely e törvény szerinti közbeszerzési eljárás lefolytatását önként vagy szerződésben vállalja, illetve számára jogszabály közbeszerzési eljárás lefolytatását kötelezővé teszi.”

A Kbt. 5. § (4) bekezdésének megfogalmazása egyaránt lehetővé teszi azt, hogy az ajánlatkérő akár csak egy bizonyos beszerzése vonatkozásában, illetve akár valamennyi beszerzése vonatkozásában úgy döntsön, hogy a beszerzéseit közbeszerzési eljárások lefolytatásával valósítja meg. Ez utóbbi esetben a döntésének kifeje-

zetten erre kell irányulnia, ugyanakkor ez utóbbi esetben is dönthet úgy, hogy a továbbiakban mégsem folytat le közbeszerzési eljárásokat, azaz a döntését jogában áll visszavonni.

A Kbt.-t önként alkalmazó szervezet továbbá e döntésével a Kbt.-ben foglalt valamennyi szabály megtartására vállal kötelezettséget, az előkészítésen át a lefolytatáson keresztül a közzétételi szabályokig. A Kbt. 5. § (4) bekezdésének azon előírása, mely szerint a szervezet ez esetben a Kbt. rendelkezését köteles betartani, azt jelenti, hogy azon eset(ek)nél, ahol egy – a Kbt. 5. § (1)-(2) bekezdés hatálya alá nem tartozó – szervezetet érintően a Kbt. szerinti közbeszerzési eljárás lefolytatását kötelezővé teszi egy jogszabály, illetve ezt az ilyen szervezet önként vagy szerződésben vállalja, abban az esetben a szervezet nem választhatja meg, hogy a Kbt. szabályai közül melyeket alkalmazza, és melyeket nem, hanem köteles valamennyi, a Kbt.-ben foglalt rendelkezésnek megfelelően eljárni.

5. kérdés

Megtagadható-e a nyertes ajánlattevő kifizetése arra hivatkozással, hogy az alvállalkozó kifizetése nem teljeskörű, mivel az alvállalkozói szerződésben foglaltaknak megfelelően az alvállalkozói díj egy része visszatartásra került?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint ebben az esetben az ajánlattevő kifizetése nem tagadható meg, amennyiben a visszatartás jogszerű.

A 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 32/A. § (1) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Az ajánlatkérőként szerződő fél, ha az ajánlattevőként szerződő fél a teljesítéshez alvállalkozót vesz igénybe, a Ptk. 6:130. § (1) és (2) bekezdésétől eltérően a következő szabályok szerint köteles az ellenszolgáltatást teljesíteni:

a) az ajánlattevőként szerződő felek annak megfelelően nyújtják be számlájukat az ajánlatkérőnek, hogy közülük melyik mekkora összegre jogosult az ellenszolgáltatásból. Az egyes ajánlattevőként szerződő felek a számla benyújtásával egyidejűleg nyilatkoznak arról, hogy az általuk a teljesítésbe bevont alvállalkozók egyenként mekkora összegre jogosultak az ellenszolgáltatásból;

b) az ajánlattevőként szerződő felek mindegyike az általa kiállított számlában részletezi az alvállalkozói teljesítés, valamint az ajánlattevői teljesítés mértékét;

c) a számlában feltüntetett alvállalkozói teljesítés ellenértékét az ajánlatkérőként szerződő fél a számla kézhezvételét követő tizenöt napon belül átutalja az ajánlattevőknek;

d) az ajánlattevőként szerződő fél – amennyiben erre korábban még nem került sor – haladéktalanul kiegyenlíti az alvállalkozók számláit, vagy az alvállalkozóval kötött szerződésben foglaltak szerint az alvállalkozói díj egy részét visszatartja;

e) az ajánlattevőként szerződő felek átadják az ajánlatkérőnek az alvállalkozói követelések kiegyenlítését igazoló átutalások igazolásainak másolatait;

f) az ajánlattevőként szerződő felek által benyújtott számlában megjelölt, ajánlattevői teljesítés ellenértékét az ajánlatkérőként szerződő fél az e) pont szerinti dokumentumok beérkezését követő tizenöt napon belül átutalja az ajánlattevőként szerződő feleknek;

g) ha az ajánlattevőként szerződő felek valamelyike a d) vagy az e) pont szerinti kötelezettségét nem teljesíti, az ellenszolgáltatás fennmaradó részét az ajánlatkérő visszatartja, és az akkor illeti meg az ajánlattevőt, ha az ajánlatkérő részére igazolja, hogy a d) vagy az e) pont szerinti kötelezettségét teljesítette, vagy hitelt érdemlő irattal igazolja, hogy az alvállalkozó nem jogosult az ajánlattevő által az a) pont szerint bejelentett összegre vagy annak egy részére.”

A 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 32/A. § (1) bekezdés d) pontjában nevesítésre kerül az az eset, amikor az ajánlattevő az alvállalkozóval kötött szerződésben foglaltak szerint az alvállalkozói díj egy részét visszatartja. Az alvállalkozói díj ilyen módon történő visszatartása tehát nem minősül jogsértőnek. A 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 32/A. § (1) bekezdés e) pontja szerint az ajánlattevőként szerződő felek átadják az ajánlatkérőnek az alvállalkozói követelések kiegyenlítését igazoló átutalások igazolásainak másolatait, majd az f) pont szerint ezek ellenértékét az ajánlatkérő e dokumentumok beérkezését követő tizenöt napon belül átutalja az ajánlattevőként szerződő feleknek. A 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 32/A. § (1) bekezdés e) pontjában hivatkozott „alvállalkozói követelések” jelen esetben a visszatart-

tással érintett értékkel csökkentett összegre terjednek ki. Ha az ajánlattevő e visszatartott összeggel csökkentett értéket megfizeti az alvállalkozónak és e tény az ajánlatkérő számára igazolja, akkor a 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 32/A. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltaknak eleget tett, és nem tagadható meg számára az ellenérték kifizetése. Fontos feltétel még e körben, hogy a visszatartásra jogszerűen kerüljön sor (lásd a Közbeszerzési Döntőbizottság D.394/10/2021. sz. határozatának 39. pontját).

6. kérdés

A Kbt. 114. § (11) bekezdésében rögzített előző év meghatározásának kérdése az eljárást megindító felhívás feladásának napjához kötődik-e, és ehhez a naphoz viszonyítottan kell-e vizsgálni az előző év árbevételét?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint az ajánlatkérőnek az eljárást megindító felhívásban célszerű tisztáznia, hogy a Kbt. 114. § (11) bekezdése szerinti „előző év” alatt milyen időszakot ért.

A Kbt. 114. § (11) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban való részvétel jogát fenntarthatja az előző évben, árubeszerzés és szolgáltatás esetén százmillió forint, építési beruházás esetén egymilliárd forint, általános forgalmi adó nélkül számított árbevétel el nem érő azon ajánlattevők számára, akik teljesítésükhöz a jelen bekezdés szerinti feltételnek ugyancsak megfelelő alvállalkozót vesznek igénybe, és akik az előírt alkalmassági követelményeknek a jelen bekezdés szerinti feltételeknek ugyancsak megfelelő más szervezet kapacitására támaszkodva felelnek meg.”

A Kbt. 114. § (11) bekezdésében a jogalkotó nem tisztázza, hogy mit ért „előző év” alatt (pl. előző naptári év, előző pénzügyi év, a közbeszerzési eljárás megindítását megelőző 12 hónap). Ennél fogva az ajánlatkérőnek célszerű tisztázni, hogy a Kbt. 114. § (11) bekezdése alkalmazása esetén mit tekint „előző évnek”.

7. kérdés

Iratbetekintés során készíthető-e fényképfelvétel az ajánlatokról az iratbetekintés terjedelmében?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint az iratbetekintés során készíthető fényképfelvétel, amennyiben az iratbetekintés alapján az ajánlatkérő vagy ajánlattevő jogérvényesítése másként nem lehetséges. Ezen kívül az ajánlatkérő más esetben is dönthet úgy, hogy lehetővé teszi a fényképfelvétel készítését.

A Kbt. 45. § (1) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Az adott eljárásban részt vett ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az ajánlatok vagy részvételi jelentkezések elbírálásáról készített összegezés megküldését követően legfeljebb öt napon belül kérheti, hogy más gazdasági szereplő ajánlatának vagy részvételi jelentkezésének – ideértve a hiánypótlást, felvilágosítást, valamint a 72. § szerinti indokolást is – üzleti titkot nem tartalmazó részébe betekinthesse. Az iratbetekintésre vonatkozó kérelemben a gazdasági szereplő köteles megjelölni, hogy milyen feltételezett jogsértés kapcsán, az ajánlat vagy részvételi jelentkezés mely részébe kíván betekinteni. Az iratbetekintést munkaidőben, a kérelem beérkezését követő két munkanapon belül kell biztosítani. A betekintést az ajánlatkérő a gazdasági szereplő által megjelölt feltételezett jogsértéshez kapcsolódó jogérvényesítéséhez szükséges mértékben köteles biztosítani. Más gazdasági szereplő ajánlatának vagy részvételi jelentkezésének teljes körű átvizsgálása a betekintés körében nem lehetséges.”

A Kbt. 45. § (1) bekezdése, illetve a Kbt. más rendelkezései, továbbá az elektronikus közbeszerzés részletes szabályairól szóló 424/2017. (XII. 19.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 424/2017. (XII. 19.) Korm. rendelet], sem más közbeszerzési jogszabály nem tartalmazza azt, hogy az iratbetekintésnek pontosan miként is kell zajlania, csak azt tartalmazza, hogy a gazdasági szereplő képviselőjének személyes megjelenése útján kell történnie az iratbetekintésnek. Iránymutatást ezen a téren a Kbt. 45. § (1) bekezdésének utolsó előtti mondata tartalmaz, miszerint a betekintést az ajánlatkérő a gazdasági szereplő által megjelölt feltételezett jogsértéshez kapcsolódó jogérvényesítéséhez szükséges mértékben köteles biztosítani. Ez nem csak terjedelmi korlátot jelent, azt a Kbt. 45. § első mondata tartalmazza. E helyütt tehát „minőségi” értelemben szerepel a betekintés biztosításának követelménye. Az iratbetekintés lényege az,

hogy az iratbetekintést végző ajánlattevő vagy részvételre jelentkező jogérvényesítésének lehetősége ez alapján fennálljon. Ebből következően valamiféle adatrögzítés lehetőségét az ajánlatkérőnek biztosítani kell. Jellemzően elegendő szokott lenni az írásbeli adatrögzítés, azonban területi, vagy egyéb okból (például egy kép, ábra rögzítése) szükségessé válhat a fényképfelvétel útján történő adatrögzítés, mivel másképpen az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező jogérvényesítése nem lehetséges.

8. kérdés

Az ajánlatkérő Kbt. 69. § (11) bekezdése szerinti ellenőrzési kötelezettsége mindhárom adatbázis – munkavédelmi és munkaiügyi jogsértések hatósági nyilvántartása, nyilvántartás a rendezett munkaiügyi kapcsolatokkal nem rendelkező foglalkoztatókról, munkavédelmi bírsághatározatok – ellenőrzésére kiterjed-e?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint a Kbt. 62. § (1) bekezdés l) pontja vagy a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kizáró ok fennállásának vizsgálatakor ezeknek a nyilvántartásoknak az ellenőrzése szükséges lehet.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint nem lehet általánosan meghatározni azt, hogy az ajánlatkérő mely nyilvántartások megtekintésére köteles a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kizáró ok fennállásának vizsgálatakor. E körben minden nyilvántartás megtekintése elvárható az ajánlatkérőtől, amelynek az adott helyzetben relevanciája lehet.

A Kbt. 62. § (1) bekezdés l) pontja az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, és nem vehet részt alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki

l) harmadik országbeli állampolgár Magyarországon engedélyhez kötött foglalkoztatása esetén a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság által a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról, valamint a foglalkoztatás felügyeletéről szóló törvény alapján két évnél nem régebben véglegessé vált közigazgatási – vagy

annak megtámadására irányuló közigazgatási per esetén jogerős bírósági – határozatban megállapított és a munkaügyi bírsággal vagy az idegenrendészeti hatóság által a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló törvény szerinti közrendvédelmi bírsággal sújtott jogszabálysértést követett el;”

Ezen kizáró okkal kapcsolatos igazolásról a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet] 8. § j) pontja tartalmaz rendelkezést a Magyarországon letelepedett ajánlattevőkkel összefüggésben. Eszerint a Kbt. 62. § (1) bekezdés l) pontja tekintetében a kizáró okok hiányát az ajánlatkérő ellenőrzi a foglalkoztatás-felügyeleti hatóságnak a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról, valamint a foglalkoztatás felügyeletéről szóló 2020. évi CXXXV. törvény 11. §-a szerint vezetett nyilvántartásából nyilvánosságra hozott adatokból, valamint az idegenrendészeti szerv honlapján közzétett adatokból. A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója a kizáró okok tekintetében benyújtandó igazolásokról, nyilatkozatokról, nyilvántartásokról és adatokról a Magyarországon letelepedett gazdasági szereplők vonatkozásában¹ (a továbbiakban: Útmutató) meg is nevezi a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 8. § j) pontjában hivatkozott adatok internetes elérhetőségeit:

<http://nyilvانتartas.ommf.gov.hu/>

<http://www.kozrend.hu>

Ettől némileg különbözik a Kbt. 63. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti kizáró okkal összefüggő ajánlatkérői ellenőrzési kötelezettség. A Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előírhatja, hogy az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, illetve nem vehet részt alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki a) az elmúlt három évben a 73. § (4) bekezdésében említett környezetvédelmi, szociális és munkajogi követel-

¹ Lásd:

https://www.kozbeszerzes.hu/media/documents/utmutato_a_kizaro_okokkal_kapcsolatos_igazolasokrol_mod_honlapra_0512.pdf

ményeket súlyosan megszegte, és ezt az ajánlatkérő megfelelően bizonyítani tudja;”

Ezzel összefüggésben a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 9. § a) pontja szerint a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja tekintetében az ajánlatkérő nem kérhet külön igazolást, a kizáró ok hiányának igazolásaként az ajánlatkérő köteles elfogadni az eljárásban benyújtott egységes európai közbeszerzési dokumentumban foglalt nyilatkozatot. Ezen nyilatkozat elfogadása azonban nem jelenti azt, hogy az ajánlatkérő nem köteles adott esetben egyéb ellenőrzéseket lefolytatni. Az Útmutató e körben az igazolásokról szóló táblázatban az alábbiakat rögzíti:

„- igazolás: az ajánlatkérő nem kérhet külön igazolást, a kizáró ok hiányának igazolásaként az ajánlatkérő köteles elfogadni az eljárásban benyújtott egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatot (...)

- Ha a gazdasági szereplő az egységes európai közbeszerzési dokumentumban a kizárást - az ajánlatkérő mérlegelésétől függően - esetlegesen megalapozó korábbi cselekményről nyilatkozik, az egységes európai közbeszerzési dokumentumban, illetve szükség esetén külön nyilatkozat benyújtásával ismerteti az érintett cselekmény részletes leírását [Korm. rend. 4. § (2a) bekezdés (a) (3) bekezdésre is figyelemmel)] - a meghatározott időtartamot mindig a kizáró ok fenn nem állásának ellenőrzése időpontjától kell számítani [Kbt. 63. § (3) bekezdés].”

Az Útmutató ugyanakkor a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kizáró okkal kapcsolatosan azt is kiemeli, hogy az ajánlatkérőnek lehetősége van, hogy bírósági döntés nélkül, más bizonyítékok alapján is dönthessen a kizárásról. Bármilyen megfelelő bizonyítási módszer megengedett a követelmények megsértésének bizonyítására. Az ajánlatkérő számára biztosított, hogy bármilyen megfelelő módon bizonyítsa a jogsértést és ezek alapján mérlegelje a gazdasági szereplők megbízhatóságát. E körben pedig nem hagyhatók figyelmen kívül azok a nyilvántartások, amelyek a Kbt. 73. § (4) bekezdésében említett környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelmények súlyos megszegésének szankcióit tartalmazzák. Tekintettel arra, hogy a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontjában hivatkozott Kbt. 73. § (4) bekezdése bármilyen környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményre vonatkozhat, amelyeket jogszabályok, kötelezően alkalmazandó kollektív szerződés, vagy a

Kbt. 4. mellékletében felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezéseket tartalmazó nemzetközi egyezmények határoznak meg, ezért bármilyen adatbázis, amely az ezekkel kapcsolatos súlyos jogsértéseket tartalmazza, megalapozhatja a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kizáró okot.

A Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja ugyanis alapvetően az ajánlatkérő és nem az ajánlattevő oldalán keletkeztet bizonyítási kötelezettséget. Az ajánlattevőnek valóban elegendő csupán nyilatkoznia a kizáró ok fenn nem állásáról, azonban az ajánlatkérőnek a kizáró okkal kapcsolatosan az a feladata, hogy annak fennállását bármilyen eszközzel bizonyítani tudja. A jogalkotó kifejezetten nem adott megkötést a tekintetben, hogy miképpen történjék ez a bizonyítás, így akár olyan helyzet is előállhat, hogy az ajánlattevő e kizáró ok hatálya alá tartozását egyetlen nyilvántartás sem tartalmazza, azonban az ajánlatkérő birtokában lévő információk alapján mégis megalapozott lehet. Ennélfogva nem lehet általánosan meghatározni, hogy az ajánlatkérő mely nyilvántartások megtekintésére köteles a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kizáró ok fennállásának vizsgálatakor, annyi állapítható meg e körben, hogy minden nyilvántartás megtekintése elvárható az ajánlatkérőtől, amelynek az adott helyzetben relevanciája lehet.

9. kérdés

Amennyiben az ajánlatkérő az ellenőrzés során megállapítja, hogy az ajánlattevő, alvállalkozó vagy kapacitást nyújtó szervezet szerepel valamely, előző kérdésre adott válaszban hivatkozott adatbázisban, automatikusan meg kell-e állapítania a kizáró ok fennállását, vagy az ajánlatkérő mérlegelheti-e a kiszabott bírság összege alapján a jogsértés súlyosságát és a kizáró ok fennállását?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint az ajánlatkérő feladata meghatározni, hogy az adott jogsértés súlyos volt-e, e körben – amennyiben az adott helyzet körülményei ezt indokolják – szerepe lehet az ajánlattevővel szemben kiszabott bírság összegének is.

A Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja a kizáró ok fennállásának megállapításához az alábbi feltételeket támasztja:

- az elmúlt 3 évben történt;

- a 73. § (4) bekezdésében említett környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelmények megszegése;

- a normasértés súlyos;
- és a fentiek megfelelően bizonyíthatók.

Például egy nyilvántartásban szereplő munkaügyi bírságról megállapítható, hogy az mikor, milyen tárgyban keletkezett, a jogsértésre pedig a nyilvántartás ténye maga szolgál bizonyítékkal. Így tehát az egyetlen kérdés, amely ilyen esetben nem válaszolható meg automatikusan, az az, hogy a bírságot kiváltó jogsértés súlyosnak minősült-e. A jogsértés súlyosságát jelezheti az, hogy az ajánlattevőt milyen összegű bírsággal sújtották, ám az ajánlatkérőnek az eset összes körülményeit mérlegelve kell eldöntenie azt, hogy a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján súlyosnak minősíthető-e a jogsértés. E körben az ajánlatkérő lehetőségei korlátozottak. Az ajánlatkérőnek e körben a Kbt. 71. § (1) bekezdése alapján lehetősége van felvilágosítást kérni az ajánlattevőtől, amiben tisztázhatja a bírság kiszabásának okát, körülményeit. Ezen kívül szóba jöhet a Kbt. 69. § (13) bekezdése szerinti információkérés is. Amennyiben az ajánlatkérő nem kerül olyan helyzetbe, hogy meg tudja ítélni azt, hogy a megbírságolt ajánlattevő jogsértése súlyos volt-e, akkor a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja alapján az ajánlattevőt nem zárhatja ki a közbeszerzési eljárásból.

Amennyiben a kizáró ok a Kbt. 62. § (1) bekezdés l) pontja, akkor a bírság ténye önmagában megalapozhatja a kizáró ok hatálya alá tartozást, a normaszegés súlyosságának vizsgálata nem szükséges.

10. kérdés

Amennyiben az ajánlatkérő a fentiekben meghatározott nyilvántartásokban szereplés miatt köteles megállapítani a kizáró ok fennállását, mely jogszabályhely alapján teszi ezt meg?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint – az ajánlatkérő által előírt kizáró okok körétől függően – a Kbt. 62. § (1) bekezdés l) pontja vagy a Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kizáró ok állapítható meg.

A Kbt. 62. § (1) bekezdés l) pontja szerinti kizáró ok esetén a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 8. § j) pontja szerint a kizáró okok hiányát az ajánlatkérő ellenőrzi a foglalkoztatás-felügyeleti hatóságnak a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról, valamint a foglalkoztatás felügyeletéről szóló 2020. évi CXXXV. törvény 11. §-a szerint vezetett nyilvántartásából nyilván-

nosságra hozott adatokból, valamint az idegenrendészeti szerv honlapján közzétett adatokból.

A Kbt. 63. § (1) bekezdés a) pontjában a törvény a Kbt. 73. § (4) bekezdésében említett környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelmények súlyos megszegésére hivatkozik. A Kbt. 73. § (4) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Az (1) bekezdés e) pontja alapján érvénytelen az ajánlat különösen, ha nem felel meg azoknak a környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek, amelyeket a jogszabályok vagy kötelezően alkalmazandó kollektív szerződés, illetve a 4. mellékletben felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő. A Közbeszerzési Hatóság – a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által minden évben rendelkezésére bocsátott adatszolgáltatás alapján – tájékoztatást tesz közzé honlapján a Magyarországon egyes ágazatokban alkalmazandó kötelező legkisebb munkabérről.”

A jogalkotó tehát eléggé tág körben határozta meg azon jogszabályokat, kollektív szerződéseket és egyéb rendelkezéseket, amelyek súlyos megszegése a kizáró ok fennállását vonják maguk után, a tárgyak is vegyes – környezetvédelmi, szociális és munkajogi – lehet.

11. kérdés

Keretmegállapodás esetén a versenyújranyitáskor az ajánlatkérő köteles-e a Kbt. 69. § (2) bekezdése alapján a nyilvántartások ellenőrzésére?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint az ajánlatkérő nem köteles a verseny újranyitáskor a Kbt. 69. § (2) bekezdése alapján a nyilvántartások ellenőrzésére.

Az ajánlatkérő a keretmegállapodás megkötésére irányuló eljárás során ellenőrzi, hogy az ajánlattevők a kizáró okok hatálya alá tartoznak-e vagy sem, illetve a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti igazolások benyújtására is ekkor kerül sor. Ezt követően a versenyújranyitáskor az ajánlattevők kötelezettsége e körben a Kbt. 105. § (3) bekezdés k) pont alapján abban áll, hogy nyilatkozzanak arról, hogy továbbra sem állnak a kizáró okok hatálya alatt.

Ezzel összefüggésben kiemelt jelentőséggel bír a Kbt. 105. § (5) bekezdésének első mondata, amely szerint az ajánlatok bontására a Kbt. 68. § (4) bekezdése, elbírá-

lására a Kbt. 69. § (1) bekezdése és a Kbt. 71–76. §-a, az ajánlatkérő döntéseinek közlésére a Kbt. 79. §, valamint a szerződés megkötésére a Kbt. 131. § alkalmazandó. Verseny újranyitása esetén tehát a Kbt. 69. § (2) bekezdését nem kell alkalmazni.

Ugyanakkor verseny újranyitása esetén is alkalmazandó a Kbt. 73. § (1) bekezdés b) pontja és a Kbt. 74. § (1) bekezdés b) pontja, tehát az ajánlattevő ajánlatának érvénytelensége megállapítható és az ajánlattevő az eljárásból kizárható amiatt, mert kizáró ok hatálya alatt áll. Ennek megfelelően, amennyiben kétsége merül fel ajánlatkérőnek valamely előírt kizáró ok fennállását illetően, akkor a Kbt. 69. § (11) bekezdésében hivatkozott nyilvánartások ellenőrzésének kötelezettsége felmerülhet.

12. kérdés

Több részre történő ajánlattétel esetén az ajánlatkérő azon részek tekintetében, amelyeknél csak egy ajánlat érkezett, eltekinthet-e a tíznapos moratóriumtól?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint ebben az esetben az ajánlatkérő – a Kbt. 131. § (8) bekezdés a) pontjára figyelemmel – eltekinthet a szerződéskötési moratóriumtól.

A Kbt. 131. § (8) bekezdés a) pontja az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„A (6) bekezdéstől eltérően az ott rögzített tíz-, illetve ötnapos időtartam letelte előtt is megköthető a szerződés,

a) ha a nyílt eljárásban, – a c) és e) pontban hivatkozottak kivételével – a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban, a hirdetménnyel induló, egy szakaszból álló koncessziós beszerzési eljárásban vagy a 117. § szerint lefolytatott, egy szakaszból álló eljárásban csak egy ajánlatot nyújtottak be;”

A szerződéskötési moratórium célja az, hogy az adott közbeszerzésben érintett esetleges ellenérdekű feleknek módjában álljon jogorvoslati eljárást indítani úgy, hogy az ajánlattevő és az ajánlatkérő között még nem állt be a szerződéses kötöttség. Ez az oka annak is, hogy ha nyílt, hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban, a hirdetménnyel induló, egy szakaszból álló koncessziós beszerzési eljárásban vagy a Kbt. 117. § szerint lefolytatott, egy szakaszból álló eljárásban csak egy ajánlatot nyújtottak be, potenciális ellenérdekű fél hiányában szük-

ségtelen fenntartani a szerződéskötési moratóriumot. Ez a helyzet akkor is fennáll, ha az ajánlatkérő lehetővé tette a részekre történő ajánlattételt, és az adott szerződéses rész tekintetében csak egyetlen ajánlat érkezett, mivel ebben az esetben sincs jelen ellenérdekű fél, aki jogorvoslati eljárást indítana.

13. kérdés

Amennyiben az előző kérdésre igen a válasz, akkor az összegezésben ennek tényét az egyéb információk között szükséges-e feltüntetni?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint – amennyiben egyazon eljárásban a részekre történő ajánlattétel következtében egyszerre több különböző időtartamú szerződéskötési moratórium jelenik meg – célszerű lehet az összegezés további információk rovatában ezt a tény, továbbá azt feltüntetni, hogy mely részek esetén mikortól lehetséges a szerződés megkötése.

Az ajánlatok elbírálásáról szóló összegezés mintáját a közbeszerzési és tervpályázati hirdetmények feladásának, ellenőrzésének és közzétételének szabályairól, a hirdetmények mintáiról és egyes tartalmi elemeiről, valamint az éves statisztikai összegezésről szóló 44/2015. (XI. 2.) MvM rendelet [a továbbiakban: 44/2015. (XI. 2.) MvM rendelet] 14. melléklete tartalmazza. Ennek V. szakasza (Az eljárás eredménye) meg többszörözhető aszerint, hogy az ajánlatkérő hány rész tekintetében tette lehetővé az ajánlattételt. Azonban a szerződéskötési moratóriumra vonatkozó információkat nem itt, hanem ugyanezen melléklet VI. szakaszában, Kiegészítő információk rovatban, a VI.1.1) pontban kell megadni. Ez a rész azonban technikailag nem többszörözhető meg a részek számai szerint. Ezért az ajánlatkérő a Kbt. 2. § (1) bekezdése szerinti átláthatóságot és nyilvánosságot előíró alapelvnek eleget tehet akként, hogy az összegezés VI.1.10) További információk pontjában egyenként megadja ez egyes részek tekintetében a szerződéskötési moratóriumok lejártának időpontjait. Ez – szintén a Kbt. 2. § (1) bekezdése szerinti átláthatóságot és nyilvánosságot előíró alapelvnek eleget téve – kiegészíthető a Kbt. 131. § (8) bekezdés a) pontjára történő hivatkozással is.

A 2024. április 1-től hatályos Kbt. 79. § (2) bekezdés második mondata szerint az összegezés immár részenként

is elkészíthető. Ebben az esetben méginkább egyértelmű, hogy az adott részhez milyen moratórium kapcsolódik.

14. kérdés

Az egyajánlatos közbeszerzések számának csökkentését szolgáló intézkedésekről szóló 63/2022. (II. 28.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 63/2022. (II. 28.) Korm. rendelet] 1. § (4) bekezdésében rögzített, legalább 8 napos határidőtől el lehet-e térni?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint ettől a határidőtől nem lehet eltérni.

A 63/2022. (II. 28.) Korm. rendelet 1. § (4) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Az előzetes piaci konzultáció (3) bekezdés szerinti kötelező meghirdetésének határideje a közbeszerzési eljárást megindító felhívás Közbeszerzési Hatóság részére történő megküldését – a Kbt. 51. § (1) bekezdésének alkalmazása esetén a részvételi felhívás gazdasági szereplők részére történő közvetlen megküldését – megelőző legalább tizennegyedik nap, amelynek során az (5) bekezdés a) pontja szerinti dokumentumok elérhetőségét folyamatosan biztosítani kell. Az előzetes piaci konzultációba történő bekapcsolódás lehetőségét a meghirdetéstől számított legalább nyolc napig kell biztosítani. Amennyiben a rendelkezésre álló határidőben egyetlen gazdasági szereplő sem kapcsolódik be az előzetes piaci konzultációba, az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárást megindító felhívást az előzetes piaci konzultáció meghirdetését követő tizennegyedik napnál hamarabb is megküldheti a Közbeszerzési Hatóság vagy a Kbt. 51. § (1) bekezdésének alkalmazása esetén a gazdasági szereplők részére.”

Ez a jogszabályhely egyértelműen megállapítja az ajánlatkérőnek azt a kötelezettségét, hogy az előzetes piaci konzultációba történő bekapcsolódás lehetőségét a meghirdetéstől számított legalább nyolc napig kell, hogy biztosítsa. Ez alól a szabály alól sem a 63/2022. (II. 28.) Korm. rendelet, sem a Kbt., sem más jogszabály nem tartalmaz kivételt.

Amennyiben az ajánlatkérő úgy folytatja le a piaci konzultációt, hogy nem biztosítja a gazdasági szereplők számára minimálisan előírt 8 napos határidőt, akkor

megsértheti a 63/2022. (II. 28.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdését és a Kbt. 28. § (4) bekezdését, azaz bár számára kötelező lenne, mégsem folytatott le a 63/2022. (II. 28.) Korm. rendelet szerinti előzetes piaci konzultációt és ezáltal elmulasztotta a Kbt. 28. § (4) bekezdése szerint megfelelően előkészíteni a közbeszerzési eljárást. A Közbeszerzési Hatóság 2024. július 15. óta a 44/2015. (XI. 2.) MvM rendelet 9. § (6) bekezdése alapján ellenőrzi a kötelezően lefolytatandó előzetes piaci konzultációkat. Ennek keretében megvizsgálja, hogy az előzetes piaci konzultáció a jogszabályoknak megfelelő volt, például az ajánlatkérő megtartotta-e az irányadó határidőket.

15. kérdés

Egy 2024. február 1-jét követően indult közbeszerzési eljárásban az egyik gazdasági szereplő az ajánlattételi határidőn belül, időben kérte az ajánlattételi határidő meghosszabbítását. Az ajánlatkérő az erre vonatkozó kérést elutasította, arra hivatkozással, hogy ez a 2024. február 1-jén módosult Kbt. 55. § (6) bekezdésére tekintettel nem áll módjában. A közbeszerzési határidők (pl. az ajánlattételi határidő) meghosszabbítása a Kbt. 55. § (6) bekezdése alapján olyan módosításnak minősül-e, amely alapvetően befolyásolhatta volna az ajánlattevők körét?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

Álláspontunk szerint az ajánlattételi határidő meghosszabbítása önmagában nem minősül olyan módosításnak, amely alapvetően befolyásolhatta volna az ajánlattevők körét.

A Kbt. 2024. február 1-től hatályos 55. § (6) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„A felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása nem eredményezheti a közbeszerzési eljárással vagy a megkötendő szerződéssel összefüggő feltételek olyan módosítását, ahol az új feltételek ismerete alapvetően befolyásolhatta volna az adott közbeszerzési eljárás iránt érdeklődő gazdasági szereplők körét.”

A Kbt. 55. § (6) bekezdésének 2024. február 1-től hatályos szövegét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény és a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény módosításáról szóló 2023. évi CXVII. törvény 6. §-a állapította meg. Az ehhez fűzött jogalkotói indokolás szerint nem célja a jogi szabályozásnak az, hogy megakadályozzon olyan kisebb módosításokat, ame-

lyek – akár a gazdasági szereplők tájékoztatás kérését vagy előzetes vitarendezését követően – az egyenlő bánásmód elvének érvényesülését segítik. Az indokolás kiemeli azt is, hogy a módosítás esetén az ajánlattételi vagy részvételi határidő meghosszabbítására vonatkozó kötelezettség továbbra is fennmarad.

Tehát ha a jogalkotó úgy ítéli meg, hogy nem ütközik a Kbt. 55. § (6) bekezdésébe az az eset, ha az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívást vagy dokumentációt kisebb mértékben módosítja és az ajánlattételi vagy részvételi határidőt meghosszabbítja, akkor még kevésbé ütközhet a Kbt. 55. § (6) bekezdésébe az ajánlatkérő eljárása akkor, ha nem is módosít semmit, hanem kizárólag az ajánlattételi vagy részvételi határidőt hosszabbítja meg.

Ezt erősíti az is, hogy a jogalkotó az ajánlattételi vagy részvételi határidő meghosszabbítására vonatkozó szabályokat továbbra is változatlanul hatályban tartja. A jogalkotó szándéka tehát arra semmiképpen nem irányult, hogy e határidők meghosszabbíthatóságát megszüntesse, hanem annak mindenképpen helye kell, hogy legyen a közbeszerzési eljárásokban, e határidők meghosszabbítása éppen, hogy a verseny növelését szolgálhatja.

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Kbt. 52. § (4) bekezdésében foglalt eseteken kívül az ajánlatkérőnek nincsen olyan kötelezettsége, hogy az ajánlattételi vagy részvételi határidőt meghosszabbítsa, így abban az esetben sincs ilyen kötelezettsége, ha azt az ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők kérik tőle. A Kbt. 52. § (4) bekezdésében foglalt eseteken kívül kizárólag az ajánlatkérő döntésére van bízva, hogy meghosszabbítja-e a határidőt vagy sem.

A Közbeszerzési Hatóság a honlapján közzétette a Közbeszerzési Hatóság, a Miniszterelnökség és az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, az Állami Számvevőszék, a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal és a Gazdasági Versenyhivatal Szakmai Egyeztető Fórumának segédanyagát, amely a Kbt. 55. § (6) bekezdés alkalmazásával kapcsolatos további kérdésekkel összefüggésben nyújthat segítséget.²

16. kérdés

A és B. Kft. közös ajánlattevőként az előírásoknak és a szerződésnek megfelelően teljesítettek 100 km úttervezést az alábbi megoszlásban:

Engedélyezési tero fázisban:

- A cég 90 km út engedélyezési teroét készítette el;

- B cég 10 km út engedélyezési teroét készítette el;

Kiviteli tero fázisban:

- A cég 10 km út kiviteli teroét készítette el;

- B cég 90 km út kiviteli teroét készítette el;

A szerződés ezen két részfeladathól (részteljesítésből) állt, a közös ajánlattevő tagok teljesítése egyértelműen elkülöníthető volt, azaz a referencia igazolás vagy nyilatkozat kiállítható az egyes ajánlattevők által végzett munkák, illetve szolgáltatások elkülönítésével. Z ajánlatkérő az alábbi alkalmassági követelményt írja elő a közbeszerzési eljárásban:

„Alkalmatlan az ajánlattevő, amennyiben nem rendelkezik legalább 100 km út engedélyezési és kiviteli teroének elkészítésére vonatkozó referenciával. Az alkalmassági követelmény maximum 1 db. szerződésből igazolható.”

Amennyiben az A és a B cég szeretne közös ajánlattevőként indulni Z ajánlatkérő eljárásában, akkor a fentiekben bemutatott referencia megfelel-e a Z ajánlatkérő által előírt referenciakövetelménynek.?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 22. § (5) bekezdése keretei között a gazdasági szereplők még konzorciumi teljesítés esetén is önállóan kötelesek igazolni alkalmasságukat.

Álláspontunk szerint a referenciák megítélésének nem azon kell alapulnia, hogy a bemutatott referenciát teljesítő gazdasági szereplők egy másik eljárásban is együttesen kívánnak ajánlatot tenni.

A 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 22. § (5) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„A 21. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (3) bekezdés a) pontja szerinti esetben, ha a nyertes közös ajánlat-

² lásd

https://www.kozbeszerzes.hu/media/documents/%C3%81tdolgozott_Seg%C3%A9danyag_55._6_egys%C3%A9ges_szerkezetben.pdf illetve <https://www.kozbeszerzes.hu/tevekenysegek/jogalkalmazok-tamogatasa/kozbeszerzesi-hatosag-elnokenek-kozlemenyei/>.

tevőként teljesített építési beruházásra, vagy szolgáltatás megrendelésére vonatkozó referencia igazolás vagy nyilatkozat – a teljesítés oszthatatlansága miatt – nem állítható ki az egyes ajánlattevők által végzett munkák, illetve teljesített szolgáltatások elkülönítésével, úgy az ajánlatkérő a referencia igazolást vagy nyilatkozatot bármelyik, a teljesítésben részt vett ajánlattevő részéről az ismertetett építési beruházás vagy szolgáltatás tekintetében olyan arányban köteles elfogadni, amilyen arányban az igazolást benyújtó ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az általa elvégzett teljesítés alapján az ellenszolgáltatásból részesült.”

Ez a rendelkezés csupán a konzorciumi tagok saját teljesítéséről szól, és kizárólag építési beruházásokban vagy szolgáltatásmegrendelések esetén releváns, árubeszerzések esetén nem. Mivel a konzorcium nem önálló jogalany, ezért nem tud szerződést kötni. A referenciát pedig a szerződés teljesítéséről állítja ki a másik szerződő fél, vagy nyilatkozik annak tényéről az ajánlattevő gazdasági szereplő. Tehát a referencia is csak a szerződéses kötelezettségeket teljesítő jogalany teljesítését mutathatja be. Ez a helyzet még akkor is fennáll, ha ugyanaz a két gazdasági szereplő alkot konzorciumot

egy új közbeszerzési eljárásban, mint akik a referencia szerinti szerződésben is konzorciumként léptek fel.

A Kbt. 65. § (6) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„Az előírt alkalmassági követelményeknek a közös ajánlattevők vagy közös részvételre jelentkezők együttesen is megfelehetnek. Azon követelményeknek, amelyek értelemszerűen kizárólag egyenként vonatkozathatóak a gazdasági szereplőkre, az együttes megfelelés lehetősége értelmében elegendő, ha közülük egy felel meg.”

A referencia követelménynek való együttes megfelelés – a Kbt. 65. § (6) bekezdésének alkalmazásával – úgy valósulhat meg, hogy a referenciát értékében, minőségében nem lehet több referenciára bontani.

A fentiekből következően a konzorciumi tagok ilyen módon nem igazolhatják az alkalmasságukat, még akkor sem, ha a korábbi munka során is ugyanazon tagokból álló konzorcium összesített teljesítése elérte a referenciában meghatározott értéket.

JOGORVOSLATI AKTUALITÁSOK

Dr. Horváth Éva LLM, közbeszerzési biztos, Közbeszerzési Hatóság

DOI: <https://doi.org/10.37371/KEP.2024.8.2>

A Közbeszerzési Értesítő Plusz jelen számában ismertett jogeset rámutat, hogy az adott ajánlat műszaki leírásnak való megfelelésének bírálata során az egyenértékűség vizsgálatakor az ajánlatkérő kizárólag azon teljesítmény-, illetve funkcionális követelményeket veheti figyelembe, amelyeket a közbeszerzési dokumentumban előzetesen kifejezetten előírt.

A Döntőbizottság D.250/33/2023. számú határozata

A jogorvoslati ügyvel érintett tárgyak: A szemle eredményét is figyelembe véve a Döntőbizottság megállapította, hogy az érdekelt sikeresen bizonyította, hogy az általa megajánlott áruk megfelelnek az ajánlatkérő által előírt műszaki követelményeknek.

Tényállás

Az ajánlatkérő (közjogi szervezet) a Kbt. 112. § (1) bekezdés b) pontja szerinti nyílt közbeszerzési eljárást indított informatikai eszközbeszerzés tárgyában, melynek 2023. április 20. napján feladott ajánlati felhívása 2023. április 21. napján került közzétételre a Közbeszerzési Értesítőben.

Az ajánlati felhívás releváns előírásai az alábbiak voltak:

II.1.4) A közbeszerzés rövid ismertetése:

Az ajánlatkérő részére informatikai eszközbeszerzés, a műszaki leírásban (ártáblázatban) foglaltak alapján. Ezen belül:

(Ártáblázat szerinti sorszám, megnevezés, db szám)

6. Tablet 120 db

9. Adapter 120 db

23. Fejhallgató 120 db

Mindösszesen 985 db informatikai eszköz kerül beszerzésre.

Az 5-7. tételsorokon szereplő termékeket az iskolában az oktatáshoz rendszeresített Apple Schoolwork és Classroom

rendszerben kell tudni üzemeltetni, az APPLE rendszerek minden kollaboráns funkciójának kihasználhatóságát figyelembe véve, a tabletek és TV boxok az iskolában üzemeltetett Apple School Manager rendszerhez (amelyekben a már meglévő hasonló eszközök is regisztrálva vannak) csatlakoznak, ahonnan az applikációk és a felhasználók a megfelelő eszközökre terítődnek.

Ezen termékek (5-7. tételsor) esetében a rendszer megfelelő üzemeltetéséhez csak az APPLE termékek fogadhatók el megajánlásként.

Minden termék esetében szükséges az elvárt paramétereknek való megfelelést igazolni, oly módon, hogy a táblázatban erre szolgáló oszlopban megjeleníti a megajánlott termék paramétereit és/vagy csatolja annak gyártói adatlapját/termékadatlapját, melyből kiolvasható a megajánlás.

A részletes műszaki leírást és egyéb követelményeket a dokumentáció mellékletét képező Műszaki leírás (Ártáblázat) tartalmazza.

A II.1.6) pontban az ajánlatkérő kizárta a részajánlattétel lehetőségét.

A II.2.4) pontban az ajánlatkérő figyelmeztette az ajánlattevőket, hogy „a műszaki leírásban meghatározott gyártmányú, eredetű, típusú dologra, eljárásra, tevékenységre, illetőleg szabadalomra vagy védjegyre való esetleges hivatkozás a közbeszerzés tárgyának egyértelmű jellegének meghatározása érdekében történt, a megnevezés mellett a „vagy egyenértékű” kifejezést minden esetben érteni kell. Az egyenértékűség igazolása Ajánlattevő feladata.”

A III.1.3) pontban a műszaki-szakmai alkalmassági minimumkövetelmények között az ajánlatkérő előírta az alábbiakat:

M.2.) Alkalmatlan az ajánlattevő, amennyiben a megajánlott áru a benyújtott magyar nyelvű műleírás és/vagy termékleírás és/vagy gyártói igazolás, ismertető alapján nem felel meg a felhívás II.2.4.) pontjában és a műszaki leírásban részletezett műszaki paramétereknek.

Igazolási mód: M2. Az ajánlattevőnek az ajánlatához csatolnia kell a Rendelet 21. § (1) bekezdés h) pontja alapján a beszerzendő áru magyar nyelvű leírását (műleírás és/vagy termékleírás és/vagy gyártói igazolás, ismertető).

Az ajánlatkérő a dokumentáció részeként kiadott, a beszerzés tárgyára vonatkozó műszaki leírást tartalmazó Ártáblázatban többek között a 6., 9. és 23. tételekre vonatkozóan meghatározta az áru megnevezését, a javasolt gyártót és típust, a műszaki leírást, a minimálisan elvárt paramétereket.

Az ajánlattételi határidőben az EKR 9 darab ajánlatot bontott fel. Az ajánlattevők között volt a kérelmező és az érdekelt is.

Az ajánlatkérő hiánypótlási felhívást küldött az érdekelt részére, melyben többek között kérte az ajánlattevő által benyújtott ártáblázat alapján az elvárt minimális műszaki paraméterek igazolását a 9. tételsorra vonatkozóan.

Az érdekelt a hiánypótlást benyújtotta.

Az ajánlatkérő feltöltötte az EKR-be az összegezést, amelyben az érdekeltet jelölte meg a nyertes ajánlatot benyújtó ajánlattevőként.

A kérelmező betekintett a nyertesként kihirdetett érdekelt szakmai ajánlatába, ártáblázatába és a hiánypótlásába, majd előzetes vitarendezési kérelmet nyújtott be.

Az ajánlatkérő felvilágosítást kért az érdekelttől az előzetes vitarendezési kérelemben foglaltak alapján. Az érdekelt a felvilágosítást benyújtotta. Az ajánlatkérő helyt adott a kérelmező előzetes vitarendezési kérelmének, melynek nyomán az érdekelt ajánlatát érvénytelenné nyilvánította a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) és d) pontja alapján.

Az érdekelt előzetes vitarendezési kérelmet terjesztett elő az ajánlatát érvénytelenné nyilvánító döntés ellen, melyet követően az ajánlatkérő visszavonta az érdekelt ajánlatát érvénytelenítő döntést, majd új összegezést bocsátott ki, melyben érvényes és nyertes ajánlatot benyújtóként ismét az érdekeltet nevezte meg.

A jogorvoslati kérelem

A kérelmező a jogorvoslati kérelmében annak megállapítását kérte, hogy az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 69. § (1) - (2) bekezdését, mivel a műszaki leírásban megadottakat nem teljesítő műszaki tartalmú érdekelti aján-

latot a Kbt. 73. § (1) bekezdése e) pontja alapján érvénytelenné kellett volna nyilvánítani.

Az ajánlatkérő észrevétele

Kérte a jogorvoslati kérelem elutasítását, alaptalanság miatt.

Az érdekelt észrevétele

Kérte a jogorvoslati kérelem elutasítását, alaptalanság miatt.

A szemle

Figyelemmel arra, hogy a kérelmező a jogorvoslati kérelmében és írásbeli észrevételében azt állította, hogy az érdekelt által megajánlott termék nem felel meg a kompatibilitásra előírt feltételnek, és a működésbeli hibát a konkrét termék bemutatásával bizonyítani is tudja, a Döntőbizottság az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 68. § (1) bekezdése alapján szemlét tartott. A kérelmezőt kötelezte, hogy az általa hivatkozott eszközöket bocsássa a Döntőbizottság rendelkezésére, valamint a szemlén az érdekelt számára is biztosította a megajánlott termék megfelelőségére irányuló bizonyítás lehetőségét.

A Döntőbizottság döntése és annak indokai

A Döntőbizottság a jogorvoslati kérelmet elutasította.

A határozat indokolása a következőket rögzítette:

A tárgyi közbeszerzési eljárás megkezdésének időpontja 2023. április 20. napja, ezért a kérelemben foglaltakra a Kbt. ezen időpontban hatályban volt anyagi jogi rendelkezései az irányadóak.

A jogorvoslati kérelem alapján a Döntőbizottságnak abban kellett állást foglalnia, hogy az ajánlatkérő jogszerűen nyilvánította-e érvényesnek a közbeszerzési eljárás nyertes ajánlattevőjeként kihirdetett érdekelt ajánlatát. A kérelmező azt sérelmezte, hogy az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 69. § (1) és (2) bekezdéseit azzal, hogy a Kbt. 58. §-a alapján elkészített és kiadott műszaki leírásnak a 9. sorszámú tételre megajánlott EONLINE ADCBT025 USC-C-3,5 mm jack átalakítót tekintve nem megfelelő érdekelti ajánlatot nem nyilvánította érvénytelenné a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján.

A Döntőbizottság elsődlegesen rögzítette, hogy a jogorvoslati kérelem az ajánlatkérői bírálatot, az eredményt

támadta, ez esetben szükségszerű az ajánlatadási feltételek értelmezése is.

A Döntőbizottság határozata szerint a közbeszerzés tárgyára vonatkozó adatokat az eljárást megindító felhívásban úgy kell megadni az ajánlatkérőnek, hogy annak alapján a gazdasági szereplők meg tudják ítélni, hogy az eljárásban tudnak-e ajánlatot tenni. A beszerzés tárgyát olyan pontossággal kell meghatározni, hogy annak alapján biztosított legyen az egyenlő esélyű és megfelelő ajánlattétel, az egyértelmű és ismert műszaki tartalomra megtett ajánlatok összehasonlíthatósága. A műszaki elvárásoknak való megfelelés alapvető fontosságú az ajánlatok bírálata során annak a kérdésnek az eldöntésében, hogy az ajánlat érvényes-e vagy érvénytelen, illetve a szerződés teljesítése során a nyertes ajánlattevőnek többek között ennek megfelelően kell a szerződést teljesítenie. Az ajánlatkérőnek az ajánlatok bírálata során az előírásai alapján kell eldöntenie, hogy az ajánlatok az előírásoknak megfelelnek-e és amennyiben megfelelnek, meg kell állapítania az ajánlat érvényességét, ellenkező esetben az érvénytelenséget. Az ajánlatkérő azonban csak az általa konkrétan és egyértelműen meghatározott feltételeket kérheti számon az ajánlattevőktől, amit az ajánlatkérő nem határoz meg egyértelműen, arra nem lehet érvénytelenséget alapítani. Érvénytelenséget arra vonatkozóan lehet megállapítani, amit a Kbt., illetve a vonatkozó közbeszerzési jogszabályok, vagy maga az ajánlatkérő határoz meg. Az ajánlatkérő feladata, hogy a felhívásban, illetve a dokumentációban pontosan meghatározza a közbeszerzés tárgyát, annak paramétereit egyértelműen közölje. A törvényi kötelezettség az ajánlatkérő saját érdeke is egyben, hiszen nála merült fel a beszerzési igény, ő tudja, hogy milyen célra, milyen funkciókkal rendelkező, milyen műszaki jellemzőkkel bíró eszközre van szüksége. A meghatározott szakmai, műszaki előírások teljesítése az érvényes ajánlat feltétele, azaz az ajánlatkérő által kinyilvánított, jogorvoslattal meg nem támadott elvárások mind az ajánlatkérőt, mind az ajánlattevőket kötik.

A Kbt. 58. § (2) bekezdése értelmében a közbeszerzés tárgyára vonatkozó műszaki leírásnak tartalmaznia kell a megkövetelt jellemzőket, amely jellemzők alapján a közbeszerzés tárgya oly módon írható le, hogy az megfeleljen az ajánlatkérő által igényelt rendeltetésnek. A jellemzők utalhatnak a kért áru előállításának folyamatára, vagy módszerére, vagy életciklusa bármely más szakaszának konkrét folyamatára.

A közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 46. § (2) bekezdés a) pontja alapján meghatározott beszerzési tárgy esetén nem az egyenértékűséget, hanem a műszaki megfelelőséget kell az ajánlatkérőnek vizsgálnia. Ez utóbbi esetben abban kellett állást foglalnia, hogy az ajánlat megfelel-e a beszerezni kívánt áruval szemben előírt teljesítmény- illetve funkcionális követelményeknek. A Döntőbizottság hangsúlyozta, hogy a Korm. rendelet 46. § (3) bekezdése értelmében csak kivételes esetben van arra lehetőség, hogy az ajánlatkérő a műszaki leírásban meghatározott gyártmányú, vagy eredetű dologra, vagy konkrét eljárásra stb., hivatkozzon. Kivételes esetekben csak akkor engedhető meg, ha a szerződés tárgyának a (2) bekezdés szerinti, kellően pontos és érthető leírása nem lehetséges. Ebben az esetben vizsgálható az egyenértékűség.

Az irányadó Kbt. 3. § 30. pontja tartalmazza a műszaki egyenértékűség törvényi definícióját: létesítmény, termék vagy szolgáltatás olyan meghatározó műszaki paramétere, mely mérhető, és amelynek előírt mérőszámát több létesítmény, termék vagy szolgáltatás is teljesítheti. A törvényi definícióból következik az, hogy az egyenértékűség igazolását az ajánlatkérő kizárólag a műszaki egyenértékűségekre írhatja elő, tehát annak műszaki paraméterre, méghozzá a beszerzés tárgyának meghatározó műszaki paraméterére kell vonatkoznia, és a kiválasztott műszaki jellemzőnek fizikai vagy logikai szempontból mérhetőnek, objektívnek kell lennie.

Az alapul fekvő közbeszerzés tárgya árubeszerzés, az ajánlatkérő informatikai eszközöket kívánt beszerezni, összesen 27 tételsoron meghatározott termék kategóriában. A kérelmező a 9. tételsoron megjelölt 120 db adapterre tett érdekelti megajánlás megfelelőségét tette vitássá.

Vitás volt a felek között az, hogy az ajánlatkérő a konkrét gyártmányra tett előírása figyelmen kívül volt-e hagyható. Erre vonatkozóan az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban adott útmutatást: a felhívás II.2.4) pontjában egyértelműen rögzítette, hogy amennyiben konkrét gyártmányú dologra tesz hivatkozást, annak célja a közbeszerzés tárgyának egyértelmű jellegének meghatározása, és minden esetben a megnevezés mellett a „vagy egyenértékű” kifejezést érteni kell. Ilyen esetben az ajánlattevőnek az egyenértékűséget igazolnia kell. Jelen esetben az adapterre az ajánlatkérő az Apple

gyártmányú terméket jelölte meg, így amennyiben más gyártmányú terméket ajánl meg az ajánlattevő, igazolnia kell az egyenértékűséget is.

A Döntőbizottság rögzítette továbbá, hogy a jogvitában szintén érintett, 6. sorszámú jelzett termék, a tablet esetében az ajánlatkérő szintén a felhívásban kizárta még az egyenértékűség igazolásának a lehetőségét is. Következésképpen az ajánlattevők kizárólag az Apple iPad (10. Generation) eszközt ajánlhatták meg. Az ajánlatkérő ettől eltérést nem engedett. Ennek indokát az ajánlatkérő a felhívásban részletesen ismertette. A jelen esetben az érdekelt is az ajánlatkérői elvárással megegyező termékre tett ajánlatot. Az egyenértékűség az adapter esetében az ajánlatkérő által meghatározott és kizárólag a konkrétan meghatározott műszaki feltételek teljesítésére vonatkozatható. Az ajánlatkérő a beszerzés tárgyára vonatkozó műszaki leírásban meghatározta a kötelezően teljesítendő interfész kialakításokat, és az adapter funkcióját. Eszerint USB-C csatlakozó és 3,5 mm jack aljzat az interfészek, az USB csatlakozót 3,5 mm jack aljzatra kell átalakítani a fejhallgató csatlakoztatása céljából, mégpedig az iPad (10. gen) 10,9" készüléken. Az adapterhez az ajánlatkérő előírta, hogy „teljes mértékben kompatibilis” a 6. tételsoron megjelölt tablettel.

Az érdekelt a 9. sorszámú adapter esetében nem az ajánlatkérő által elvárt Apple gyártmányú átalakítót, hanem egy másik gyártó az EONLINE gyártmányú terméket ajánlta meg. A kérelmező a jogorvoslati kérelmét arra építette, hogy az érdekelt által megajánlott EONLINE adapter nem egyenértékű az elvárt Apple adapterrel, mivel nem teljesíti a „teljes mértékű kompatibilitás” feltételt, következésképpen az érdekelt által megajánlott adapter nem felel meg a műszaki leírásban rögzített kötelező feltételnek. A jogvita lényegében a „teljes mértékű kompatibilitás” tartalmi meghatározása, ezáltal az ajánlatkérői előírás értelmezése körül bontakozott ki. A kérelmező álláspontja szerint a „teljes mértékű kompatibilitás” a tablet gyártója által meghatározott és elfogadott műszaki tulajdonság, amelyet igazolni csak az Apple által elfogadott módon jogosult az ajánlattevő. Ilyen igazolási mód az MFI (Made for iPhone/iPod/iPad) tanúsítvány. Számonkérte továbbá a kérelmező az érdekelti ajánlaton azt, hogy az EONLINE adapternek bármilyen, Apple gyártmányú eszközzel kompatibilisnek kell lennie, ideértve az Apple EarPods vezeték nélküli fülhallgatót is. A kérelmező értelmezése szerint ugyanis, amennyiben bármilyen Apple gyártmányú eszközzel, így az EarPods fülhallgatóval nem kompa-

tibilis a megajánlott adapter, úgy MFI tanúsítvány hiányában is bizonyítást nyer az, hogy az adapter nem felel meg a „teljes mértékű kompatibilitás” követelményének. A „teljes mértékű kompatibilitás”, vagy ahogy a kérelmező fogalmazott, a 100 %-os kompatibilitás mellett, minden, a tablet valamennyi funkciójának, illetve teljesítmény értékének az adapterrel vagy azon keresztül más eszközzel vezérelhetőnek, közvetíthetőnek kell lennie. Az ajánlatkérő ezzel szemben azt hangsúlyozta, hogy a műszaki elvárás és annak igazoltsága kizárólag a közbeszerzési dokumentumokban konkrétan előírt tartalommal és módon kérhető számon az érdekelti ajánlaton. Ennek kapcsán hangsúlyozta, hogy az MFI tanúsítvány meglétét nem követelte meg, a kérelmező önkényesen értelmezte, elő nem írt tartalmat kért számon a megajánlott eszközön. Az ajánlatkérő az érvényességi vizsgálatot arra alapította, hogy a műszaki leírásban kifejezetten megjelölt funkcionális elvárásoknak az EONLINE adapter megfelelt-e.

A fentiek rögzítése mellett a Döntőbizottság elsődlegesen a vitatott ajánlatadási követelményeket vizsgálta meg. Egyetértett az ajánlatkérő azon jogi álláspontjával, mely szerint az egyenértékűség, ezzel együtt a megfelelés vizsgálatokor kizárólag azon teljesítmény-, illetve funkcionális követelményei érvényesíthetőek, amelyet az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumban előzetesen kifejezetten előírt. Nem vitásan az érdekelt által megajánlott EONLINE adapter interfész kialakításai megfeleltek az ajánlatkérői előírásnak. Egyetértett az ajánlatkérővel abban is, hogy a teljes mértékű kompatibilitás kizárólag a közbeszerzési dokumentumokban meghatározott feltételrendszerben értelmezhető, így az nem lehet korlátok nélküli, annak tartalmát nem határozhatja meg, nem alakíthatja utólag tetszése szerint sem az ajánlatkérő, sem az ajánlattevő. Mivel az ajánlatkérő a „teljes mértékű kompatibilitást”, a 100 %-os kompatibilitás meglétét nem kötötte a referencia-termék gyártójának jóváhagyásához, tanúsításához, így az sem kérhető számon az érdekelti ajánlaton. Ennélfogva az MFI tanúsítvány hiánya nem eredményezheti az ajánlat érvénytelenségét. A teljes mértékű, a 100 %-os kompatibilitás valós, az egyes gyártók által értelmezett tartalma is ismeretlen, az ajánlatkérői beszerzési igény műszaki-szakmai tartalmának meghatározása kifejezett ajánlatkérői felhatalmazás hiányában ugyancsak nem gyártói kompetenciába tartozó kérdés. A kérelmező által bemutatott kereskedelmi képviselői nyilatkozatok olyan konkrét műszaki hibát nem jelöltek meg az EONLINE adapter esetében, amely alapján alapos megállá-

pítást lehetne arra tenni, hogy az az ajánlatkérő által előírt műszaki követelménynek nem felel meg. A Döntőbizottság nem fogadta el azon kérelmezői érvelést sem, mely szerint bármely Apple gyártmányú eszközzel együtt kellene működni a megajánlott adapternek. Az ajánlatkérő a 6. tételsoron beszerezni kívánt tablettel való kompatibilitást írta elő annak érdekében, hogy a tablet az adapteren keresztül csatlakoztatható fejhallgatóval együtt tudjon működni.

Tévesen állította azt a kérelmező, hogy az adapternek Apple gyártmányú fülhallgatóval is kompatibilisnek kell lennie. Az ajánlatkérő ugyanis ilyen előírást nem tett, ellenben kifejezetten azt írta elő a felhívás II.1.6) pontjában, hogy a beszerzése egy egységet képez, annak elemeit kívánja a meglévő infrastruktúrába integrálni. Az ajánlatkérő azonban azt nem írta elő, hogy a meglévő eszközei között Apple gyártmányú fülhallgatókat is integrálni akarna a tárgyi beszerzés eszközeivel. Ellenben a jelen beszerzés tárgyaként a 23. tételsoron a 120 db tablettel, a 120 db adapterrel együtt 120 db fejhallgatót is meghatározott. E körülmény lényeges abból a szempontból, hogy a fejhallgató csatlakoztatásához szükséges „teljes mértékű kompatibilitás” miként értelmezhető az ajánlatadási feltételrendszerben. A beszerzendő fejhallgatót ugyanis az ajánlatkérő nem Apple gyártmányú termékben határozta meg, hanem a Logitech H111 gyártmányú és típusú terméket írta elő. Az Apple gyártmányú fejhallgatóval folytatott bizonyítás nem vehető figyelembe amiatt sem, mert először azt kellene igazolni, hogy az ajánlatkérő által konkrétan megjelölt termékkel egyenértékű, ennek vizsgálatára azonban jelen jogorvoslati eljárásban nincs mód. Emellett, az ajánlatkérő által beszerezni kívánt fejhallgató éppen azokkal a vezérlőfunkciókkal nem rendelkezik, amelyekre a kérelmező a kompatibilitás, az együttműködés hiányát építette. A Döntőbizottság megjegyezte, hogy nem csak az érdekelt, hanem a kérelmező sem Apple gyártmányú, hanem a Logitech H111 terméket ajánlotta meg a 23. tételsoron szereplő fejhallgatóra.

A fentiekre tekintettel a kérelmező által kizárólag az Apple EarPods fülhallgatóval elvégzett bizonyítási kísérlet nem volt alkalmas annak bizonyítására, hogy az adapterre vonatkozóan a fejhallgató csatlakoztatására előírt ajánlatkérői követelményeknek nem felel meg az érdekelti ajánlat. A Döntőbizottság rögzítette továbbá, hogy az ismeretlen gyártmányú tablet és fülhallgató csatlakoztatását bemutató videó felvétel sem volt alkalmas a kérelmezői állítás alátámasztására, így azt a Döntőbizottság figyelmen kívül hagyta.

A Döntőbizottság elfogadta azon ajánlatkérői érvelést is, mely szerint nem volt előírás a közbeszerzési dokumentumokban, hogy a fejhallgatóról kellene közvetítenie az adapternek az iPad felé vezérlőfunkciókat, úgymint hangerőszabályozás, különös tekintettel arra, hogy az ajánlatkérő által beszerezni kívánt Logitech fejhallgatón nincsen kialakított távvezérlő funkció. A jogorvoslati eljárásban megtartott szemlén az érdekelt bizonyította, hogy a megajánlott iPad, EONLINE adapter és Logitech fejhallgató csatlakoztatásával működött hangtovábbítás az iPaden elindított alkalmazás és a hangerőszabályozás az iPad saját vezérlőjéről irányítható volt. Az egyéb biztonsági veszélyek kapcsán tett kérelmezői állítást, inkább feltételezést a becsatolt forgalmazói nyilatkozatok nem erősítették meg, és ezt a kérelmező többszöri demonstráció esetén sem tudta tényadatokkal alátámasztani, a szemlén sem volt tapasztalható túlmelegedés, elektromos zárlat.

A Döntőbizottság megállapította, hogy a jóállással kapcsolatos érvek sem bírnak relevanciával az ügy érdemére nézve, mivel az ajánlatkérő ilyen szempontot nem fogalmazott meg a felhívásban, és a Kbt. sem támaszt ezzel kapcsolatos követelményt. Polgári jogi igényérvényesítési szempont csak akkor lenne vizsgálható, ha azt az ajánlatkérő vagy jogszabályi rendelkezés kifejezetten előírta volna (Fővárosi Törvényszék 104.K.700.491/2019/14. sz. ítélete). Erre vonatkozó előírás hiányában úgyszintén nem alapítható volna jogszerűen az érvénytelenséget az ajánlatkérő egy esetleges jövőbeni szoftverfrissítés lehetséges, ám korántsem bizonyosan bekövetkező következményeire. A hangminőség kapcsán a kérelmező szubjektív megítélésén alapuló állítás sem bírt jogi relevanciával, különös tekintettel arra, hogy ilyen teljesítményelvárást az ajánlatkérő nem fogalmazott meg.

A szemle eredményét is figyelembe véve a Döntőbizottság a fentiek alapján megállapította, hogy a működésképtelenségre vonatkozó kérelmezői állítás bizonyítatlan maradt, ellenben az érdekelt sikeresen bizonyította, hogy a megajánlott adapter rendelkezik az ajánlatkérői előírások alapján számonkérhető kompatibilitással a megajánlott tablettel, és alkalmas a fejhallgató csatlakoztatására. Az ajánlatkérői bírálat jogszerűsége – az eredmény ismeretében – nem vitatható, az ajánlatkérő terhére róhatóan elmulasztott eljárási cselekmény sem volt megállapítható.

Összegezve a fentieket, a Döntőbizottság megállapította, hogy az ajánlatkérő jogszerűen fogadta el érvé-

nyesnek az érdekelt ajánlatát, így a jogorvoslati kérelem alaptalan.

A fentiek alapján a Döntőbizottság az alaptalan jogorvoslati kérelmet elutasította.

A Döntőbizottság határozata ellen a kérelmező terjesztett elő keresetet a bírósághoz.

A Fővárosi Törvényszék a 2024. május 14-én kelt 103.K.703.240/2023/25. számú ítéletében a keresetet elutasította.

A felperes keresete alapján a bíróság azt vizsgálta, hogy az alperes határozatában rögzített megállapítások és az alperes jogértelmezése jogszabálysértőek voltak-e a felperes által hivatkozott okokból. A felperes jogorvoslati kérelme alapján az alperes az ajánlatkérőnek az érdekelt ajánlata érvényességét megállapító eljárását nem tartotta jogsértőnek, ezért a jogorvoslati kérelem elutasításáról döntött.

A bíróságnak elsődlegesen a felperes által megjelölt eljárásjogi jogsértésről kellett állást foglalnia, a felperes ugyanis azt sérelmezte, hogy az alperes a tényállást nem tisztázta, ezért a határozata az Ákr. 62. § (1)-(2) és (4) bekezdéseibe ütközik. A felperes a keresetében nem fejtette ki, hogy a tényállást mely okból tartja tisztázatlannak, az alperes eljárásából pontosan mely eljárási cselekmények lefolytatása vagy bizonyítékok értékelése hiányzik, a tényállás tisztázatlanságára úgy hivatkozott, hogy a keresetében maga is úgy nyilatkozott, hogy álláspontja szerint a per a rendelkezésre álló iratok alapján megítélhető, bizonyítás felvételére nincs szükség. Az alperes a jogorvoslati eljárását alapvetően okirati bizonyítékok - hangsúlyosan az ajánlati felhívás - értékelésével folytatta le azzal, hogy a jelen eljárás sajátosságaira tekintettel a felperes indítványára az Ákr. 68. §-a alapján szemlét tartott, ennek megállapításait pedig a határozata részévé tette, az itt történtek jogi értékelését a határozata indokolásában kifejtettek szerint elvégezte. Az, hogy az iratok értékeléséből és a szemle megállapításaiból levont jogi következtetések nem egyeztek a felperes álláspontjával, nem tette a tényállást hiányossá, különösen nem azért, mert a felperes maga sem jelölte meg, hogy mely eljárási cselekmények lefolytatását hiányolja az eljárásból, és ezek lefolytatása mennyiben eredményezett volna a keresettel támadottól eltérő, számára kedvezőbb tartamú határozatot. A tényállás nem attól tisztázott - ebből következően pedig az erre épülő határozat nem attól megalapozott és jogszerű -, hogy a rendelkezésére álló bizonyítékokból az alperes a fel-

peres elvárásaival egyező jogi következtetésekre jut, hanem attól, hogy feltárja és értékeli mindazon releváns bizonyítékok körét, melyek teljeskörűen megítélhetővé teszik az eldöntendő kérdéseket. A tényállás tisztázottságát tehát nem a feltárt tények és bizonyítékok értékeléséből levont jogi következtetések, hanem azok teljeskörűsége jelenti, azok cáfolatakor szükséges megjelölni tételesen, mely tények, körülmények tisztázása maradt el, mi homályos, feltáratlan, vagy ellentmondó, illet azonban a felperes nem jelölte meg. A fentiek alapján a felperes a tényállás tisztázatlanságát - így az Ákr. 62. § (1)-(2) és (4) bekezdései sérelmét - alaptalanul állította, a határozat a megfelelő alapossággal feltárt tényálláson alapult, a felperes állításával ellentétben a határozat a tényállás hiányosságaira visszavezethetően nem volt jogsértő.

A felperes jogorvoslati kérelmét elutasító alperesi határozat jogszerűségét érdemét tekintve a felperes kereseti érvei mentén a bíróság abból kiindulva vizsgálta, hogy az ajánlatkérőnek az ajánlatok beérkezését követően értékelnie kellett az ajánlatok érvényességét a Kbt. 66. § (1) bekezdésére és 69. § (1) bekezdésére tekintettel arra kiterjedően, hogy az ajánlat megfelel-e a közbeszerzési dokumentumoknak és jogszabályi előírásoknak.

A Kbt. 69. § (1) bekezdése szerint az ajánlatok és részvételi jelentkezések elbírálása során az ajánlatkérőnek meg kell vizsgálnia, hogy az ajánlatok, illetve részvételi jelentkezések megfelelnek-e a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek. Ehhez kapcsolódóan a (2) bekezdés úgy rendelkezik, hogy az ajánlatkérő köteles megállapítani, hogy mely ajánlat vagy részvételi jelentkezés érvénytelen, és hogy van-e olyan gazdasági szereplő, akit az eljárásból ki kell zárni. Az ajánlatkérő a bírálat során az alkalmassági követelmények, a kizáró okok és a 82. § (5) bekezdése szerinti kritériumok előzetes ellenőrzésére köteles az egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatot elfogadni, valamint minden egyéb tekintetben a részvételi jelentkezés és az ajánlat megfelelőségét ellenőrizni, szükség szerint a 71-72. § szerinti bírálati cselekményeket elvégezni.

A bíróság szem előtt tartotta a Kúria a Kfv.40.222/2020/7. számú ítéletében rögzített álláspontot, miszerint (...) az irányadó Kbt. előírások, így a Kbt. 66. § (1) bekezdése és 69. § (1) bekezdése alapján behatárolt az, hogy minek a figyelembevételével (jogszabályok, közbeszerzési dokumentumok) kell elkészíteni az ajánlatot, és ebből következően az is, hogy csak az ilyen módon -

vagyis az ajánlatkérő által előírtaknak megfelelően összeállított - ajánlatot lehet elfogadni a bírálathoz. Az érdekelt ajánlata érvényességét illetően, az ajánlatkérő döntését jogszerűnek elfogadó alperes határozatát a bíróság a fentiek szem előtt tartva abból kiindulva vizsgálta, hogy az ajánlattételi határidő lejártáig az ajánlati felhívás és a közbeszerzési dokumentumok tartalmát vitató jogorvoslati kérelmet az eljárás egyik résztvevője sem nyújtott be, ezért az ebben előírtakra a Kbt. 81. § (11) bekezdése szerint az ajánlati kötöttség beállt. Mindamellest, hogy a Mérnöki Kamara felperes által hivatkozott Útmutatója sem az alperes, sem a jelen bíróság számára nem bírt kötelező erővel, a bíróság megállapította azt is, hogy a felperes által kiemelt rendelkezések (Kbt. 3. § 30. pont, 117. § (7) bekezdés és a Korm. rend. 46. § (3) bekezdés) értelmezését részben az alperesi határozat is tartalmazza azzal, hogy a perbeli esetben a Kbt. 117. § (7) bekezdése sérelmére a felperes a jogorvoslati kérelmében nem hivatkozott, miután a jogorvoslati kérelem nem az ajánlati felhívás, hanem a bírálathoz jogszerűségét kifogásolta. Ugyanezen okból a felperes a Kbt. 58. § (1)-(2) bekezdéseinek figyelmen kívül hagyását is alaptalanul állította, miután a hivatkozott rendelkezések az ajánlati felhívás és a műszaki leírás tartalmának meghatározásával kapcsolatosak. Az ajánlati felhívás és a közbeszerzési dokumentumok tartalma a jelen eljárásban sem az alperes, sem a bíróság által nem volt vizsgálható. A felperes bírálathoz jogszerűségét vitató kereseti érveire tekintettel tehát a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az érdekelt ajánlata a fentiek szerint rögzült ajánlatkérői elvárásoknak megfelelt-e.

A 9. tétel kapcsán az érdekelt a megajánlani kért adapter javasolt gyártójaként az Apple-t, javasolt típusként az „USB-C-3.5 mm jack átalakító” megjelölést rögzítette; a műszaki leírás szerint az eszköz az USB-C csatlakozót 3,5 mm jack aljzatra alakítja át az iPad (10.gen) 10,9" készüléken, fejhallgató csatlakoztatáshoz; minimálisan elvárt paramétere szerint az eszköz az USB-C csatlakozót 3,5 mm jack aljzatra alakítja át, fejhallgató csatlakoztatáshoz. Teljes mértékben kompatibilis a 6. pontban szereplő tablettel. Ez az előírás a Kbt. 69. § (1)-(2) bekezdései alapján az ajánlatkérő számára egyrészt kötelezettséget, másrészt pedig a vizsgálatának korlátját is jelentette azzal, hogy egyrészt kötelező volt azt vizsgálni, hogy az érdekelt által megajánlott eszköz a fenti előírásokat teljesíti-e, másrészt pedig azt is jelentette, hogy az eszközön nem kérhetett számon olyan műszaki tartalmat, melyet a fenti előírásokban nem rögzítettek. Azt, hogy a felperes által hivatkozott MFI tanúsítvány

mennyiben lett volna alkalmas a teljes mértékű kompatibilitás alátámasztására, a bíróság nem vizsgálhatta, miután ennek a feltételnek a meglétét – ahogy arra a felperes maga is hivatkozott – az ajánlatkérő nem írta elő. Ebből következően az MFI tanúsítvány hiánya nem eredményezhette az érdekelt ajánlata érvénytelenségét, a felperes által e körben előadottak az alperes határozatának jogszerűségét nem befolyásolták.

A felperes érvelésének kiindulópontja annyiban helyes volt, hogy az ajánlati felhívás tükrében a kompatibilitás a készülékek együttműködéseként értelmezhető, azonban ebből tévesen vont le azt a következtetést, hogy az együttműködésnek mely eszközök között és milyen tartalommal kell megvalósulnia. A felperesnek a bírálathoz jogszerűségét – ezáltal a Kbt. 69. § (1)-(2) bekezdései megsértését – állító kereseti érvelése két okból is téves volt. Egyrészt a felperes a felhívást tévesen értelmezte, ebből pedig az következett, hogy az ajánlatkérő vizsgálati kötelezettségének terjedelmét is helytelenül ítélte meg. A felhívás egyértelműen úgy szólt, hogy a 9. tételben megajánlani kért adapter teljes mértékben legyen kompatibilis a 6. pontban szereplő tablettel.

A felperes állításával ellentétben a felhívás nem tartalmazott olyan előírást, hogy a kompatibilitásnak akár a 23. sorban megjelölt, akár más típusú, fajtájú fejhallgatóval kellene fennállnia. Az adapter és a fejhallgató kapcsolatára az ajánlatkérő a műszaki leírásban azt rögzítette, hogy az adapter „az USB-C csatlakozót 3,5 mm jack aljzatra alakítja át az iPad (10.gen) 10,9" készüléken, fejhallgató csatlakoztatáshoz”. Ez a tartalom volt számonkérhető az érdekelt ajánlatán.

A fentiekben kifejtettek szerint az ajánlatkérő elvárása nem az volt, hogy a tabletnak és az adapternek bármilyen típusú fejhallgatóval olyan módon kell illeszkednie, hogy a hangerőszabályozás a fejhallgatóról is vezérelhető legyen. Ilyen elvárást az ajánlatkérő sem a felhívásban, sem a dokumentáció további részében nem fogalmazott meg. Ilyen elvárás egyértelmű előírása hiányában ez nem volt számonkérhető az érdekelt által megajánlott eszközön.

A felperes tévesen állította azt is, hogy az ajánlatkérő kizárólag az eszközök csatlakoztathatósága alapján állapította meg az érdekelt ajánlata érvényességét. Az alperes vizsgálata ugyanis kiterjedt arra is, hogy a megjelölt eszközök egymással összeillesztve hogyan működnek, az egyes funkciók az összeillesztett eszközök variációira tekintettel milyen módon és mértékben használhatóak.

Ezt az alperes a szemle keretében vizsgálta, ezzel kapcsolatos megállapításait a határozatban rögzítette. Az alperes kifejezetten azért tartott a jogorvoslati eljárás során szemlét, mert a felperes azt állította, hogy az érdekelt megajánlása kapcsán bizonyítani tudja, hogy az adapter nem felel meg a kompatibilitási feltételeknek, és a működési hibákat a konkrét termékek bemutatásával szemléltetni tudja. Amellett, hogy a szemle megállapításait a felperes tévesen értékelte, nem volt figyelmen kívül hagyható az sem, hogy az ennek során tapasztaltakat azonban nem önmagában kellett értékelni a határozat jogszerűségének megítélése szempontjából, hanem arra tekintettel, hogy az ajánlatkérő által elvárt kritériumok teljesítését a szemle során megállapítottak mennyiben igazolták. A felperes a szemle megállapításai alapján olyan tartalmat próbált bizonyítani (hangerőszabályozás működjön a fülhallgatóról), ami nem volt elvárás. A szemle sem tágitotta ki olyan értelemben a bírálat során figyelembe vehető körülményeket, melyek nem voltak rögzítve a felhívásban. Ebből következően a szemle megállapításai a felperesi állítások alátámasztására nem voltak alkalmasak. Az alperes határozatában tett megállapításaival a bíróság egyetértett. A felperes alaptalanul kifogásolta a bírálat jogszerűségét arra alapítva, hogy az ajánlatkérő – az alperes által jogszerűnek elfogadott módon – szűkítő értelmezést adott a felhívásnak. Nem az ajánlatkérő és az alperes adott az ajánlati felhívásnak szűkítő értelmezést, hanem annak tartalmából a felperes vont le olyan következtetéseket, melyek a felhívásból és a dokumentáció tartalmából nem következtek, az általa következetesen kiemelt „teljes mértékű kompatibilitás” ugyanis nem értelmezhető a felperes által előadott módon, az kizárólag a tablet és az adatper közötti kapcsolatra vonatkozott.

Az ajánlati felhívásban megfogalmazott teljes mértékű kompatibilitás, és az egyenértékű megajánlás elfogadhatóságának vizsgálata – bár mindkettő az ajánlati felhívás értelmezésével áll összefüggésben – két külön dolog. Az egyenértékűség a gyártó megjelölésével beszerezni kért termékre adott más gyártótól származó termék esetén vizsgálandó, a kompatibilitás ezzel szemben a megajánlott termékek közötti, elvárt műszaki kritériumok egyike, - akár a kért márka termékét, akár más márka termékét ajánlják meg - aminek teljesülnie kell.

A felperes tévesen állította, hogy abban az esetben szükséges igazolni a műszaki minimumelvárások teljesülését, ha az ajánlattevő nem az elvárt, hanem más márka termékét ajánlja meg. A perbeli esetben a 9. soron meg-

jelölt termék esetében az ajánlatkérő a felhívásban javasoltként jelölt meg egy márkát – az Apple-t – és rögzítette azon minimálisan elvárt paraméterek körét, melyet a megajánlott termék teljesíteni köteles. Ebből következően a javasolt márka bármely termékének megajánlása nem feltétlenül jelenti a minimumfeltételek teljesülését. Nem kizárt ugyanis, hogy a javasolt márka több hasonló terméket – a perbeli esetben adaptert – gyárt, ám ezek közül csak az felel meg a kiírásnak, mely a meghatározott, minimálisan elvárt műszaki paramétereket teljesíti.

A felperes által hivatkozott, Apple termékeket forgalmazó társaság nyilatkozatából nem lehetett következtetni arra, hogy az ajánlatkérő bírálati jogsértő lett volna. A hivatkozott nyilatkozat ugyanis azt tartalmazta, hogy az EONLINE adapter nem rendelkezik az Apple által adott MFI minősítéssel, működési és garanciális problémát is okozhat az eszköz, a saját márkáját ajánlja. Miután a fentiekben hivatkozottak szerint az MFI minősítés megléte nem volt elvárás az ajánlatkérő részéről, így ez nem volt számonkérhető az érdekelt ajánlatán. Az az egyébként gazdaságilag teljesen indokolt javaslat, hogy a forgalmazó a saját – Apple – gyártmányú eszközt javasolta, szintén nem támasztotta alá a bírálat jogszerűtlenségét. Ezzel kapcsolatos, felhívásban rögzített elvárás hiányában a garanciális feltételekkel kapcsolatos feltételek hiánya sem volt számonkérhető a nyertesként megjelölt ajánlaton. Az alperes megállapításai etekintetben megalapozottak és jogszerűek voltak.

A felperes hivatkozott arra is, hogy az EONLINE termékek kínai gyártójával folytatott levelezés alapján is azt a tájékoztatást kapta, hogy a termék 100 %-os kompatibilitása nem garantált. Amellett, hogy a hivatkozott levelezésből rendelkezésre álló kivonatból nem állapítható meg, hogy az abban foglalt nyilatkozat kitől származik, az abban résztvevők személye azonosíthatatlan, másrészt pedig a szemlén tapasztaltak tükrében nem is igazolta a bírálat jogsértését, miután a hivatkozott adapter a tablettel összeilleszthető volt, illetve az ehhez csatolt fejhallgatók is működtek.

A DAC chip adapterbeli megléte vagy esetleges hiánya nem volt releváns, miután ez nem volt előírás, a felperesnek ezzel kapcsolatos bizonyítási indítványa nem volt, az ajánlatkérő alapvetően nem erre alapította az ajánlat érvényességét.

A felperes sikertelenül hivatkozott arra is, hogy az érdekelt hamis nyilatkozatot tett volna azzal, hogy úgy

állította azt, hogy az általa megajánlott adapter a kiírási feltételeket teljesíti, hogy a szemlén bebizonyosodott, hogy a felperes által megjelölt Apple gyártmányú fülhallgatóval a teljes mértékű kompatibilitás követelménye nem teljesült, mert a fülhallgatón a hangerő nem volt szabályozható. A jogorvoslati eljárásnak nem volt tárgya hamis nyilatkozat, az alperes azt nem vizsgálta, helytállóan hivatkozott az alperes a védiratában arra, hogy a felek közötti eltérő értelmezésen alapuló jogvitáról van szó. A perben a bíróság ezt a felperesi állítást a Kbt. hamis nyilatkozatra vonatkozó előírásai szerint nem vizsgálhatta, a jogorvoslati eljárás keretei között, az alperesi értékelés alapján az előzőek szerint a kiírási feltételeknek megfelelés körében vette figyelembe és a felperesi érveket alaptalannak találta.

Az felperes arra is hivatkozott, hogy az egyenlő elbánás és a jogbiztonság elve sérült az érdekelt ajánlata érvényessé nyilvánításával. A bíróság a bírálat jogszerűségét vitató felperesi érveket nem tartotta megalapozottnak,

ezt meghaladóan pedig a felperes nem adott elő olyan többlet tényállási elemet, mely alapján az alapelvi jogsérelem a tételes jogsértés fennállta hiányában megállapítható lett volna.

A Kbt. rendelkezéseit helyesen értelmezte az alperes, és helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a jogorvoslati kérelemben állított jogsértéseket az ajánlatkérő nem követte el. Ennek okszerű következménye volt a jogorvoslati kérelem elutasítása.

Mindezekre figyelemmel a bíróság megállapította, hogy az alperes a rendelkezésére álló adatok és bizonyítékok alapján helyes jogértelmezéssel megfelelő megállapításra jutott, az alperes határozatát a keresetben állított jogszabálysértések nem terhelték, ezért a felperes keresetét, mint alaptalant a Kp. 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján elutasította.

KÖZBESZERZÉSI IRÁNYTÚ

Beszámoló a Közbeszerzési Hatóság által 2024. május 14-én megrendezett Közbeszerzési Expóról

Report of the Public Procurement Expo on 14 May 2024 organized by the Public Procurement Authority of Hungary

Dr. Flek Lívია, vizsgáló, Közbeszerzési Hatóság; Dr. Ferge Péter, vizsgáló, Közbeszerzési Hatóság

DOI: <https://doi.org/10.37371/KEP.2024.8.3>

Címszavak: közbeszerzés, Közbeszerzési Hatóság, Expo, állami építési beruházások, Ábtv., összeférhetlenség, közbeszerzési szaktanácsadó

Absztrakt

A Közbeszerzési Hatóság 2024. május 14-én Közbeszerzési Expót rendezett a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Campus-án. A cikk a rendezvényen elhangzott előadásokat és kerekasztal-beszélgetéseket foglalja össze.

Abstract

The Public Procurement Authority of Hungary organized a Public Procurement Expo on 14 May 2024 at the Ludovika Campus, University of Public Service. This article summarises the presentations and round table conversations delivered at the event.

Bevezetés

A Közbeszerzési Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) Közbeszerzési Expo rendezvénye immár harmadik alkalommal került megrendezésre 2024. május 14-én a Ludovika Campus Oktatási Központjában. A Hatóság kiemelt feladatának tekinti a jogalkalmazók szakmai támogatását és a közbeszerzésekben részt vevő gazdasági szereplők közötti szakmai párbeszéd és tudásmegosztás erősítését. A standoknál a Hatóság lehetőséget biztosított a résztvevők számára a minél közvetlenebb és interaktívabb párbeszéd kialakítására. A 2024-es expo-n az előző kettő expo-hoz képest több, 23 kiállító vett részt.

Az Expo keretében több szakmai kerekasztal-beszélgetés is megszervezésre került, amelyek az állami közbeszerzési szaktanácsadók kötelező közbeszerzési szakmai képzésének részét is képezték. Az előző kettő expo-hoz képest újdonság volt az, hogy a kerekasztal-beszélgetések témáiról az érdeklődők döntöttek. A Hatóság honlapján előzetesen lehetett szavazni a témakörökről, amelynek eredményeként a következő három témakör került be az expo programjai közé.

- I. Az állami építési beruházások rendjéről szóló törvény közbeszerzési vonatkozásai
- II. Összeférhetlenség a közbeszerzésekben
- III. A közbeszerzési szaktanácsadók rendszerét, feladatait érintő aktuális kérdések

A szakmai kerekasztal-beszélgetések előtt, nem kevésbé szakmai és informatív megnyitó előadások hangoztak el.

Megnyitó előadások

Dr. Kovács Lászlón, a Hatóság elnökén túl megnyitó előadást tartott Csepreghy Nándor, az Építési és Közlekedési Minisztérium miniszterhelyettese, Dr. Ágostházy Szabolcs, a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium európai uniós fejlesztésekért felelős államtitkára és Dr. Karácsoni-Pej Melinda, a Belső Ellenőrzési és Integritási Igazgatóság igazgatója.

Dr. Kovács László Elnök Úr kiemelte, hogy a közbeszerzések szabályos lefolytatásának két legfőbb biztosítéka a prevenció és az ellenőrzés. A prevenció körében Elnök Úr kiemelte a Hatóság által szervezett konferenciákat és

tematikus képzéseket, a Hatóság szakmai szervezetekkel való együttműködését, valamint a környezetvédelmi célok közbeszerzési eljárásokban való érvényesítésének a jelentőségét. Továbbá Elnök Úr kitért a Hatóság gyakornoki programja tapasztalatainak az ismertetésére is.

Az ellenőrzés körében Elnök Úr elsődlegesen összefoglalta, hogy a szigorú ellenőrzési rendszer kiemelkedően fontos elemét képezi a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódó hirdetések Hatóság általi ellenőrzése. Továbbá Elnök Úr szerint kiemelkedő figyelmet kell fordítani a már megkötött szerződések teljesítésének és módosításának az ellenőrzésére is. Elhangzott, hogy 2023-ban összesen 598 darab jogorvoslati eljárás indult a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt. Ebből 254 darab jogorvoslat hivatalból került megindításra – ennek a legnagyobb részét maga a Hatóság kezdeményezte.

Továbbá Elnök Úr a megnyitó előadásában is kiemelte, hogy a közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos szabálytalanságok mind teljesebb körű feltárása érdekében 2023 júliusában a Hatóság elkülönített visszaélés-bejelentési rendszert hozott létre, amely lehetővé teszi a panasztörvény szerint jogellenes vagy jogellenesnek vélt cselekményekre vagy visszaélésekre vonatkozó információk bejelentését.

Csepreghy Nándor Miniszterhelyettes Úr előadásában elsődlegesen az *állami építési beruházások rendjéről szóló 2023. évi LXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Ábtv.)* létrehozott új rezsimről szólt, majd néhány gondolat erejéig kitért az építési törvényre is. Előadta, hogy milyen körülmények indokolták az állami építési beruházásokra vonatkozó szabályrendszer megváltoztatását, az Építési és Közlekedési Minisztérium milyen tapasztalatokkal rendelkezik a beruházások vonatkozásában és milyen célok elérése érdekében kezdeményezte a szabályrendszer megváltoztatását. Miniszterhelyettes Úr kiemelte, hogy a pénzügyi és az energetikai területeken túl az építőipar és a beruházási ágazat különböző szegmenseiben is mindenképpen törekedni kell a hazai szereplők előtérbe hozatalára.

A Kormány, valamint az Építési és Közlekedési Minisztérium általános célrendszerének az ismertetését követően kitért arra, hogy hogyan hat ez a közbeszerzési szempontrendszerre. Hogyan lehet a közbeszerzési szempontrendszeren belül érvényesíteni az előző bekezdésekben szereplő szempontokat. Fel kell hagyni

azzal a szempontrendszerrel, ami a közbeszerzés megnyerésének a lehetőségét kifejezetten és kizárólagosan az ár alapján teszi lehetővé. Miniszterhelyettes Úr kiemelte, hogy fontos az állami beruházások szakaszolásának a kérdése, továbbá fontos az üzemeltetés szempontrendszerének is a beemelése a kiválasztási szempontrendszerbe.

Miniszterhelyettes Úr hangsúlyozta a magyar építőanyag-ipari ellátás körében, hogy 50% alatti szinten van a magyar alapanyagoknak a részaránya. Ezt drasztikusan fel kell emelni ahhoz, ha az építőipart valóban szeretnénk a protekcionista jelzővel bíró ágazatok közé sorolni.

A harmadik megnyitó előadásban Dr. Ágostházy Szabolcs Államtitkár Úr nem csak a hazai közbeszerzés helyzetéről, illetve annak fejlődési irányairól adott áttekintést, de arra is kitért, hogy a jelenlegi – protekcionista – gazdaságfejlesztési irányok hogyan tudnak teljes mértékben belesimulni az uniós szabályozási környezetbe és az európai egységes piacon hogyan tud a magyar gazdaságfejlesztési politika még az uniós szabályok alapján is hatékonyan és szabályosnak minősülni.

Államtitkár Úr először kitért az Egységes Piaci Eredménytáblára, amely az egyes országoknak a közbeszerzési teljesítményét értékeli. Majd ezt követően ismertette az Európai Számvevőszék által készített, 10 évet lefedő, részletes elemzést arról, hogy a közbeszerzési verseny az Unió egészében hogyan alakult. Az egyajánlatos közbeszerzések vonatkozásában Államtitkár Úr kiemelte, hogy ha tényekről beszélünk, akkor érdemes olyan országokat is kiemelni, például Ausztriát, Dániát vagy Hollandiát, amelyek jellemzően nem részei az intenzív uniós vitáknak.

A hazai közbeszerzési helyzet kapcsán Államtitkár Úr kiemelte, hogy az előző év végére az eljárásoknak kevesebb, mint 22%-a zárult egy ajánlatos eredménnyel. Ezt vállalta a magyar kormány 15%-os mérték alá csökkenteni 2024 végére. Az uniós források felhasználásával megvalósuló közbeszerzéseknél ezt a 2024 végére vállalt célt már elértük, és 2024 végére az összes hazai közbeszerzés átlagában is teljesülni fog a 15% alatti arány.

Továbbá Államtitkár Úr kiemelte annak jelentőségét, hogy minél több piaci szereplő számára elérhetőbbé váljanak a közbeszerzéseken való indulási lehetőségek, és ezért racionális részekre bontást kell alkalmazni és

elő kell segíteni a kis- és középvállalkozások részvételét. Valamint a résztvevők megismerhették, hogy a közbeszerzési rendszerfejlesztés oldaláról a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium miként reflektál a kondicionalitási eljárás egyes elvárásaira.

Dr. Karácsoni-Pej Melinda Igazgató Asszony előadásának első részében bemutatta az általa vezetett Belső Ellenőrzési és Integritási Igazgatóság (a továbbiakban: BEII) létrehozásának körülményeit, majd pedig annak feladat- és hatásköreit.

A BEII igazgatója az európai uniós források felhasználásának ellenőrzése körében rendszeresen ellenőrzi az összeférhetlenségi és érdekeltégi nyilatkozatokat. Az ellenőrzés kiterjed a palyazat.gov.hu honlapon benyújtott valamennyi, az összeférhetlenséggel kapcsolatos gyanúra irányuló anonim bejelentésre is. Továbbá a BEII igazgatója kockázatelemzést végez, illetve gondoskodik az összeférhetlenségi helyzetek megelőzése érdekében a tudatosság növeléséről és az intézményrendszer uniós támogatások végrehajtásáért felelős szereplőinek képzéséről, valamint szükség esetén együttműködik a büntetőeljárásban eljáró szervekkel.

A BEII általános bemutatását követően Igazgató Asszony összefoglalta a BEII feladatkörébe tartozó összeférhetlenségi helyzetek vizsgálatát meghatározó szempontokat. Igazgató Asszony hangsúlyozta, hogy a BEII által vizsgált összeférhetlenségi helyzetek kifejezetten nem feleltethetők meg a *közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.)* által szabályozott összeférhetlenségi tényállásoknak, amelyek alapvetően ajánlattevők és ajánlatkérők egymás közötti relációját jellemzik.

Igazgató Asszony kitért arra, is hogy amennyire erős a felhatalmazásuk, annyira erőtlenség is, ugyanis ágazati szinten meg kellett teremteni annak a területét, hogy a BEII adatokhoz tudjon hozzájutni az adatszolgáltatóktól. A jogszabályok szabta kereteken túl a BEII-nek szüksége van együttműködő partnerekre is azért, hogy információhoz jusson.

Továbbá a résztvevők az előadás alatt részletes betekintést kaphattak abba, hogy mik is azok a BEII által végzett összeférhetlenségi ellenőrzések, továbbá abba, hogy az összeférhetlenségi ellenőrzések mellett a BEII-nek nagyon fontos feladata a kockázatelemzés, amely kiterjed a munkafolyamatokban lévő kockázatelemzésre is.

Az előző bekezdésekben leírtakon túl Igazgató Asszony beszélt a BEII koordinációs és csalásmegelőzési tevékenységéről, valamint arról, hogy 2024. április 15. napjától megteremtődött a jogorvoslati lehetőség a Közbeszerzési Felügyeleti Főosztály által kiállított, nem támogató tartalmú tanúsítványok tekintetében is.

Az állami építési beruházások rendjéről szóló törvény közbeszerzési vonatkozásai

Az első kerekasztal-beszélgetésen részt vett *Dányi Gábor*, az Építési és Közlekedési Minisztérium miniszteri biztosa; *Koji László*, az Építési Vállalkozók Országos Szakszövetségének (a továbbiakban: ÉVOSZ) elnöke; *Wagner Ernő*, a Magyar Mérnöki Kamara (a továbbiakban: MMK) elnöke; *Dr. Paróczai Bernadett*, a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács Megyei Jogú Városok Szövetsége által delegált tagja, Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Közbeszerzési Osztályának osztályvezetője; valamint *Dr. Nyerges Éva*, a Közbeszerzési Hatóság osztályvezetője.

A kerekasztal-beszélgetésen először arról hallhattak a résztvevők, hogy mik azok az elvek, amelyek mentén a közbeszerzési szabályozásra hatással van az Ábtv., annak ellenére, hogy alapvetően a Kbt. vonatkozó szabályai nem módosultak. Az Ábtv. az első ilyen jellegű szabályozás.

Az Ábtv. megalkotásakor a kiindulópont a forrásfelhasználás nyomon követésének és hatékonyságának javítása volt. A szabályozás mögött meghúzódó motíváció az volt, hogy alapvetően a közbeszerzés, és a beszerzés szabályrendszerét a jogalkotó nem kívánta megváltoztatni, hanem azt próbálta elérni, hogy a beruházónak, megrendelőnek a viselkedését befolyásolja, hatással legyen arra, hogy az egyes beruházásokat a résztvevők milyen hozzáállással viszik végig. Az Ábtv.-ben alkalmazott megoldások kiválasztásakor a cél a gyakorlat egységesítése volt, az állami beruházó cégek gyakorlatából szemezgetve azok a megoldások kerültek be végül a kerettörvénybe, amelyek a leginkább közel állnak ahhoz a beruházási logikához, ami egy gazdaságosabb vagy hatékonyabb beruházást tesz lehetővé. Továbbá a jogalkotás során nemzetközi felméréseket is lefolytatott az Építési és Közlekedési Minisztérium annak érdekében, hogy ne csak a belső, állami cégek gyakorlatát szintetizálják, hanem az egységes központi gyakorlat kialakítása során más uniós országok, vállalatok gyakorlata is beépítésre kerüljön az Ábtv.-be.

Az alapvető probléma az új állami beruházási szabályrendszer megalkotásakor nem a meglévő közbeszerzési szabályrendszer elégtelenségében keresendő, hanem a jogszabályok gyakorlati alkalmazása körében. Az Ábtv.-t érő kritikák középpontjában kezdetben annak uniós joggal való összhangja, majd később annak gyakorlati alkalmazása állt.

Az Ábtv. előkészítése alatt az európai uniós tagállamok tapasztalataira vonatkozó szakaszon túl Magyarországon belül is széles, szakmai körben történő egyeztetés zajlott. Ennek az egyeztetésnek a részese volt az ÉVOSZ is. Az ÉVOSZ egyik felvetése az egyeztetés során a Magyar Állam mint megrendelő igényességének a növelése volt. Első lépésként a Magyar Államnak egyszerűen végig kell gondolnia és meg kell tudnia fogalmaznia, hogy mit szeretne – ennek keretében elhangzott az eljárások előkészítettségének javítása, vagy a kiviteli tervek gyakoribb készítésének az igénye. Továbbá az előkészítés során állandó vita tárgyai voltak az ár és a költségvonatokhoz kapcsolódó kérdések, például a becsült érték meghatározásának megfelelősége, valamint a kapcsolódó szerződések kiegyensúlyozottságának témaköre. Megoldásként felmerült, hogy a különböző szakmai szervezetek mintaszerződés-szerűen adjanak ajánlásokat is az ajánlatkérőknek.

Az ÉVOSZ-on túl a szakmai előkészítésben az MMK is részt vett, tekintettel arra, hogy a mérnökök gyakorlatilag a beszerzés minden területén részt vesznek. Első felindulásból azt lehet mondani, hogy ha egy beruházás kapcsán sok kérdést tesznek fel, akkor azok valószínűleg a terv hibájára összpontosulnak. Azonban az MMK vizsgálata nem ezt mutatja. Ebből a megközelítésből jelentős, hogy megjelenik az új beruházási törvényben a tárgyalásos eljárás, mint lehetőség. Az előkészítés során mind az ÉVOSZ, mind pedig az MMK szempontjából hangsúlyos kérdésnek számított az egyenértékűség. Ez jelenleg még számos területen vitákat vált ki, mindazonáltal a termékek versenyére szükség van, ez pedig az egyenértékűség tekintetében tud megvalósulni. Nincs rendjén az MMK álláspontja szerint, hogy ha szög helyett csavart kell használni egy szerződés teljesítése során, akkor ehhez a szerződést is módosítani kelljen.

A közbeszerzési törvény kifejezetten nem módosult, ugyanakkor nem véletlenül érdeklődnek közbeszerzési szakemberek is e téma iránt, mivel számos területen van

az új kerettörvénynek kihatása a közbeszerzési jogi gyakorlatra is. A kerekasztal-beszélgetés hallgatósága részletesen megismerhette az ehhez kapcsolódó tapasztalatokat, – többek között – milyen helyzetek állhatnak elő abban az esetben, amikor építettként nem a minisztérium jár el az adott projektben, hanem visszaadja azt a kedvezményezettnek.

Az Ábtv. szerinti keretprogram elfogadásához, valamint a projektelőkészítő tevékenységekhez kapcsolódó összefoglalókon túl az első kerekasztal-beszélgetés is érintette, a már a megnyitó előadásokon elhangzott speciális, Ábtv. szerinti összeférhetetlenséget. Ez a speciális összeférhetetlenség inkább egy szerepkörökre vonatkozó összeférhetetlenségi szabály – meghatározott szerepkörök nem ütközhetnek egymással –, valamint ki kell hangsúlyozni, hogy elkülönül a Kbt.-ben szabályozott összeférhetetlenségtől.

Az Ábtv.-vel létrejött új szabályozás számos kérdést vet fel – a speciális összeférhetetlenségi szabályokon túl is. A jogalkalmazóknak jelentős segítséget jelentene, ha az új állami beruházási szabályozáshoz kapcsolódóan is készülne a hatósági útmutatókhoz, tájékoztatókhoz hasonló – minták, útmutatók. Az Ábtv. megalkotásának teljes folyamata tulajdonképpen egy szakmai konszenzuson alapuló megállapodás, amely során megalkult az Állami Beruházási Érdekegyeztető Tanács nevű szervezet, amely gyakorlatilag meghatározza a végrehajtási rendeletek tartalmát. Ugyanakkor az összeférhetetlenség vonatkozásában az Építési és Közlekedési Minisztérium jelenleg nem tervezi további részletesebb soft law anyagok kiadását.

Továbbá a beszélgetés során felmerült, hogy az Ábtv. sokszor nem teljesen egyértelmű. Például nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy a becsült érték kifejezés alatt mit értett a jogalkotó, mivel két helyen, két különböző összefüggésben, két különböző tartalommal említi a törvény a becsült értéket. Ebben a tekintetben fontos, hogy a jogalkalmazók figyelemmel legyenek az Ábtv. tárgyi hatályára és az állami építési beruházás fogalmára is. Fontos, hogy az Ábtv.-ben adott esetben egy különböző típusú becsült érték az alapja a számításnak, és nem a közbeszerzésben megszokott, a Kbt. szerinti becsült érték.

Ahogy a jelenlegi cikk előző részei is érintették már, a kerekasztal-beszélgetés többször érintette az útmutatók kérdését. Az ÉKM elő fog készíteni és közzé fog tenni

szerződésmintákat, amelyek a közbeszerzési eljárásokban is alkalmazandók lesznek. Az Ábtv. ugyanakkor lehetőséget nyújt arra, hogy a felek eltérő, akár az Ábtv.-nek ellentmondó, vagy további rendelkezésekben is megállapodjanak majd. Mindezek mellett meg kell jegyezni, hogy jogi kodifikált szöveg mélységű mintáknak a közzététele rosszabb helyzetbe hozhatja az ajánlatkérőket, jelentősen megnehezítheti az eljárások lebonyolítását, mint egyszerű elveknek, iránymutatósoknak a lefektetése. Az ÉVOSZ alapelvek, általános szerződési feltételek és a létesítmény fajtájának függvényében adna ajánlásokat részletes szerződési feltételekre, egyébként pedig az ajánlatkérőre bízna ennek a pontosítását. Az útmutatókra és mintákra való igény vonatkozásában ki lehet térni a tartalékkeret kérdésére is. A tartalékkeretre vonatkozó szabályok „szerteágazóak”, illetve, a különböző jogszabályhelyeken különböző értékek szerepelnek. Útmutatók hiányában ennek a kérdéskörnek a tisztázása is a gyakorlatra vár.

A jelenlegi beszámoló előző bekezdései alapján is látható, hogy a kerekasztal-beszélgetés résztvevői egyből belesaptak az új Ábtv. érdemi szabályainak az értelmezésébe, ugyanakkor – ahogy erre a beszélgetés közben felhívták a hallgatóság figyelmét – nem szabad elsiklani afelett, hogy maga az Ábtv. legalább 16 féle létesítményt, különböző szituációkat, vagy épp különböző megrendelőket, ajánlatkérőket kivesz a hatálya alól, azaz ezekben az esetekben nem kell alkalmazni az Ábtv. rendelkezéseit. Tehát mind a közbeszerzési tanácsadóknak, mind pedig az építési vállalkozóknak, mérnököknek nehéz közös feladata lesz, hogy egy konkrét projekt indítása elején tisztában legyenek azzal, hogy az adott projekt melyik törvény hatálya alá tartozik.

Az előzőekben említett alapelvek, általános szerződési feltételek mellett legalább annyira fontos a költségtervezés rendszere is. Ez a rendszer egzakt adatokon alapszik, a résztvevőknek ezekkel kell dolgozniuk. Jelentős problémákat generálhat, ha a különböző résztvevők, különböző adattartalommal dolgoznak. Nagyban fejlesztené a gyakorlatot, ha az ajánlatkérő és az ajánlatadó számára rendelkezésre állna egy egységes adattartalom és így ki lehetne küszöbölni az eltérő adatokból levont megállapítások ellentmondásait. Egy közös adatbázis és információs rendszer – a gyakorlati könnyítéseken túl – javítaná a beruházások átláthatóságát és az egész folyamat hatékonyságát.

A kerekasztal-beszélgetésen elhangzottak alapján az Ábtv.-vel létrehozott keretszabályok egyértelműen a törvény hatálya alá tartozó beruházások átláthatóságát és hatékonyságát növelik. A jogalkotás folyamata során jelentős mértékben lehetőség nyílt a szakmai szervezetek számára, hogy támogassák az általuk képviselt szakemberek érdekeit, ugyanakkor a beszélgetés alapján számos kérdés megválaszolása még így is a jövőbeli gyakorlatra marad. A jogalkalmazóknak nem csak az Ábtv.-ben található érdemi szabályok értelmezése, hanem általánosságban, a különböző jogi szabályozás, kerettörvények alkalmazhatósága és kiválasztása körében alapos körültekintéssel kell eljárniuk.

Összeférhetetlenség a közbeszerzésekben

A délutáni kerekasztal-beszélgetések sorát az összeférhetetlenség témakörében bekövetkezett változások bemutatásával kezdték meg a beszélgetés résztvevői, azaz: Dr. Puskás Sándor - a Közbeszerzési Döntőbizottság elnöke; Dr. Paróczai Bernadett - a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács Megyei Jogú Városok Szövetsége által delegált tagja, Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Közbeszerzési Osztály osztályvezetője; Dr. Nagy-Fribiczter Gabriella - a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács Integritás Hatóság által delegált tagja; Dr. Kéri Zoltán - a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium főosztályvezetője; Hellné Dr. Varga Anita - a Közbeszerzési Hatóság Közzolgálati és Támogató Főosztályának főosztályvezetője; és Dr. Kozák-Demendi Ágnes - a Közbeszerzési Hatóság főosztályvezető-helyettese.

A témavezető kiemelte, hogy az összeférhetetlenségi szabályok a Kbt. 2022. október 11.-i módosulásával változtak meg jelentősen, amikor az Európai Unió által megfogalmazott elvárásokra tekintettel a korábbiakhoz képest részletesebb előírásokat határozott meg a jogalkotó mind az ajánlatkérőkre, mind az ajánlattevőkre vonatkozóan. Ennek eredményeként 2023. május 26-án megjelent a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója (továbbiakban: Útmutató) az összeférhetetlenséggel kapcsolatban. A téma pedig most ismét nagyon aktuális, mivel 2024. május 9-én került sor az Útmutató módosítására.

Mikor is beszélhetünk összeférhetetlenségről? Minden olyan objektív körülmény megalapozza az összeférhetetlenséget, amely képes befolyásolni az adott személy függetlenségébe és pártatlanságába vetett bizal-

mat, ilyen lehet például a pénzügyi, gazdasági, egyéb személyes érdekeltség. Fontos, hogy az új szabályrendszerben az érdekeltség vizsgálata nélkül nincs összeférhetlenségi vizsgálat, és ha van olyan, az ajánlatkérő nevében eljáró személy az eljárásban, akit több folyamatba is bevonnak, akkor neki folyamatonként nyilatkoznia kell. Az Útmutató májusi módosítása tartalmaz a keretmegállapodás második részére vonatkozó rendelkezéseket is az összeférhetlenség tekintetében. A mostani rendelkezés szerint nem kell külön összeférhetlenségi nyilatkozatot kérni, ahogy a DBR ajánlatvételi szakaszában sem. Az Útmutató módosításban külön fejezetet kapott a tervező összeférhetlenségének vizsgálata. Az összeférhetlenségi nyilatkozatok kapcsán nagyon fontosak az adatkezelési kérdések is. A korábbi Útmutató is tartalmazott rendelkezéseket az adatkezelésre vonatkozóan, de most már a GDPR rendelkezéseire való utalással is kiegészült, tehát, hogy hogyan lehet, mi a jogalapja annak, hogy az ajánlatkérő kezeli az érdekeltségi és összeférhetlenségi nyilatkozatban foglalt adatokat. A Tanács javasolja az összeférhetlenségre vonatkozó adatkezelési rendelkezéseket a közbeszerzési szabályzatban rögzíteni. Az Útmutató azt is tartalmazza, hogy az érdekeltségi nyilatkozatra, az érdekeltség vizsgálatára vonatkozó rendelkezéseket nem kötelező a közbeszerzési szabályzatban rögzíteni, az más szabályzatban is rögzíthető. Talán a legfontosabb módosítása az Útmutatónak az, hogy két nyilatkozatmintával is kiegészült az összeférhetlenségi és az érdekeltségi nyilatkozatra vonatkozóan, azt azonban hangsúlyozni kell, hogy nem kötelező az ajánlatkérőknek ezeket a nyilatkozatmintákat használni.

Az Integritás Hatóság (továbbiakban: IH) által kiadott jelentés több ajánlást is megfogalmazott az összeférhetlenségi szabályok kapcsán, melyeket az Útmutató jelenlegi módosítása során át is vett a Tanács. Az IH a legnagyobb előre lépésnek az összeférhetlenségi és érdekeltségi nyilatkozatminták elkészültét tartja, mivel ezeken – magukon a mintákon túl – lábjegyzetek is szerepelnek figyelemfelhívásokkal és jogszabályi hivatkozásokkal, amelyek érthetőbbé teszik a nyilatkozó számára azt, hogy miről is nyilatkozik tulajdonképpen. Az IH vonatkozó felmérése azt támasztotta alá, hogy az ajánlatkérők 90%-a nem kér be érdekeltségi nyilatkozatot, nem tartja azt fontosnak. A felmérés visszaigazolta azt is, hogy az új szabályozásra tekintettel nem nagyon változott meg az ajánlatkérők gyakorlata a

tekintetben sem, hogy hány százalékuk ellenőrzi a benyújtott nyilatkozatok tartalmát. Itt a nyilatkozók 90%-a mondta azt, hogy nem ellenőrzik. Ez azért baj, mert az egész jogszabályváltozásnak az volt a célja, hogy felhívja az ajánlatkérők figyelmét arra, hogy nemcsak megelőzni kell az összeférhetlenségi helyzeteket, hanem feltárni és kezelni is. Persze feleslegesnek tűnhet ezeknek a nyilatkozatoknak a bekérése, vagy újbóli bekérése, de például egy hosszú ideig tartó keretmegállapodásban vagy egy többszakaszos eljárásban előfordulhat, hogy amikor elindult a közbeszerzési eljárás, még nem állt fenn az összeférhetlenség, de az időközben bekövetkezhet. Fontos hangsúlyozni, hogy a fel nem tárt összeférhetlenség uniós forrásból megvalósuló közbeszerzés esetén a forrás 100%-os elvesztését vonja maga után, míga bejelentett és feltárt, de adott esetben nem megfelelően kezelt összeférhetlenség az már „csak” 25%-os forrásvesztést von maga után. Ezekhez a szankciókhoz képest, hogy hányszor kérjük be, mikor kérjük be, hogyan adminisztráljuk ezeket a nyilatkozatokat, csak másodlagos kérdés lehet. Tény, hogy nem könnyű keresztülvinni egy-egy szervezeten ezeket a szemléletbeli változásokat, de mindenképp szükséges elindulni ez irányba.

Az ellenőrző szervek gyakorlata alapján elmondhatjuk, hogy az összeférhetlenség egy átfogó fogalom, de nem arról beszélünk ebben az esetben, hogy az egyik kolléga összeférhetetlen a másikkal, hanem arról, hogy egy adott munkatárs vonatkozásában a hivatali feladata és a szervezetben betöltött szerepéhez kötődő felelőssége és feladata, valamint az ő magánérdeke vagy érdekeltségei, vagy a személyes pozíciója kerül összeütközésbe. A közbeszerzési eljárásokban különösen fontos, hogy ezeket a helyzeteket elkerüljük. Két esetben adódhat probléma. Az egyik a nem közzétett összeférhetlenség esete, amikor az adott személy az érdeklődést eltitkolja vagy nem is tudja, a másik eset, amikor az a szervezet, amelyen belül a feladatot ellátja adott személy, tudja, hogy fennáll valamilyen információ az összeférhetlenségre vonatkozóan, de nem kezd ezzel a helyzettel semmit, nem intézkedik, ez az előbbieken említett 100%-os korrekciót eredményező típus. Az összeférhetlenség szabályozására egyébként már 2013-ban megjelent egy OLAF tájékoztató anyag, amely már tartalmazza, hogy az összeférhetlenségi nyilatkozatok bekérését valamennyi eljárási szakaszban mérlegelni kell. Az összeférhetlenség az adott személlyel kapcsó-

latos, aki erről leginkább tudhat, az maga az érintett személy, ezért építünk elsősorban az ő nyilatkozatára.

A közelmúltban egyre inkább kezdett elterjedni az a gyakorlat, hogy maguktól az ajánlattevőktől kértek összeférhetlenségi nyilatkozatokat az ajánlatkérők. Legelőször a Közbeszerzési Tanácsadók Országos Szövetségének az ajánlattevői oldalon tevékenykedő tagjaitól érkeztek arra vonatkozó információk, hogy egyre több ajánlatkérő indult el azon az úton, hogy az ajánlattevőktől kér be összeférhetlenségi nyilatkozatokat a közbeszerzési eljárásokban. Ezt a megoldást az IH abszolút nem tartja a közbeszerzési törvény előírásaival összhangban álló megoldásnak, mivel az összeférhetlenséget az ajánlatkérőnek az általa az eljárás előkészítésébe, illetve lefolytatásába bevont személyek vonatkozásában kell vizsgálnia. Vannak ajánlatkérők, akik arra alapozzák az összeférhetlenségi nyilatkozat ajánlattevőtől történő bekérését, hogy a nemzeti eljárásrendben is nyilatkozni kell a kizáró okok hiányáról, és a kizáró okok között szerepel az összeférhetlenséggel kapcsolatos kizáró ok is. Ezzel indokolják, hogy a kizáró okokkal kapcsolatban kell megtenni az összeférhetlenségi nyilatkozatot. Ez a megközelítés hibás. Az más kérdés, hogy természetesen az ajánlattevőknek is foglalkozniuk kell ezzel a kérdéskörrel, mert az igazán felkészült és a szabályozást követő ajánlattevők felhívják a közbeszerzési eljárásba bevont személyek figyelmét az összeférhetlenségre, és belső szinten kezelik az összeférhetlenséggel kapcsolatos kockázatokat.

Az első kerekasztal-beszélgetés során volt szó az állami építési beruházások esetében arról, hogy a tervező és a tervezési szolgáltatás kapcsán sok kérdés felmerült a gyakorlatban. Egyrészt amiatt, mert többször is megjelenhetnek tervező szakemberek ezekben a projektekben, másrészt 2023. február 28-án az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015 (X.30.) Kormányrendeletből (továbbiakban: 322/2015 Korm. rendelet) kikerült, a tervező összeférhetlenségére vonatkozó az a rendelkezés, hogy nem összeférhetlen a tervező, ha a közbeszerzési dokumentumokat megalapozó tervet készítette, ha egyéb-

ként ő nem vesz részt a közbeszerzési eljárás előkészítésében, vagy a kivitelezés folyamatában.

Érdekes kérdés ajánlatkérői szempontból a tervezők összeférhetlenségének a vizsgálata és a távolmaradási nyilatkozat kezelése. A gyakorlatban problémát jelent, hogy a tervezők vonatkozásában egyáltalán nem kérnek be összeférhetlenségi nyilatkozatot az ajánlatkérők. Az összeférhetlenségi nyilatkozat természetes személyhez kötött, egy gazdasági szereplőnél így felmerül a kérdés, hogy ki tegye meg a nevében ezt a nyilatkozatot, csak a vezető tisztségviselő, a tulajdonos, netán a tervezőiroda minden alkalmazottja. Az Útmutató erre kifejezetten nem tér ki, de talán az a legmegfelelőbb joggyakorlat, ha a tervezőiroda vezető tisztségviselője teszi meg ezt a nyilatkozatot, így az ajánlatkérő megfelelhet a Kbt. 25. § (2) bekezdésében foglaltaknak. A következő lépcső az érdekeltségi nyilatkozat, illetve a távolmaradási nyilatkozat. Ha valaki a közbeszerzési eljárásban az ajánlatkérő oldalán részt vesz, akkor megteszi az összeférhetlenségi nyilatkozatot, és ehhez kapcsolódóan az ellenőrzésnek, feltárásnak, orvoslásnak az eszköze az érdekeltségi nyilatkozat. Itt is az a probléma, hogy csak természetes személy tud ilyen nyilatkozatot tenni. A tervezői távolmaradási nyilatkozattal kapcsolatban problémaként merül fel, hogy a tervezési szerződések nem terjednek ki minden eshetőségre, például nagyon sokszor nem szerepel bennük a tervek módosítása. Ha egy olyan szerződést ír alá a tervező, amiben minden esetleges, későbbiekben felmerülő feladata fel van sorolva, abban az esetben nem lehet probléma a távolmaradási nyilatkozat megtétele, mivel nem merül fel annak a lehetősége, hogy megjelenik alvállalkozóként, kapacitást nyújtó szervezetként vagy ajánlattevőként az adott eljárásban.

A Közbeszerzési Döntőbizottság előtti jogorvoslatokat tekintve kiemelésre érdemes a D.586/15/2023¹ számú határozat, melyben a Közbeszerzési Döntőbizottság megállapította, hogy ajánlatkérő megsértette a Kbt. 25. § (8) bekezdését, mert ajánlatkérő a valamennyi releváns információ többi gazdasági szereplővel való közlésére vonatkozó kötelezettségének megsértésével nem tett megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy az XY Kft. közbeszerzési eljárásban való részvétele ne

¹ https://dontobizottsag.kozbeszerzes.hu/adatbazis/megtekint/dbhatározat/portal_626934/.

vezessen a verseny torzításához. Ezeknél az eseteknél mindig az a hangsúlyos kérdés, hogy hol van az a szint, amikor fel kell lépni, mit, mennyit kell tennie az ajánlatkérőnek az összeférhetlenségi helyzet kezelése, tisztázása végett. Ebben a határozatban jelent meg egy általános, klasszikus polgári jogból átvett megfogalmazás, amikor a Közbeszerzési Döntőbizottság kifejezetten felhívta az ajánlatkérő figyelmét, hogy egészen addig, amíg egy ajánlatkérő az elvárható gondosság szintjén nem tisztázza az adott körülményeket, addig vele szemben a jogsértés megállapítható. Az, hogy mi az elvárható gondosság, azt mindig a joggyakorlat alakítja ki. Jelen esetben az ajánlatkérő lényegében semmilyen intézkedést nem tett egy olyan eljárásban, amelyben az egyik ajánlattevő készítette, egy adott épületfelújításnak a terveit. Ajánlatkérő már régebb óta szerződéses kapcsolatban állt az adott tervezővel és kivitelezővel, így nyilvánvaló, hogy többletinformációval rendelkezett az adott gazdasági szereplő a többi potenciális ajánlattevőhöz képest, ami biztosította a versenyelőnyt, melyről a többi ajánlattevő számára az ajánlatkérő semmilyen tájékoztatást nem adott. Ajánlatkérő tarthatott volna egy helyszíni bejárást, tehetett volna bármilyen intézkedést a helyzet feloldására, ám ezeket az intézkedéseket elmulasztotta. Hasonló tárgyban születtek meg a D.103/2024² és a D.111/2024. számú³ határozatok.

Egy-egy közbeszerzési eljárásban hosszú idő telhet el addig, amíg a Közbeszerzési Döntőbizottság elé kerül és előfordulhat, hogy ezidő alatt változnak a jogszabályi előírások. A jogalkalmazók részéről kérdésként merült fel, hogy ebben az esetben a jogszabály mely időállapota alapján jár el a Közbeszerzési Döntőbizottság. A válasz, hogy mindig az adott közbeszerzési eljárás megindításának az időpontja az irányadó, ebben az időpontban hatályos anyagi jogszabályok alapján jár el a Közbeszerzési Döntőbizottság. Változás esetén mindig a hatályba léptetésből, az átmeneti rendelkezésekből kell kiindulni, melyek a most hatályos Kbt. 197. §-ban található. A legfontosabb szabály a 197. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés, ami az általános hatályát rögzíti a törvények, vagyis hogy a hatályba lépése után indult eljárásokra kell alkalmazni.

Egy másik lényeges kérdés a jogorvoslati eljárásokban, hogy ha a hivatalbóli kezdeményező által vélelmezett jogsértés arra vonatkozik, hogy az ajánlatkérő nem tett meg minden szükséges intézkedést a verseny tisztaságának sérelmét eredményező helyzet kiküszöbölése érdekében, akkor a Közbeszerzési Döntőbizottság megítélése szerint az ajánlatkérő részéről milyen bizonyítékok fogadhatók el annak igazolására, hogy ő igenis ténylegesen megvizsgálta ezt a helyzetet, és megtett minden szükséges intézkedést. Ebben a kérdéskörben nagyon fontos a Kbt. 41. § (1) bekezdésében és a 46. §-ban megfogalmazott kötelező intézkedések és általános dokumentálási kötelezettségeknek a betartása. Kifejezetten a jogorvoslati eljárásra vonatkozó szabályt tartalmaz a Kbt. 145. § (1a) bekezdésének d) pontja, mely szerint a hiányzó közbeszerzési dokumentum ügyféli nyilatkozattal nem pótolható.

Az összeférhetlenség vizsgálatakor tehát nagy hangsúlyt kell fektetni a megelőzésre és a feltárára is. A feltárás hatékony eszköze az érdekeltségi nyilatkozat, amelyről korábban már esett szó, de vajon van-e más megoldási lehetőség, ami az ajánlatkérőnek segítséget nyújthat ebben? Az összeférhetlenségi témának két nagy ágazata van. Az egyik, amiről volt is szó, a rejtett összeférhetlenség, ami nem derül ki, nem vallja be az illető személy, vagy ha igen, akkor sem foglalkoznak vele. A másik nagy ágazat, amikor pontosan tudjuk, hogy olyan személyt, vagy gazdasági szereplőt vonunk be az eljárás előkészítésébe, aki saját maga érdekelt az eljárás eredményében, ezt hívjuk érdekelt gazdasági szereplő bevonásának. Ez is összeférhetlenségi probléma, máshol van a Kbt. 25. §-ban elhelyezve a szabályköre, és az ajánlatkérőnek más és más típusú intézkedéseket kell tennie akkor, ha rejtett összeférhetlenséget talál, keres, próbál megelőzni, illetve akkor, ha azt a gazdasági szereplőtől tudja meg. A 2021-es Bizottsági iránymutatásban⁴ kifejezetten szerepel, hogy az ajánlatkérő szervezeteknek megfelelő intézkedéseket kell hozniuk, és olyan rendszereket kell létrehozniuk, amelyek képesek feltárni, megelőzni, orvosolni az összeférhetlenséget. Ez a bizottsági közlemény négy tulajdon-ságot sorol fel, hogy milyen legyen az ajánlatkérő

² https://dontobizottsag.kozbeszerzes.hu/adatbazis/megtekint/dbhatározat/portal_636141/.

³ https://dontobizottsag.kozbeszerzes.hu/adatbazis/megtekint/dbhatározat/portal_636535/.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52021XC0409%2801%29>; A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE Iránymutatás az összeférhetlenségek költségvetési rendelet szerinti elkerüléséről és kezeléséről (2021/C121/01).

rendszere, azaz legyen naprakész, átlátható, eredményes és arányos.

Az Útmutató arról is szól, hogy célszerű külön kezelni az összeférhetlenségi és az érdekeltségi nyilatkozatot, valamint mi a teendő abban az esetben, ha a bevonni kívánt természetes személy nem akar nyilatkozni. Az Útmutatóban javaslat található az összeférhetlenségi nyilatkozat tartalmára vonatkozóan, de ez nem kötelező érvényű, az ajánlatkérők természetesen dönthetnek úgy, hogy más tartalommal készítik el. Az érdekeltségi nyilatkozat és az összeférhetlenségi nyilatkozat között az is különbséget jelent, hogy míg az összeférhetlenségi nyilatkozatot folyamatonként be kell kérni, úgy az érdekeltségi nyilatkozatot nem kell folyamatonként bekérni. Előfordulhat azonban olyan helyzet is, hogy az adott illető nem akar nyilatkozni. Az ilyen esetek kezelésére javasolt az ajánlatkérőnek előre szabályzatban rögzítenie az arra vonatkozó rendelkezéseket, hogy mit tesz ilyenkor. Visszatérve az érdekeltségi nyilatkozat adattartalmára, fontos, hogy nem elegendő, hogy az érintett személy megadja a személyes adatait, nyilatkoznia kell az adott szervezetben betöltött szerepéről, gazdasági érdekeltségeiről, arról, hogy az adott munkáltatónál milyen munkakörben jár el, van-e másik munkahelye, más munkaköre, ha az adott eset úgy kívánja a korábbi munkahelyeiről, ha esetleg van olyan személyes érdekeltsége, ami a funkciói pártatlan és tárgyilagos ellátását befolyásolja, akkor azt is tüntesse fel. Nyilatkozni szükséges a tágabb értelemben vett hozzátartozókról, azok hozzátartozói minőségéről, a gazdasági társaságokban fennálló érdekeltségeiről, munkahelyéről és munkaköréről. A nyilatkozatba érdemes belefoglalni azt a kitélt is, hogy a nyilatkozó megismerte az összeférhetlenségi szabályokat és változásbejelentési kötelezettsége van, mivel ez később szükség esetén számonkérhető rajta.

A közbeszerzési szaktanácsadók rendszerét, feladatait érintő aktuális kérdések

A kerekasztal-beszélgetés utolsó témaköre a közbeszerzési tanácsadók vonatkozásában bekövetkezett jelentős változásokat érintette a jogalkotói szándék bemutatásával és a Közbeszerzési Tanácsadók Országos Szövetségéhez (továbbiakban: KÖSZ) beérkezett tanácsadói visszajelzések prezentálásával. A beszélgetésben részt vett: Dányi Gábor – az Építési és Közlekedési Minisztérium miniszteri biztosa; Dr. Polgár Adrienn - a

KÖSZ elnöke, Dr. Havas-Kovács Gabriella - a Közbeszerzési Hatóság főosztályvezetője. A jogalkotói hátteret tekintve elmondhatjuk, hogy 2014-ben az volt a cél, hogy az uniós források tekintetében legyen egy olyan különös szakértelemmel rendelkező szakember állomány, aki képes a beszerzéseket olyan szinten lefolytatni, hogy az kevesebb korrekciós intézkedéssel járjon az Európai Bizottságnál, kevesebb jogorvoslati eljárás induljon, az eljárások gördülékenyen és gyorsan lefolytatódnak. Amikor ennek a rendszernek a megreformálásáról döntés született, az volt a cél, hogy ez a szakmai állomány ne egy kiszervezett piac legyen, hanem kerüljön közelebb az államhoz, belső állami képesség legyen. Ennek az egyik oka anyagi, mivel az in-house tevékenység olcsóbb, mint a kiszervezett, másrészt a piaci rész sokszorosa annak, mint amennyire szükség lenne a kiszervezett tevékenység körében. Másik oldalról nézve a közbeszerzési tanácsadói szakma sok bizonytalansággal telve élte meg az intézményrendszer átalakítását, mivel egy egységes, homogén jogosítványokkal rendelkező rendszer került átalakításra. Tulajdonképpen nem az átalakítás volt az, amivel kapcsolatban esetleg negatív érzések voltak, vannak a szakma irányából, hanem az eltérő jogosítványok és az eltérő szabályozás, az egyébként megfelelő felkészültséggel bíró tanácsadók között. Nagy bizonytalanságot okozott, hogy milyen esetben kötelező az állami közbeszerzési szaktanácsadók igénybevétele (továbbiakban: ÁKSZ). Erre a kérdésre a Kbt. 27. § (3) bekezdése adja meg a választ, itt vannak felsorolva azok az esetek, amikor kötelező az ÁKSZ igénybevétele, minden más esetben nem kötelező az eljárásba történő bevonásuk. A minisztériumi állásfoglalás szerint felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó (továbbiakban: FAKSZ) minden olyan esetben bevonható, amelyben azt jogszabály nem tiltja és nem írja elő az ÁKSZ kötelező bevonását. Népszerű kérdés volt az is, hogy ki járhat el a Közbeszerzési Döntőbizottság előtti eljárásokban. Itt alapvetően az ÁKSZ járhat el, valamint az ügyvéd és a kamarai jogtanácsos. A FAKSZ abban az esetben, ha egyben ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos is. Az ügyvédek esetében merül fel probléma, mivel jelen pillanatban az ÁKSZ bejegyzés feltétele munkaviszony létesítése, ami a külön kormányrendeletben meghatározott és ott konkrétan felsorolt munkaviszonyt jelenti. Az ügyvédi törvény alapján pedig az ügyvédi tevékenységgel egy jogszabályi összeférhetlenség áll fenn a jogvi-

szony létesítésénél, tehát ha valaki jogviszonyt létesít abból a célból, hogy teljesítse az előírt foglalkoztatási jogviszony feltételt, hogy ÁKSZ legyen, akkor annak az ügyvédi tevékenységét fel kell függesztenie. Szintén bizonytalanságot felvető téma a felelősségbiztosítás kérdése. A FAKSZ-ok és azok az ÁKSZ-ek, akik a munkáltató engedélyével más ajánlatkérő részére biztosítanak közbeszerzési szakértelmet, ők rendelkeznek jogszabályi előírás alapján kötelező felelősségbiztosítással. Az ügyvédeknek pedig az ügyvédi tevékenységre vonatkozó biztosítás mellé kiegészítő biztosítást kell kötniük, van azonban egy réteg, aki egyik körbe sem tartozik. A KÖSZ egyeztetett a piaci biztosítókkal

és azt a választ kapta, hogy amíg jogszabály rögzíti ezt a speciális tevékenységet, addig ez külön biztosítási termék lesz, így a biztosítási termék fedezi az e tevékenység körében okozott biztosítási károkat. Tehát igazából itt abban is van egy bizonytalanság, hogy ha van egy gazdasági társasági tag, aki se nem FAKSZ-ként végzi a tevékenységet, és éppen nem ÁKSZ bevonása történik, akkor egy általános felelősségbiztosítása vajon kiterjed-e arra a tevékenységre, amit végez. Ez a kérdés valószínűleg egy éles helyzetben fog igazából választ kiváltani a biztosítók részéről, így egyelőre bizonytalanság van a kérdésben.

Ökocímkék helye a közbeszerzés világában The place of eco-labels in the world of public procurement

Dr. Poór Péter

DOI: <https://doi.org/10.37371/KEP.2024.8.4>

Címszavak: Zöld Közbeszerzési Stratégia, ökocímke, zöld közbeszerzés, fenntartható fejlődés, Nemzetközi Szabványügyi Szervezet, ISO, műszaki leírás

Absztrakt

A cikk részletesen vizsgálja a Zöld Közbeszerzési Stratégia által hangsúlyozott zöld közbeszerzés hatékony eszközeként alkalmazható ökocímkéket. Összehasonlítva az ökocímkék különböző típusait, részletesen elemzi előnyeiket és hátrányait. Emellett jó példák bemutatásán keresztül áttekintést nyújt a Közbeszerzési törvény által előírt követelményekről és a megfelelő ökocímkékről és az ezekhez kapcsolódó termékcsoportokról.

Abstract

The article examines in detail the eco-labels that can be used as an effective tool for green public procurement emphasized by the Green Public Procurement Strategy. It compares the different types of eco-labels and analyzes their advantages and disadvantages. Through the presentation of good product examples, provides an overview of the requirements prescribed by the Public Procurement Act and the corresponding eco-labels and the product groups related to them.

Bevezetés

Az Európai Unió 2050-re kitűzött klímasemlegességi célkitűzése kiválóan példázza, hogy a környezetvédelem napjaink egyik legfontosabb feladata. Ezen ambíciózus cél megvalósítása érdekében elengedhetetlen, hogy mind a köz-, mind a magánszektor fokozott figyelmet fordítson a környezetterhelés minimalizálására. A piaci szereplők között egyre nagyobb hangsúlyt kapnak az innovatív, környezetbarát megoldások, amelyek hozzájárulnak a zöld közbeszerzések területén tapasztalható növekedéshez. A közbeszerzés, mint a környezeti politikai célok megvalósításának fontos eszköze, kiemelt szerepet kap a környezetvédelmi folyamatban, amelyet az 1646/2022. (XII.22.) Korm. határozattal elfogadott Zöld Közbeszerzési Stratégia¹ is kiemel. A stratégia elsődleges célja, hogy ösztönözze a zöld szempontok alkalmazását a közbeszerzésekben, amelynek egyik eszközeként az ökocímkét jelöli meg. A címkék és minősítések lehetővé teszik a fogyasztók és ajánlatkérők számára, hogy tudatos választásokat hozzanak, amelyek a környezetvédelem és fenntarthatóság előmozdításához járulnak hozzá. Ezen túlmenően, az ökocímkék

a vállalatok számára is lehetőséget kínálnak a környezetbarát termékek és szolgáltatások előtérbe helyezésére, amely versenyelőnyt is jelenthet. Az ajánlatkérők a közbeszerzéseken keresztül hatalmas befolyással bírnak a piaci szereplőkre. Így kulcsfontosságú, hogy a tevékenységükkel támogassák a környezetet kevésbé terhelő megoldásokat. Fontos kiemelni, hogy ez nem minden esetben egyszerű, tekintettel a közbeszerzésre vonatkozó szigorú előírásokra.

Közbeszerzés, mint környezetvédelmi eszköz

A környezetvédelem iránt egyre erőteljesebb elköteleződés és a bíróság felhatalmazásának -, mint például Concordia Bus ügy² - hatására az Európai Unió jogalkotásában megfigyelhető egyfajta paradigmaváltás a közbeszerzési eljárások megítélésében. A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló 2014/24. irányelv a közbeszerzéseket, mint eszközként definiálja a különféle stratégiai célok, így az innováció, a társadalmi célkitűzések és a környezetvédelem előmozdítása érdekében. Megjelenik az a szán-

¹ Elérhető: Magyarország Kormánya - Magyarország zöld közbeszerzési stratégiája 2022-2027 (kormany.hu) (letöltve: 2024.03.01.).

² Európai Bíróság C-513/99. sz. Concordia Bus ügy, 2002. szeptember 17., ECLI azonosító: EU:C:2002:495.

dék, hogy a közbeszerzés a tagállamokban ne csak gazdasági, hanem társadalmopolitikai eszközként is szolgáljon.³

Hazánkban ezen szemlélet hatására megszületett a Zöld Közbeszerzési Stratégia, amely kiemelten a fenntarthatóságra és a környezettudatos beszerzési gyakorlatok előmozdítására összpontosít. Hangsúlyozza, hogy a zöld közbeszerzés nem kizárólag környezeti előnyökkel jár, hanem gazdasági és társadalmi hasznot is hozhat, például költségcsökkentéssel és jobb életminőséggel. A Stratégia egyik fő célkitűzése, hogy 2027-ig azon közbeszerzési eljárások aránya, amelyek a környezettudatos szempontokat is figyelembe veszik, elérje az összes közbeszerzés 30%-át. A Stratégia részletezi a különböző intézkedéseket, amelyek segítik a zöld közbeszerzések elterjedését, valamint a megvalósításukat monitorozó lépéseket is tartalmaz. Jelen téma szempontjából kiemelendő, hogy a stratégia az öko címkékre vonatkozó olyan tudástár létrehozását kezdeményezi, amely összegyűjti az öko címkéket, azok közbeszerzési eljárásokban történő alkalmazásának javasolt módjait, valamint a közbeszerzési jó gyakorlatokat. A megfelelő információk közzététele segíti a közbeszerzési folyamat résztvevőit a környezetbarát termékek egyszerűbb azonosításában, mind hazai, mind uniós szinten. A tudásbázis kialakításáért a Herman Ottó Intézet került felelősként kijelölésre. Az Intézet további feladata lesz az öko címkék megszerzésével és közbeszerzési eljárásokban való alkalmazásával kapcsolatos tájékoztatók, útmutatók elkészítése, valamint az öko címkékkel kapcsolatos edukáció szervezése.⁴

Az öko címké

Az öko címké a modern környezettudatos fogyasztói eszme és fenntartható fejlődés igényével és a természeti erőforrások felelős kezelésének szükségességével együtt alakult ki. A jogszabályok és a hatóságok által előírt környezeti célok megvalósításában és környe-

zettudatos működés erősítésében az önkéntes alapon megvalósuló kezdeményezések és vállalatok is meghatározó szerepet töltenek be. Ezen önként vállalt intézkedések közé tartoznak az önkéntes környezetvédelmi minősítések, köztük a különböző öko címkék. A zöld címkézés számos országban már jelentős hagyományra bír. Előfutárként Németország emelkedik ki, ahol a "Kék Angyal" embléma 1978 óta több mint 30 000 termékre és 1 600 vállalatra került kiadásra.⁵ A Kék Angyal után világszerte számos állam is követte a német mintát, és hozta létre saját nemzeti vagy nemzetközi környezetvédelmi címkéit.⁶ Az öko címké egy specifikus kategóriájú tanúsító védjegyként funkcionál, amely a termékek vagy szolgáltatások környezetvédelmi jellemzőjét és minőségét hivatalosan igazolja. A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény 101. §-a határozza meg a tanúsító védjegy fogalmát. Ennek értelmében a tanúsító védjegy olyan védjegynek minősül, amely az áruk, szolgáltatások meghatározott jellemzőit, minőségét, pontosságát vagy egyéb jellemzőit hitelesen tanúsítja, ezzel megkülönböztetve ezeket a termékeket és szolgáltatásokat azoktól, amelyek nem rendelkeznek ilyen tanúsítással.⁷ A környezetbarát védjegyeket öko címkéknek, környezetbarát termékjelzésnek is szokták nevezni a gyakorlatban. A címkék vizuálisan a termékek esetén elsősorban azok csomagolásán, szolgáltatásoknál pedig a cég honlapján jelennek meg. Az öko címkék arra szolgálnak, hogy a fogyasztók könnyen azonosíthassák azokat a termékeket, amelyek kisebb környezeti hatással járnak, például alacsonyabb energiafogyasztással, kevesebb hulladéktermeléssel vagy kevesebb károsanyag-kibocsátással. A közbeszerzési eljárásokban előírásra kerülő öko címkék célja a fenntarthatóság előmozdítása és a környezetvédelmi szempontoknak a beszerzési döntésekbe történő integrálása.⁸

A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) is iránymutatást ad a címke defini-

³ T/4849. számú törvényjavaslat indokolással - a közbeszerzésekről (jogkódex.hu) (letöltve: 2024.02.21.) I.1. Új uniós jogi háttér.

⁴ Magyarország zöld közbeszerzési stratégiája 45-49. old (elérhető: 1f5e3ad6d5e5c523473f12103f8d998e4e807c3d.pdf (kormany.hu) letöltve: 2024.03.12.).

⁵ Blue Angel | The German Ecolabel (blauer-engel.de) (2024.03.12.)

⁶ Mint például a magyar Környezetbarát Termék védjegy, a Kanadai EcoLogo vagy a francia Cosmebio.

⁷ KÉ 2012. évi 45. szám (2012) A Közbeszerzési Hatóság Elnökének tájékoztatója a tanúsító védjegyek közbeszerzési eljárásokban betöltött szerepéről (elérhető: et_20120420_tanusito_vedjegy.pdf (kozbeszerzes.hu) (letöltve: 2024.03.14.).

⁸ Piskóti István: Környezettudatos marketing, PhD értekezés Miskolc (2005) 144-145. old. (elérhető: document_5605_section_946.pdf (uni-miskolc.hu) letöltve: 2024.03.15.).

ciójával kapcsolatban. A Kbt. 3. § 3. pontja értelmében a címke olyan dokumentumot, bizonyítványt, illetve tanúsítványt jelent, amely hitelt érdemlően igazolja, hogy az adott termék, szolgáltatás, építmény, folyamat vagy eljárás meghatározott követelményeknek megfelel. A címke odaítélésének folyamatában kulcsfontosságú szerepet játszanak a címkézési követelmények, amelyek meghatározzák azokat a feltételeket, melyeknek egy pályázónak - legyen az építmény, termék, szolgáltatás, folyamat vagy eljárás - meg kell felelnie a címke megszerzése érdekében. Ezek a követelmények jelölik ki azt a szintet, amelyek teljesítése szükséges a címke elnyeréséhez, így biztosítva, hogy a címkével ellátott termékek vagy szolgáltatások megfelelnek a meghatározott minőségi, környezeti elvárásoknak.⁹

Ökocímkék osztályozása

Az ökocímkék közbeszerzési eljárásban való alkalmazásának jelentős szerepe a környezeti célkitűzések elérésében vitathatatlan. Ugyanakkor globális szinten számos termékjelöléssel találkozhatunk, amelyek jelentős kihívást jelenthetnek az ajánlatkérők számára a választás során. Fontos kiemelni, hogy a termékeken és szolgáltatásokon fellelhető címkék között nem mindegyik minősül környezetbarát védjegynek vagy ökocímkének. Elterjedtek más, helyi vagy nemzetközi szinten is elismert jelölések, amelyek egy adott termék specifikus tulajdonságaira, mint például az energiatakarékosságra helyezik a hangsúlyt. Ezen kívül felfedezhetők a gyártók és szolgáltatók által önként vállalt kötelezettségekre utaló saját maguk által megfogalmazott nyilatkozatok is. Az alábbiakban részletesen bemutatásra kerülnek a különböző típusú jelölések.¹⁰ A vonatkozó kategorizálás és a szabványok meghatározását a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (a továbbiakban: ISO) végzi. Különösen, az ISO 14020-as sorozat foglalkozik az ökocímkézéssel. Ezek a szabványok tartalmazzák az ökocímkék osztályozását és meghatározását, biztosítva, hogy az ökocímkék világszerte következetesen és meg-

bízhatóan használhatók legyenek.¹¹ Az ISO szabványok célja, hogy növeljék az ökocímkézés átláthatóságát, megbízhatóságát és összehasonlíthatóságát, ezzel segítve a fogyasztókat és más érdekelt feleket, mint például az ajánlatkérőket a környezetbarát döntések meghozatalában. A sorozat három fő kategóriába sorolja az ökocímkéket.¹²

Az ISO III. (ISO 14025:2006)¹³ típusú címkék

Az ISO III. típusú minősítések során egy termék vagy szolgáltatás környezeti teljesítménye számszerűsített adatokkal kerül bemutatásra környezetvédelmi nyilatkozatok alapján, amely lehetővé teszi a termékek környezeti teljesítményének objektív összehasonlítását. A nyilatkozatban szereplő paraméterek kiválasztását független harmadik fél végzi, a nyilatkozattevők gyűjtik össze a kért adatokat, melyek helyességét szintén egy független harmadik fél ellenőrzi. Ezek a nyilatkozatok hiteles képet nyújtanak a termék környezeti teljesítményéről, de nem tartalmaznak értékelést, sem teljesítményi elvárásokat. A vásárlónak, felhasználónak vagy ajánlatkérőknek feladata az objektív adatok alapján történő értékelés elvégzése, ezért ezeket a nyilatkozatokat nem tekinthetjük minősítésnek.¹⁴

Szükséges felhívni a figyelmet arra, hogy az önkéntes címkézés mellett kötelező jellegű címkézés is létezik, amely a minimumkövetelmények teljesítését igazolja, és a környezet, valamint az emberi egészség alapvető védelmét szolgálja a hatályos jogszabályok szerint. Ezzel összefüggésben vissza kell utalni a zöld közbeszerzés fogalmára, amelynek egyik tartalmi eleme közé tartozik, hogy a jogszabályi minimumnál szigorúbb előírásokat tartalmaz. Így az ISO III. típusú nyilatkozatok ezen sajátos példája, amely jogszabályi kötelezés alapján kerül a termékekre, nem tekinthető a szűk értelemben vett zöld közbeszerzés eszközeként. Ilyen jelölés például a háztartási gépen megtalálható energiacímke, amely kizárólag az energiafogyasztás szempontjából jellemez egy terméket. Igaz a címke osztályba sorolja a termé-

⁹ kbt_kommentar_20211129.pdf (mhk.hu) (letöltve: 2024.02.12.).

¹⁰ Piskóti István: I.m. 144-145. old. (elérhető: document_5605_section_946.pdf (uni-miskolc.hu) (letöltve: 2024.03.20.)).

¹¹ kbt_kommentar_20211129.pdf (mhk.hu) (letöltve: 2024.02.18.).

¹² ISO - International Organization for Standardization (letöltve: 2024.02.12.).

¹³ ISO 14025:2006 - Environmental labels and declarations – Type III environmental declarations – Principles and procedures (letöltve: 2024.04.16.).

¹⁴ Environmental labels (iso.org) (letöltve: 2024.03.09.).

keket, azonban nem állít fel határt a környezetbarát és nem környezetbarát eszközök között.¹⁵

Az ISO II. (ISO 14021:2016)¹⁶ típusú címkék

Ebbe a kategóriába sorolhatók a gyártók, forgalmazók vagy bármely egyéb érdekelt szereplő által készített információs jellegű nyilatkozatok. Általában ezek egyetlen környezetvédelmi szempont alapján minősítik a terméket. Tipikus példaként említhető, a termék újrahasznosíthatósága, komposztálhatósága, újrahasznosított anyagok felhasználása vagy valamilyen összetevő hiányára vonatkozó jelölések. Fontos kiemelni, hogy itt nem független harmadik fél által kiállított vagy jóváhagyott nyilatkozatokot kell érteni. Azonban a nyilatkozatok megbízhatóak, tekintettel arra, hogy velük szemben feltétel, hogy átláthatóak, tudományosan megalapozottak és dokumentáltak legyenek. Az általános „környezetbarát”, „zöld”, „nem szennyező” és hasonló kifejezések helyett a termék konkrét környezetbarát tulajdonságaira kell felhívni a figyelmet, mint például „teljes mértékben újrahasznosított anyagból készült”. A szabvány továbbá azt is előírja, hogy az állítást alátámasztó információkat bárki számára hozzáférhetővé kell tenni kérésre és azok nem lehetnek félrevezethetőek.¹⁷

Az ISO I. (ISO 14024:2018)¹⁸ típusú címkék

A címkék közül az ISO I. típusúak a legnagyobb megbízhatósággal bírók, klasszikus értelmében ezeket nevezzük öko címkéknek. Az ISO szabványai ezen címkék esetében a legmagasabb szintű követelményeket állítják fel, amelyeknek köszönhetően az öko címkék a lehető leginkább hitelesen tudják igazolni egy-egy termék vagy szolgáltatás környezetvédelmi előnyeit. Alap feltételként kerül megfogalmazásra, hogy az öko címkék esetében a minősítési programot egy független szerve-

zetnek kell irányítania, így a minősítési kritériumok elfogadása és a megfelelés értékelése is független szervezetek kezében van. A termékek minősítésének alapja több különböző feltétel, amelyeket a termék teljes életciklusát figyelembe véve kell meghatározni, oly módon, hogy azok mérhetősége és pontossága a tudományos elvekre épüljenek. A feltételeket konkrét meghatározott időtartamra kell megállapítani, majd ezen időszak lejártá után felülvizsgálni. A rendszer működésének átláthatónak kell lennie, lehetővé téve valamilyen érdekelt fél számára, hogy széleskörben betekinthessenek és véleményezhessenek. Itt gondolni kell különösen a termékkategóriák, környezeti és funkcionális kritériumok, valamint az öko címké odaítéléséhez kapcsolódó vizsgálati és tanúsítási eljárások véleményezésére. Ki kell emelni, hogy öko címké odaítélése minden olyan termék számára elérhető, amely megfelel a meghatározott kritériumoknak.¹⁹ Jelen kategóriába a következő legismertebb öko címkék tartoznak:

Európai öko címké (European Ecolabel): Az Európai Unió öko címké több mint

89 000 terméket és szolgáltatást jelöl, amelyek az EU piacain elérhetőek. A címke hitelesítése független szakértők által történik, és egy szigorú, átlátható követelményrendszer alapján, amely 24 különböző kategóriát ölel fel és folyamatosan frissül. A címke figyelembe veszi a termék teljes életciklusát a gyártástól az ártalmatlanításig, garantálva a fogyasztó egészségét és a felelősségteljes gyártást, miközben a teljesítmény szempontjából sem tesz kompromisszumot.²⁰

¹⁵ Önkéntes minősítő rendszerek - öko címkék, EMAS | Környezetvédelem (xn--krnyezetvdelem-jkb3r.hu) (letöltve: 2024.03.09.).

¹⁶ ISO 14021:2016 - Environmental labels and declarations – Self-declared environmental claims (Type II environmental labelling) (letöltve: 2024.04.17.).

¹⁷ A környezeti címkézés és a zöld közbeszerzés.pdf (okocimke.hu) (letöltve: 2024.04.04.).

¹⁸ ISO 14024:2018 - Environmental labels and declarations – Type I environmental labelling – Principles and procedures (letöltve: 2024.03.22.).

¹⁹ Önkéntes minősítő rendszerek - öko címkék, EMAS | Környezetvédelem (xn--krnyezetvdelem-jkb3r.hu) (letöltve: 2024.04.17.).

²⁰ EU Ecolabel - Branding (europa.eu) (letöltve: 2024.02.27.).

Környezetbarát Termék: Magyarországon 1994 óta alkalmazott, a termékek környezetkímélő tulajdonságait igazolja, az EU öko-címke mintájára. Ez a nemzeti minősítő rendszer a vállalatokat ösztönzi a tisztább technológiák és környezetbarát termékek fejlesztésére, valamint elősegíti a keresletet ezek iránt. A kedvezőbb környezeti hatású termékek és szolgáltatások megkülönböztető jelzést kapnak, ezzel piaci előnyt biztosítva azoknak, amelyek életciklus-elemzés alapján kevésbé terhelik a környezetet.²¹

Felelős Erdőgazdálkodás Tanácsa (FSC, Forest Stewardship Council): Az 1993-as riói csúcs inspirálta a fenntartható erdőgazdálkodás szimbólumát, amely az erdőkitermelés és újratelepítés szabályozására összpontosít. Ez a kezdeményezés a fából készült termékek – köztük a papír – eredetigazolását és minősítését is magában foglalja, figyelembe véve az ökológiai egyensúly fenntartását, valamint a helyi munkavállalók és lakosság érdekeit és jogait.²²

Ökocímke a közbeszerzésben

Az előzőekben tárgyaltak fényében megállapítható, hogy az ökocímkék elsődleges szerepe és funkciója gazdasági jellegű, amely a fogyasztói tájékoztatást és orientációt szolgálja. Az eredeti funkcióján túl kiváló eszközként szolgál a zöld közbeszerzések területén is. A Kbt. pontos és kötelező érvényű előírásokat állapít meg a címkék alkalmazása tekintetében.²³ Az ajánlatkérő számára a Kbt. az ökocímkék alkalmazását a műszaki leírásokban, a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételekben, illetve az értékelési kritériumok között teszi

lehetővé.²⁴ Az ajánlatkérőnek elsősorban annak vizsgálatát kell elvégeznie, hogy az adott beszerzés tárgya rendelkezik-e olyan különleges környezeti, szociális vagy egyéb jellemzővel, amelyekre tekintettel megalapozottan írható elő valamely címkének való megfelelés. Amennyiben a beszerzés tárgyát, annak vizsgálata alapján ajánlatkérő a fenti követelménynek megfelelőnek ítéli, úgy az előkészítés során még az ökocímkékre vonatkozó kritériumoknak való megfelelés vizsgálata szükséges. A Kbt. egyfelől annak tartalmára vonatkozóan, másfelől az elnyerésére vonatkozó eljárással szemben határoz meg szigorú előírásokat. Az első csoportba tartoznak a Kbt. 59. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjai. A jogszabály citált rendelkezései értelmében az ökocímkére vonatkozó előírásoknak olyan specifikus jellemzőket kell meghatározniuk, amelyek közvetlenül és ténylegesen kapcsolódnak a közbeszerzési szerződés tárgyát alkotó árukhoz, szolgáltatásokhoz vagy építési beruházáshoz. A közvetlen kapcsolódás értelmében az elvárások meghatározása nem lehet általános jellegű, hanem konkrétan az adott beszerzési eljárásra kell irányulniuk. Ez magában foglalhatja a termékek leírását, megjelenési sajátosságait, valamint a csomagolási követelményeket is, amelyek szorosan összefüggenek a közbeszerzés tárgyával.²⁵ A tárgyhöz való kapcsolaton felül a Kbt. megköveteli, hogy az ökocímke elnyeréséhez szükséges feltételek meghatározását a pályázni kívánó fél ne befolyásolhassa. A függetlenség biztosítja, hogy az ökocímkével kapcsolatos követelmények objektíven, kizárólag a környezetvédelmi és minőségi szempontok alapján kerüljenek meghatározásra. A független harmadik félre vonatkozó előírás garantálja, hogy az ökocímke megszerzésének folyamata és követelményei az átláthatóság, a megbízhatóság és az objektivitás elvei szerint történjenek. Emellett kiemelendő, hogy a független harmadik fél által végzett odaítélési folyamat jelentős előnyt jelent az ajánlatkérők számára, mivel megszabadítja őket attól a szükségtelen idő- és erőforrásigénytől, amely a megajánlott termékek vagy szolgáltatások megfelelőségének önálló vizsgálatával

²¹ Főoldal | Ökocímke (okocimke.hu) (letöltve: 2024.04.25.).

²² Kezdőlap | Erdőgazdálkodási Tanács (fsc.org) (letöltve: 2024.04.26.).

²³ [Kbt. 59. §] és a [2014/24. irányelv 43. cikk].

²⁴ Hubai Ágnes - Tátrai Tünde szerk.: A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény kommentárja, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest (2021) 17. old., elérhető: https://www.mhk.hu/files/kbt_kommentar_20211129.pdf (letöltve: 2024.04.26.).

²⁵ [2014/24 irányelv 75 és 88 preambulum bekezdési].

járna. Ezáltal az ajánlatkérők számára egyszerűbbé és hatékonyabbá válik a környezetvédelmi szempontok alapján történő döntéshozatal.²⁶

A második csoportba tartoznak a Kbt. 59. § (1) bekezdés d) és c) pontjai, amelyek biztosítják, hogy az öko címkét nyílt és átlátható eljárás keretében fogadják el, amely lehetőséget biztosít valamennyi érdekelt fél számára a részvételre. Továbbá, hogy az öko címké megszerzésének lehetősége minden érdekelt szereplő számára hozzáférhető legyen. Ennek megfelelően az öko címké megszerzéséhez kapcsolódó információknak, eljárásoknak és kritériumoknak minden lehetséges jelentkező számára nyilvánosan és könnyen hozzáférhetőnek kell lenniük.²⁷ Fontos megemlíteni, hogy abban az esetben, ha egy ajánlattevő külső körülmények miatt nem képes az előírt vagy azzal egyenértékű öko címkét megszerezni, de a termék, szolgáltatás vagy építési beruházás egyébként megfelel az előírt követelményeknek, akkor alternatív bizonyítási módszereket is alkalmazhat. Az ISO II. és III. típusú címkék például hiteles információkkal szolgálnak, amelyek segítik a megfelelő bizonyítás elősegítését és egyszerűsítését. Ezen rendelkezés jelentőségére az Európai Bíróság C-368/10. Dutch Coffee ügy²⁸ kapcsán is felhívta a figyelmet.

A Kbt. által megfogalmazott címkézési követelményekkel kapcsolatban megállapítható, hogy ezek a követelmények leginkább az ISO 14024 szabvány által definiált I. típusú öko címkékkel állnak összhangban. Ezek a címkék környezetvédelmi szempontból magas színvonalú teljesítményt garantálnak, és szigorú kritériumrendszer alapján kerülnek odaítélésre. Az ISO I. típusú címkék alkalmazása biztosítja, hogy a közbeszerzési eljárásokban szereplő termékek és szolgáltatások megfeleljenek a fenntarthatósági elveknek, ezzel elősegítve a környezetvédelmi célkitűzések elérését a közbeszerzési folyamatokon keresztül.²⁹

Meg kell említeni, hogy a Kbt. címkékre vonatkozó előírásaiban nem kizárólag környezetvédelmi, hanem szo-

ciális vagy egyéb jellemzők előírására vonatkozóan is lehetőséget biztosít. Ilyen például a Fair for Life tanúsítvány, amely a teljes ellátási láncot lefedi, és a szociális normákra épül, alkalmazható széleskörűen élelmiszer és nem élelmiszeripari termékek esetén is.³⁰

A közbeszerzés tárgyának kiválasztása és a műszaki leírás

Ajánlatkérőnek a környezetvédelmi szempontokat az adott közbeszerzési eljárás tárgyának kiválasztása és meghatározása során lehetősége van alkalmazni. A közbeszerzés tárgyának pontos meghatározása a műszaki leírásban kerül meghatározásra.

A 2014/24. irányelvvel összhangban a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015 (X. 30.) Korm. rend 21. §-a lehetőséget biztosít, hogy az ajánlatkérők a műszaki leírásokat az európai, nemzetközi vagy nemzeti szabványokra történő hivatkozásokkal, valamint a teljesítményi vagy funkcionális követelményeken alapuló specifikációk révén határozzák meg. Ezen felül a közbeszerzési eljárások során a különböző címkézési rendszerekben meghatározott releváns előírásokra is hivatkozhatnak az ajánlatkérők.

A címkék alkalmazása a műszaki leírások kontextusában kettős szerepet tölthet be. Egyrészt a címkék segítséget nyújtanak a beszerzendő áruk vagy szolgáltatások műszaki jellemzőinek meghatározásához szükséges leírások elkészítésében, akár egy adott címke elnyeréséhez. Másrészt az említett követelményeknek való megfelelés ellenőrzése során ezek a címkék elfogadható bizonyítékként szolgálhatnak a műszaki leírásnak való megfelelés igazolására.³¹ A harmadik fél által végzett megfelelésre vonatkozó szakmai vizsgálatok jelentős segítséget nyújtanak az ajánlatkérőknek időt megtakarítani és egyben biztosítani a környezeti szempontok valódi érvényesítését.³²

²⁶ Európai Bizottság: *Manual for authorities awarding public contracts, based on EU Ecolabel criteria*, Luxemburg (2021) 5. old.

²⁷ Dezső Attila: *Nagykommentár a közbeszerzési törvényhez*, Wolters Kluwer Budapest (2016) 411-412. old.

²⁸ Európai Bíróság C368/10. sz. Dutch Coffee ügy, 2012. május 10., ECLI azonosító: EU:C:2012:284.

²⁹ Éri Vilma: *Zöld beszerzési kritériumok és az öko címké alkalmazásának lehetőségei a közbeszerzésekben*, Közbeszerzési Értesítő Plusz I. évfolyam 11. szám, (2019) 42. old. (elérhető: [Microsoft Word - KÄP_201911-offline.docx \(kozbeszerzes.hu\)](#) (letöltve: 2024.04.17.).

³⁰ [Fair for Life - Home](#) (letöltve: 2024.03.18.).

³¹ *Zöld közbeszerzés, Kézikönyv a környezetbarát közbeszerzésről*, 3. kiadás, Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg (2016) elérhető: [handbook_2016_hu.pdf](#) (kozbeszerzes.hu) (letöltve: 2024.04.19.).

³² Európai Bizottság: *Manual for authorities awarding public contracts, based on EU Ecolabel criteria*, Luxemburg (2021) 5. old.

A legjobb ár-érték arányt megjelenítő szempont

A Kbt. 76. § (2) bekezdésének c) pontja, összhangban a 2014/24. irányelvvel lehetővé teszi, hogy a közbeszerzési eljárások során az ajánlatkérők által alkalmazott értékelési rendszer a legjobb ár-érték arányt vegye figyelembe. Ez azt jelenti, hogy az ár mellett a minőségi, környezetvédelmi és társadalmi szempontok is figyelembevételre kerülnek az ajánlatok értékelése során. A Kbt. 76. § (6) bekezdése szigorúan meghatározza az értékelési folyamat minimumkövetelményeit hangsúlyozva, hogy az értékelési szempontoknak a szerződés tárgyához kell kapcsolódniuk, és kvantitatív, valamint szakmai alapon mérhetőnek kell lenniük. A Kbt. vonatkozó rendelkezéseiből egyértelművé válik, hogy az értékelési szempontoknak objektív, előre meghatározott kritériumokon kell alapulniuk, ezzel is kizárva az ajánlatkérő szubjektív döntéseit és preferenciáit és biztosítva az ellenőrizhetőséget. A Kbt. 76. § (6) bekezdésének c) pontja hangsúlyozza, hogy a közbeszerzési eljárások alapelvei az értékelési szempontokra is érvényesek, beleértve az arányosság és az egyenlő bánásmód elvét. Fontos megjegyezni, hogy a környezetvédelmi odaítélési szempontokat úgy kell kialakítani, hogy azok ne zárják ki mesterségesen a piacot, hanem inkább elősegítsék a piac fejlődését és a környezetvédelmi szempontból kedvező megoldások megtalálását. Ezen szempontok beépítését megelőzően piaci konzultációk keretében ajánlatos a potenciális ajánlattevőktől informálódni a környezetvédelmi odaítélési szempontokkal kapcsolatban. A környezetvédelmi odaítélési szempontok alkalmazásának mérlegelése során az ajánlatkérőnek figyelembe kell vennie a beszerezni kívánt áru, szolgáltatás vagy építési beruházás költségeit és piaci hozzáférhetőségét. A megfelelő, alapos vizsgálatot követően ajánlatkérőnek a szempontokat összehasonlítva kell súlyoznia egymással - beleértve az árat - és az eljárás összes körülményével. Gyakorlatban az ajánlatkérők számára gyakran jelent komoly kihívást, hogy egy adott környezetvédelmi szempontot - így öko címkét - alkalmassági feltételként vagy értékelési szempontként írjanak elő. Értékelésként különösen akkor indokolt alkalmazni a zöld szempontokat, amikor az ajánlatkérők piaci ismeretei nem teljeskörűek vagy ezekkel kapcsolatban bizonytalanságok merülnek fel.

Ugyanis értékelési szempontként azok összehasonlító más tényezőkkel, mint például a költséggel, miközben nem akadályozza a verseny érvényesülését. Így nagy valószínűséggel az alkalmazott zöld szempontok sem az eljárás eredményességét, sem jogszerűségét nem veszélyeztetik.

Az öko címké alkalmazásának jó példái

A fenntartható beszerzések elterjedését hátráltató egyik tényező, hogy az ajánlatkérőknek nincs rendelkezésre álló megbízható, már bevált jó példája, amely alapján előkészíthetnék az eljárásukat. Az új beszerzési technikák vagy eszközök alkalmazása pedig jelentős kockázatot hordozhat potenciális jogellenes tartalmaik miatt. Így a döntéshozók oldaláról sem érkezik megfelelő szintű támogatás a zöld szempontok alkalmazása terén. Találunk azonban olyan jó példákat, amelyeket alapul lehet venni. Csehországban a minisztériumok számára jogszabályi előírás a zöld szempontok alkalmazása a közbeszerzési eljárásaikban. Ennek eredményeképpen évente közel 20 millió euró kerül kiadásra olyan termékekre, amelyek valamilyen öko címké tanúsítvánnyal rendelkeznek. Ezen termékkörök között megtalálhatók a kazánok, informatikai eszközök és különböző papíráruk is. Hasonló tendencia figyelhető meg a dániai Kolding városában, ahol beépítették az uniós és egyéb öko címkékre vonatkozó követelményeket azoknak a termékköröknek a beszerzési eljárásaiba, amelyeket címkék érintenek. Leggyakoribb termékkörök közé tartoznak a tisztítószeres, másolópapírok, egészségügyi és háztartási papírtermékek.³³ Az általános jó példák mellett a következőkben bemutatásra kerülnek konkrét eljárások, ahol ajánlatkérők valamely öko címkének való megfelelést írtak elő. Fontos annak hangsúlyozása, hogy minden egyes eljárás előkészítés során az adott piac helyzetét vizsgálni kell és adott esetben indokolt lehet, hogy nem kerül előírásra öko címkének való megfelelés, mivel például kevés gazdasági szereplő rendelkezik vele.

Takarítási szolgáltatás és takarító szerek

Első példa a Dinan agglomerációs központja által kiírt alacsony környezetterheléssel járó beltéri takarítási szolgáltatásra irányuló közbeszerzési eljárás. Az eljárás

³³ Zöld közbeszerzés, *Kézikönyv a környezetbarát közbeszerzésről*, 3. kiadás, Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg (2016) elérhető: handbook_2016_hu.pdf (kozbeszerzes.hu) (letöltve: 2024.04.19.).

három részből állt és egy ajánlattevő kizárólag egy részben nyerhetett, ezzel is támogatva a versenyt és a kkv-k esélyét. A szolgáltatás nyújtása kiterjedt a mellék-helységeken található papírtermékek, valamint fertőtlenítésre és légfrissítésre szolgáló eszközök biztosítására is. A műszaki leírásban meghatározásra került, hogy legalább 90%-ban a felhasznált papírtermékeknek rendelkezniük kell EU Ecolabel (EU ökocímke), valamint FSC, illetve a fertőtlenítésre és légfrissítésre szolgáló eszközöknek pedig EU Ecolabel (vagy ezekkel egyenértékű) ökocímkéve. Az eljárás eredményesen lezárult és ráadásul valamennyi rész tekintetében érkezett 3-3 ajánlat különböző méretű gazdasági társaságtól.³⁴

Spanyolország Pénzügyminisztériuma által kiírt közbeszerzési eljárás a második példa, amelyben nem a műszaki leírás, hanem az értékelési szempontok közt került előírásra, hogy valamely ISO I. kategóriába tartozó ökocímkével rendelkezzenek a felhasznált termékek. Az eljárás során összesen 32 pont volt elérhető az ökocímkével kapcsolatban, amely nyolc alkategóriára oszlott, mindegyik négy-négy pont értékben. Az egyes kategóriák minden takarítási tevékenységhez kapcsolódó eszközt és szert magukban foglaltak, így például különféle felszíntisztító szereket, törlőkendőket, szappanokat. Tekintettel arra, hogy nem konkrét ökocímke került előírásra, az ellenőrzés érdekében ajánlattevőnek valamennyi felhasználni kívánt termék tekintetében részletesen be kellett mutatni, hogy milyen címkével rendelkezik és a címke-re vonatkozó ISO I. tanúsítványt is csatolni kellett. Ezzel az ajánlatkérő egyszerűbben és időhatékonyan tudta ellenőrizni, hogy az adott termékek valóban megfelelnek-e az elvárt környezetvédelmi elvárásoknak. Ennek kiemelt jelentősége volt, tekintettel arra, hogy közel húsz olyan ajánlat érkezett, amely megfelelt az előírt követelményeknek.³⁵

Az egyik legfontosabb levonható tanulság az, hogy a takarítási szektorban széles körben elterjedt azon ter-

mékek használata, amelyek rendelkeznek valamely ökocímkével. Így ajánlatkérők a verseny indokolatlan szűkítése nélkül alkalmazhatják az ökocímkek előírását, akár a műszaki követelmények, akár az értékelés körében is. A bemutatott közbeszerzések eredményeként kötött szerződések értéke azt mutatta, hogy az ökocímkével ellátott termékek vásárlása nem feltétlenül eredményez drágább szolgáltatást.

A fenti kettő mellett számos további példát találhatunk a takarítási szektorból,³⁶ még a hazai piacról is. Például értékelési szempont közt került előírásra, hogy ajánlattevő vállalja-e ökocímkével rendelkező vagy teljesen lebomló környezetbarát tenzidet tartalmazó tisztítószer alkalmazását a teljesítés során.³⁷ Egy másik eljárásban ökocímkével rendelkező (kemény felületre szánt) tisztítószerek használata az összes tisztítószer %-ában került értékelésre.³⁸ Az értékelés mellett szerződéses feltételként, valamint műszaki leírásban is találkozhatunk hazai példával. Ajánlatkérő szerződéskötési feltételként előírta termékre vonatkozóan az Ecolabel/Ökocímke meglétét. Nyertes Ajánlattevőnek a szerződés megkötésekor kellett bemutatnia az Ecolabel-re vonatkozó tanúsítványt.³⁹

Papírtermékek beszerzése

Flamand kormány irodaszerek beszerzése során a műszaki leírásban előírta, hogy másolópapír kizárólag 100%-ban újrahasznosított lehet és az egyéb papírtermékeknek legalább 70%-ban fenntartható forrásból kell származniuk. Az ökocímke benyújtásával ellenőrizték, hogy a megajánlott termékek megfelelnek-e a műszaki leírásban foglaltaknak. Az újrahasznosítás kapcsán bemutatni kért ökocímkek közt szerepelt például a Kék angyal és az FSC. A fenntartható forrás tanúsítására pedig az EU Ecolabel, FSC Mixed, PEFC Recycled, PEFC Mixed címkék kerültek megjelölésre.⁴⁰ A hazai ajánlati felhívások közül is találunk példát, értékelési szempontként került előírásra, hogy a közüzemi számlák

³⁴ Sustainable cleaning services and associated services (europa.eu) (letöltve: 2024.03.06.).

³⁵ <https://ec.europa.eu/newsroom/env/items/684266/en> (letöltve: 2024.03.06.).

³⁶ Green Business – Könyvtár (europa.eu) (letöltve: 2023.12.12.).

³⁷ KÉ-9782/2023 számon megjelent hirdetmény.

³⁸ KÉ-16080/2023 számon megjelent hirdetmény.

³⁹ KÉ-18045/2023 számon megjelent hirdetmény.

⁴⁰ Green Business – Könyvtár (europa.eu) (letöltve: 2023.12.12.).

nyomtatásához szükséges, ajánlattevő által megajánlott típusú nyomtatópapír rendelkezik-e EU Ecolabel vagy azzal egyenértékű öko címkével minősítéssel.⁴¹ A bemutatott példák felül ezen szektorban is számos további jó és új eljárásokba adaptálható példa található. A papírtermékek kapcsán megállapítható, hogy a környezetbarát megoldásokra nem jellemző, hogy drágábbak és alacsonyabb minőségűek legyenek, mint az ezen tulajdonsággal nem rendelkezők. Így ezen termékkörök beszerzése esetén javasolt valamely öko címkének való megfelelés előírása a környezeti célok elérése a példamutatás, valamint az ösztönzés érdekében. Ezen intézkedések hozzájárulnak a környezettudatos magatartás erősítéséhez és a környezeti hatások csökkentéséhez.

Összegezés

Összefoglalva megállapítható, hogy napjainkra egyre jelentősebb azon áruknak és szolgáltatásoknak a száma, amelyek rendelkeznek valamely öko címkével minősítéssel.⁴² A széleskörű terjedésnek köszönhetően közbeszerzés keretében való alkalmazásuk alapvetően nem okozza a verseny jogellenes szűkítését. Ugyanakkor a közbeszerzés előkészítése során figyelembe kell venni, hogy az egyes termékkörökben az öko címkék relevanciája eltérő lehet. Például nagy jelentőséggel bírnak papír, textil, bútor, takarítószer termékkörökben. Ezekben a tárgyokban nagy valószínűséggel kötelező lesz a

zöld szempont alkalmazása a Zöld Közbeszerzési Stratégia értelmében. Fontos hangsúlyozni, hogy minden eljárás esetében az összes körülményének megfelelően kell eljárni és elengedhetetlen a piac alapos ismerete, beleértve a környezetbarát alternatívák elérhetőségét, költségét és a gyakorlati alkalmazásuk következményeit. Ez a tudás segíti az ajánlatkérőket abban, hogy a környezetvédelmi szempontokat hatékonyan integrálják a közbeszerzési eljárásokba. A piaci szereplőkkel való párbeszéd elősegíti a potenciális megoldások azonosítását, amelyekre az ajánlatkérő szervezetek esetleg nem voltak figyelemmel. Az öko címkével rendelkező termékek és szolgáltatások előnyben részesítése révén a fogyasztók és ajánlatkérők jelentős piaci nyomást gyakorolnak a vállalatokra a környezeti terhelést csökkentő innovatív technológiák és eljárások fejlesztése érdekében. Továbbá a független harmadik fél által végzett odaítélési folyamat jelentős előnyt jelent az ajánlatkérők számára, mivel megszabadítja őket attól a szükségtelen idő és erőforrásigénytől, amely a megajánlott termékek vagy szolgáltatások megfelelőségének önálló vizsgálatával járna. Fontos, hogy a követelmények ne csak a környezeti hatékonyságot javítsák a hagyományos termékekhez képest, hanem úgy legyenek meghatározva, hogy azok ne zárják ki a piac jelentős részét, lehetővé téve ezzel több ajánlattevő számára a részvételt és a követelmények teljesítését.

⁴¹ KÉ-9145/2022 és 13718/2023 számon megjelent hirdetmények.

⁴² Az EU öko címké-engedélyek száma folyamatosan növekszik | Öko címké (okocimke.hu) (letöltve: 2023.12.18.).

STATISZTIKA

2023. évi közbeszerzési eljárások elemzése az ajánlatkérő szervezetek típusa szerint

Rezső Orsolya, statisztikai elemző, Közbeszerzési Hatóság

DOI: <https://doi.org/10.37371/KEP.2024.8.5>

Címszavak: közbeszerzés, statisztika, ajánlatkérő szervezet, közbeszerzésre kötelezett, klasszikus ajánlatkérő, közjogi szervezet, közszolgáltató szervezet, uniós eljárásrend, nemzeti eljárásrend

Ajánlatkérő szervezeteknek nevezzük a hatályos közbeszerzési törvény szerint közbeszerzésre kötelezett szervezeteket. Ezekre a szervezetekre általában az alábbi csoportbontást alkalmazzuk:

- regionális/helyi szintű szervezetek (pl.: önkormányzatok);
- központi szintű szervezetek (pl.: minisztériumok, költségvetési szervek);
- közjogi szervezetek (pl.: nonprofit szervezetek);
- közszolgáltató szervezetek (pl.: vízművek, áram-, és gázszolgáltatók);
- támogatott szervezetek (pl.: alapítványok, egyházak);
- egyéb szervezetek (ide tartoznak pl. a Kbt.-t önként alkalmazó szervezetek, intézmények, szövetkezetek).

Ezen felül megkülönböztetünk ún. „klasszikus ajánlatkérő” szervezeteket, mely kategóriába a központi szintű-, a regionális szintű- és a közjogi szervezetek tartoznak bele. A Közbeszerzési Hatóság 2019. április 1. napjától naprakész nyilvántartást vezet az ajánlatkérő szervezetekről, melyet a honlapján tesz közzé, ebben a

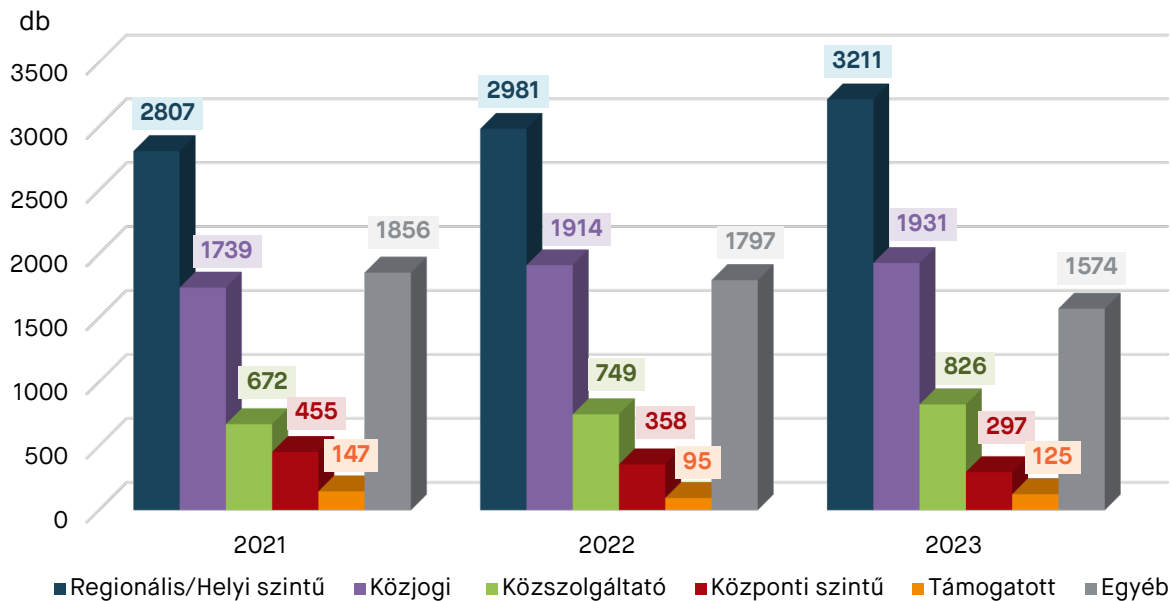
nyilvántartásban a legtöbb szervezet regionális/helyi szintű ajánlatkérő szervezetként van regisztrálva.

A közbeszerzési eljárások¹ ajánlatkérő szervezetek típusa szerinti elemzésének első lépéseként az elmúlt három év adatait vetjük össze. Az első két grafikon a közbeszerzési eljárások legfőbb mutatóit, nevezetesen a számát és az értékét ábrázolja az ajánlatkérő szervezetek típusa szerinti megoszlásban, 2021-2023 időszakban. Az 1. ábrán látható, hogy az eljárások számának tekintetében az ajánlatkérő szervezetek 2023. évben a megelőző évekhez nagyon hasonló arányokban bonyolítottak közbeszerzéseket. A regionális/helyi szintű szervezetekhez köthető eljárások száma bár volumenben folyamatosan emelkedett az elmúlt 3 évben, de arányuk maradt 35-40 százalékos körüli értéken. A közjogi szervezetek számaránya közelítőleg stagnált, a közszolgáltató szervezetek eljárásainak száma kissé növekedett, míg a központi szintű szervezeteké kis mértékben csökkentek. A támogatott szervezetek elhanyagolható számosságban folytattak le eljárásokat, a magukat „Egyéb” kategóriába soroló ajánlatkérő szervezetek viszont tartották a 20-25 százalékos körüli arányukat az eljárások számát illetően.²

¹ Az eddigi gyakorlatnak megfelelően, közbeszerzési eljárás alatt az eredményes és nem keretmegállapodás megkötésére irányuló közbeszerzéseket kell érteni.

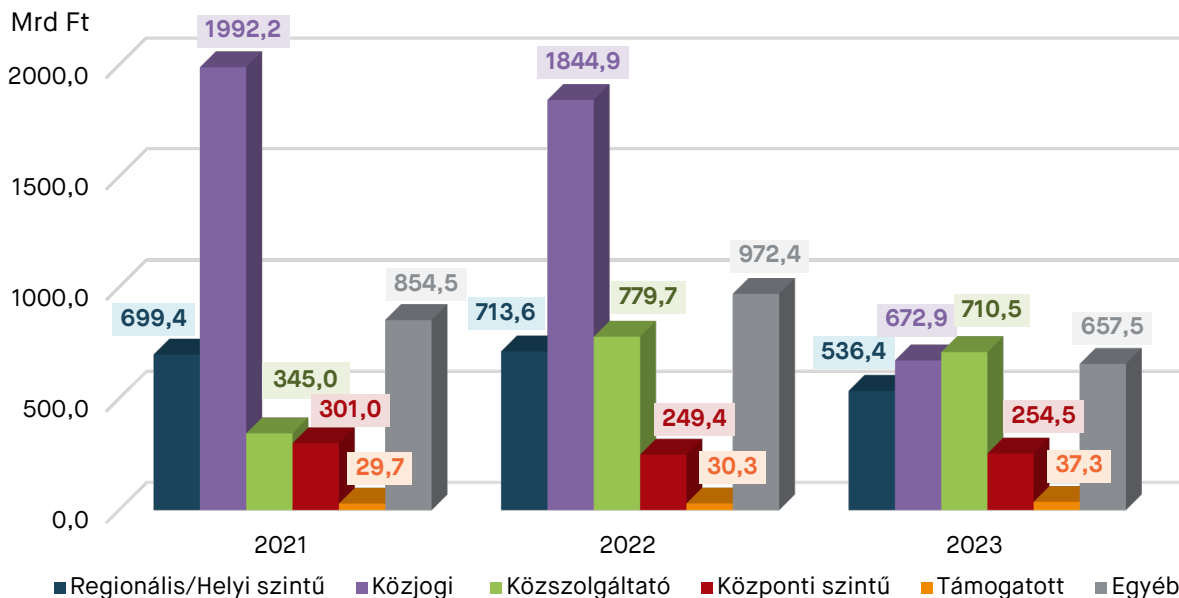
² A Közbeszerzési Hatóság az „Egyéb” kategóriába történő besorolást nem vizsgálja felül.

1. ÁBRA A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMA AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT (DB), 2021-2023

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

2. ÁBRA A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ÉRTÉKE AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT (MRD FT), 2021-2023

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

A közbeszerzések értékét tekintve jóval nagyobb eltéréseket figyelhetünk meg. A 2. ábrán szembevetve, hogy a közjogi szervezetek esetében jelentős változás történt: 2021-ben és 2022-ben is kiugró értékeket értek el az

eljárásaik, 2021-ben megközelítették az 50 százalékos arányt, 2022-ben ez 40 százalékra mérséklődött, 2023-ban viszont az általuk lebonyolított eljárások összértéke harmadára csökkent, az értékarányuk pedig a két évvel

korábbi adat felére. A regionális szintű szervezetekhez köthető eljárások értéke a háromnegyedére esett vissza, az egyéb szervezetek eljárásainak értéke pedig a kétharmadára, de értékarányaikban hasonló hányadot képviseltek, mint a korábbi években.

Az 1. táblázatban szerepelnek a 2023. évi közbeszerzési eljárások részletes adatai az ajánlatkérő szervezetek típusa szerint, a 3. ábrán pedig a táblázat utolsó két oszlopa alapján a számarányok és értékarányok megoszlása látható. Leolvasható, hogy 2023-ban is a regionális/helyi szintű ajánlatkérő szervezetek bonyolították le a legtöbb közbeszerzési eljárást, 3211 darabot, ez az eredményesen zárult közbeszerzések több mint a 40 százalékát jelentette, azonban eljárások értékének kevesebb mint 20 százaléka volt köthető ezekhez a szervezetekhez. Az eljárások összértékének tekintetében 2023-ban a közszolgáltató szervezetek álltak az első helyen több, mint 700 milliárd forinttal, ez az összesen érték

negyedét tette ki, habár ezekhez a szervezetekhez az eljárások körülbelül csak a 10 százaléka (826 db) kapcsolódott. Ennek következtében az egy közbeszerzési eljárásra jutó érték a regionális szintű szervezetek esetében adódott a legkevesebbnek (167 millió forint) és a közszolgáltató szervezeteknél a legtöbbnek, ez utóbbi 860,2 millió forint volt. A támogatott szervezetek 2023-ban is elhanyagolható szerepet játszottak, 1-2 százalék körüli szám-, és értékarányokkal. A közjogi szervezetek eljárásai körülbelül a negyedét adták ki az összes közbeszerzési eljárás számának ill. értékének, az egyéb szervezetek eljárásai pedig közelítőleg az ötödét tették ki az eljárásoknak szintén mindkét arány vonatkozásában.

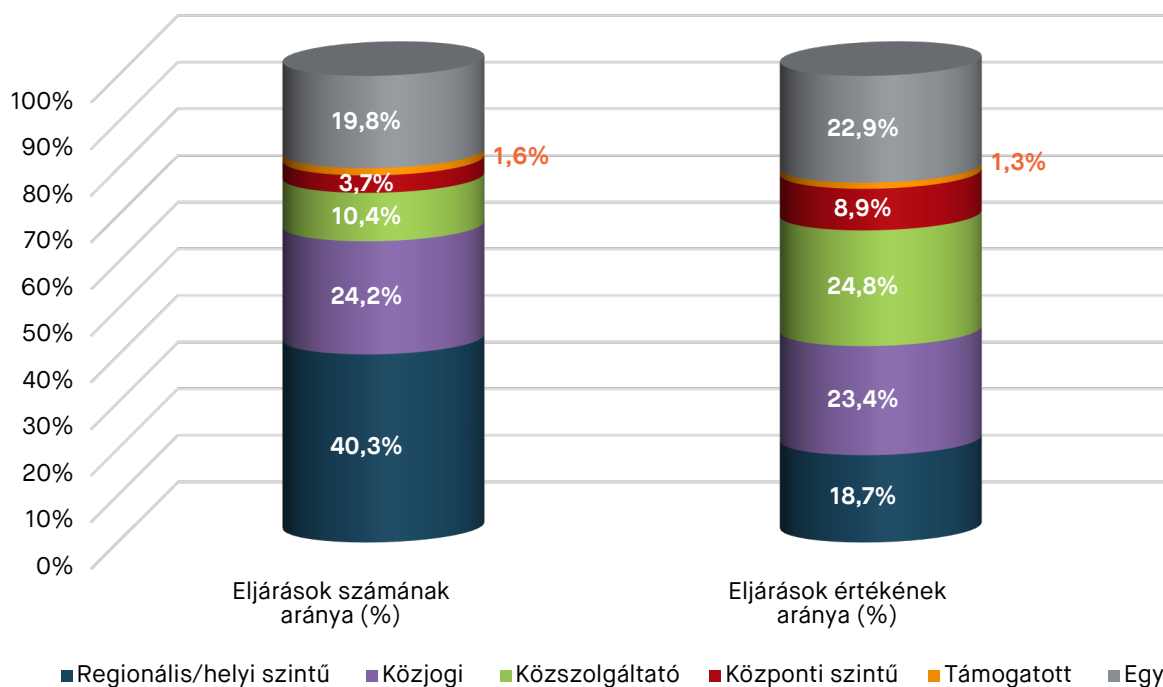
Amennyiben a klasszikus ajánlatkérők kategóriájába tartozó szervezetek eljárásainak arányait vizsgáljuk, akkor azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a közbeszerzések számából kétharmados arányban részesültek, az összértéknek pedig a fele kapcsolódott hozzájuk.

1. TÁBLÁZAT

AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA	ELJÁRÁSOK SZÁMA (DB)	ELJÁRÁSOK ÖSSZÉRTÉKE (MRD FT)	ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ARÁNYA (%)	ELJÁRÁSOK ÉRTÉKÉNEK ARÁNYA (%)
Regionális/helyi szintű szervezetek	3211	536,4	40,3%	18,7%
Közjogi szervezetek	1931	672,9	24,2%	23,4%
Közszolgáltató szervezetek	826	710,5	10,4%	24,8%
Központi szintű szervezetek	297	254,5	3,7%	8,9%
Támogatott szervezetek	125	37,3	1,6%	1,3%
Egyéb szervezetek	1574	657,5	19,8%	22,9%
Összesen:	7964	2 869,10	100,0%	100,0%
Ebből klasszikus ajánlatkérők:	5439	1463,8	68,3%	51,0%

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

3. ÁBRA A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT, 2023.

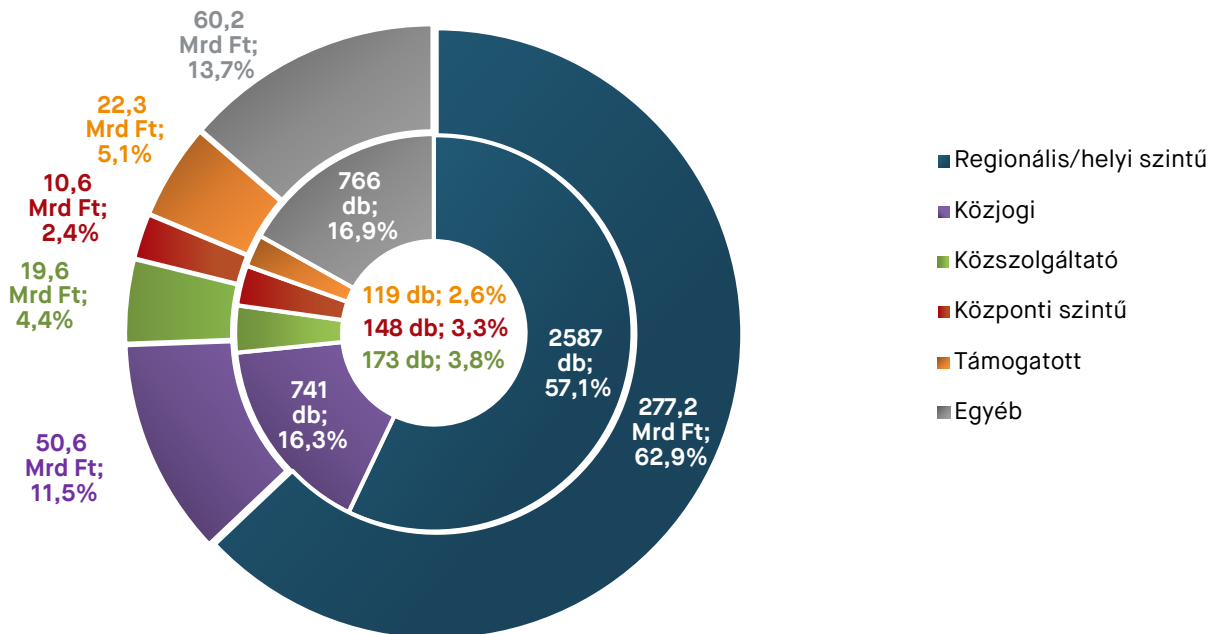
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

A nemzeti eljárásrenden belül (lásd: 4. ábra) is a regionális/helyi szintű ajánlatkérő szervezetek játszották a legfontosabb szerepet, az eljárások több mint a felét (57%) ezek a szervezetek bonyolították le, szám szerint 2587 darabot 277 milliárd forint értékben, ami a nemzeti eljárásrendű közbeszerzések összértéknek több mint a 60 százalékát jelentette. Az összes közbeszerzési eljárás belüli arányhoz képest ezek jelentősen magasabbak, főleg az eljárások értékarányának tekintetében, ami több, mint háromszor akkora. A közjogi szervezetek és az egyéb szervezetek is viszonylag nagyobb hányadot képviselve járultak hozzá a nemzeti eljárásrendű közbeszerzések darabszámához és összértékéhez. Hasonlóan az előző évhez a központi szintű-, a közszolgáltató- és a támogatott szervezetek 2023-ban is szinte elhanyagolható, 5 százalék körüli vagy az alatti arányban vettek részt a nemzeti közbeszerzésekben, mind az eljárások számának, mind értékének tekintetében.

A nagy értékű, azaz az uniós eljárásrendű közbeszerzési eljárásokon belül viszont egészen más megoszlás tapasztalható (lásd: 5. ábra): itt már nem a regionális szervezetek dominanciája érvényesül, hiszen azok inkább

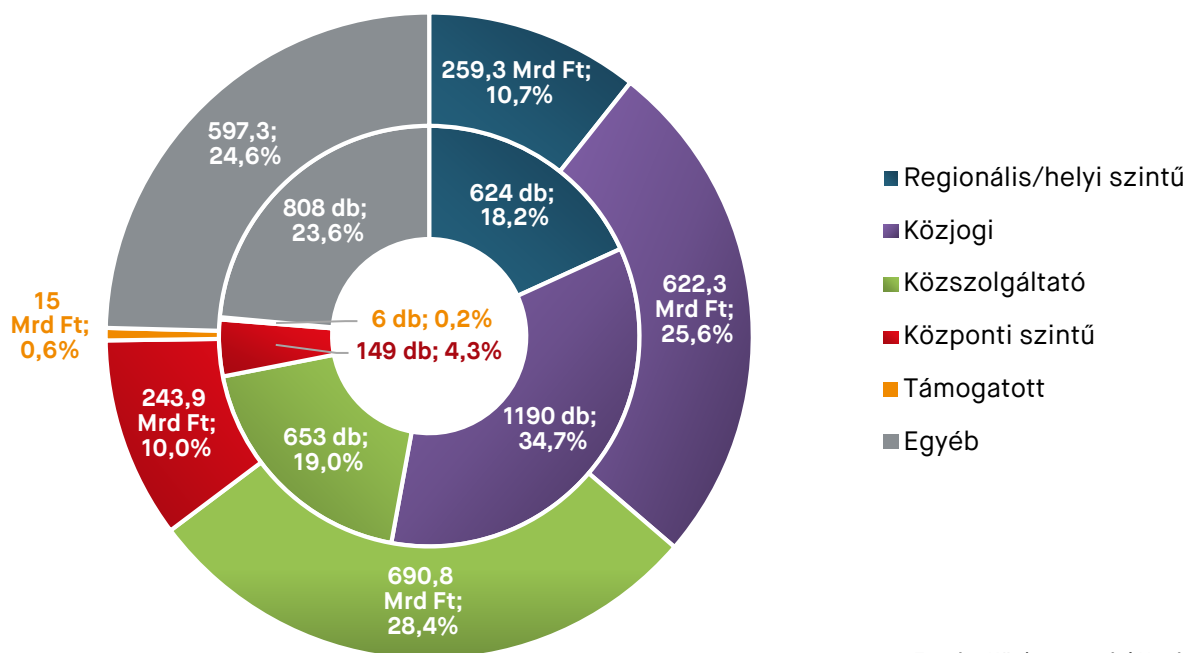
kiseb értékű közbeszerzéseket bonyolítottak le. A legtöbb uniós eljárást, 1190 darabot – ami az összes uniós eljárásnak közelítőleg harmadát jelentette –, a közjogi szervezetek folytatták le, 622,3 milliárd forint értékben, ami az uniós összérték körülbelül negyedét tette ki, azonban az előző, azaz a 2022-es évhez képest jelentősen csökkent a súlyuk, az értékarányuk 18 százalékponttal lett kevesebb. A közszolgáltató szervezetekhez kapcsolódott a legnagyobb összérték, ami majdnem 30 százalékos arányt tett ki. Az egyéb kategóriába tartozó szervezetek is számottevő hányadot képviseltek, mind az érték, mind a darabszám tekintetében, közelítőleg az eljárások negyedét bonyolították. A regionális ajánlatkérő szervezetek az egy évvel korábbi arányokhoz nagyon hasonló értékeket produkáltak, az uniós közbeszerzések 18 százalékát folytatták le, értékarányban pedig csupán 10 százalék körüli értéket képviseltek. A központi szintű szervezetekhez köthető uniós közbeszerzések értékaránya kétszeresére nőtt, így elérte a 10 százalékot. A támogatott szervezetek, mint ajánlatkérők összesen 6 db uniós eljárásrendű közbeszerzést hajtottak végre 15 milliárd forint értékben.

4. ÁBRA A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK (DB) ÉS ÉRTÉKÉNEK (MRD FT) MEGOSZLÁSA A NEMZETI ELJÁRÁSREND BEN AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT, 2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

5. ÁBRA A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK (DB) ÉS ÉRTÉKÉNEK (MRD FT) MEGOSZLÁSA AZ UNIÓS ELJÁRÁSREND BEN AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT, 2023.

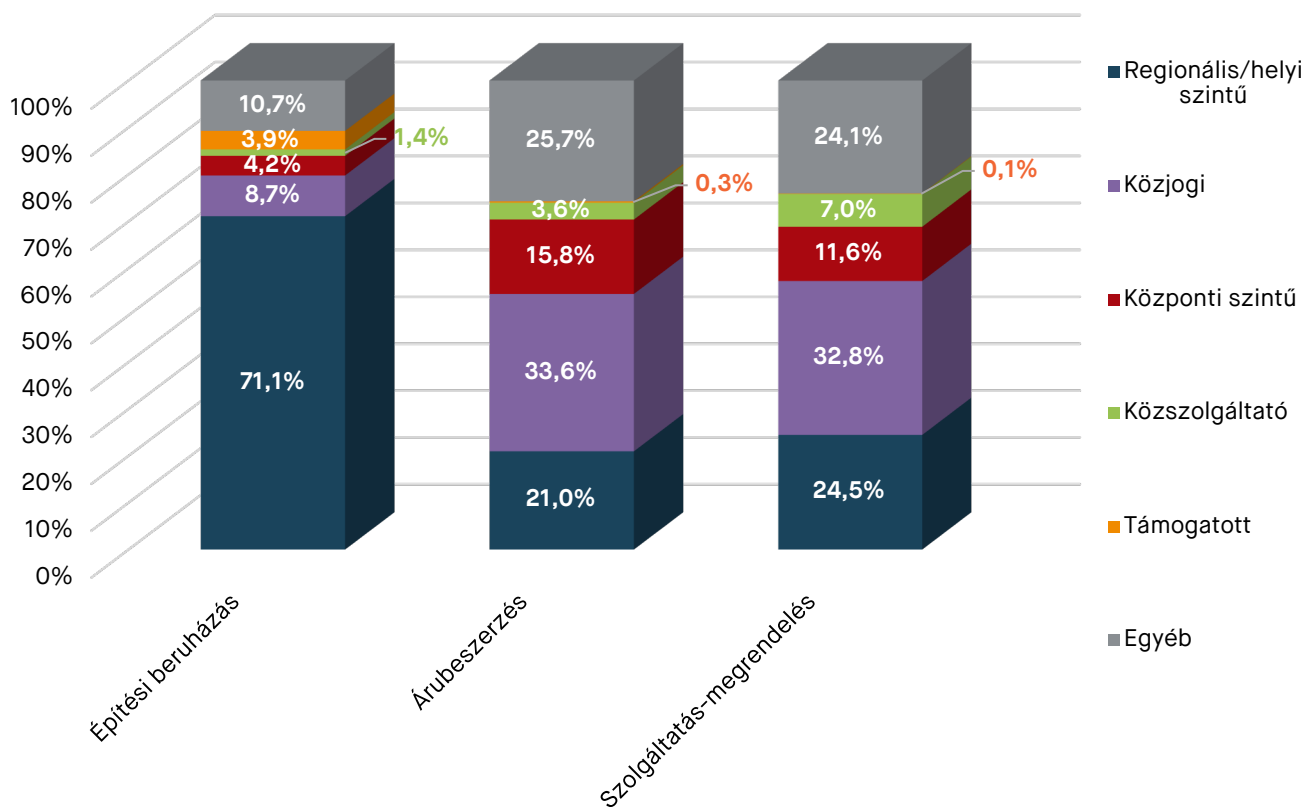

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

A beszerzés tárgya szerint (építési beruházás, árubeszerzés, szolgáltatás-megrendelés) vizsgálva az adatokat (lásd: 6. és 7. ábra), megállapítható, hogy hasonlóan az előző évhez, 2023-ban is a regionális/helyi szintű ajánlatkérő szervezetek bonyolították le a legtöbb építési beruházást (2075 db), ami az építési beruházások összes számán belül több, mint 70 százalékos arányt képviselt és fordítva is hasonló értékarány adódott: a regionális/helyi szervezetek közbeszerzéseinek közel kétharmada építési beruházás volt. Ha az árubeszerzésen belüli arányokat vizsgáljuk, akkor az látszik, hogy a közjogi szervezetek folytatták le a legtöbb ilyen tárgyú eljárást, közel 1000 darabot (945 db), ami az összes árubeszerzés egyharmadát jelentette, a közjogi szervezetek eljárásainak pedig közel felét (48%) tette ki ez a

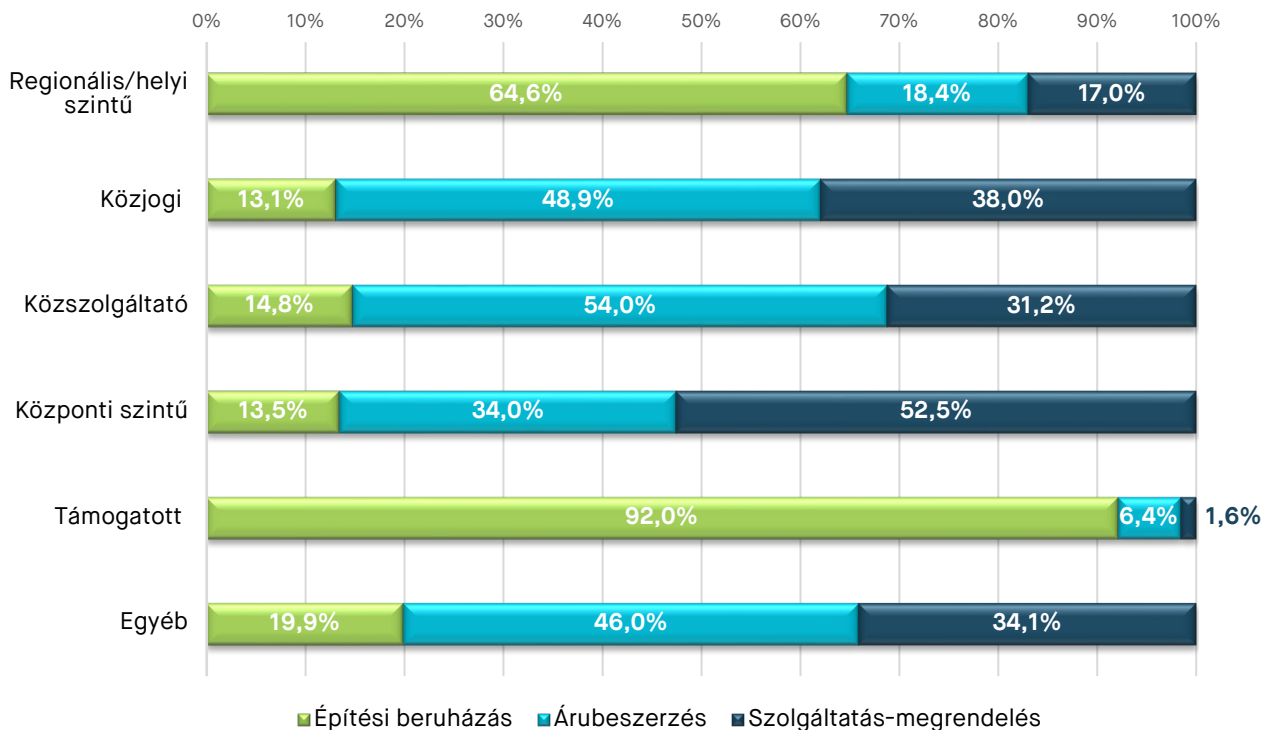
típusú közbeszerzés, ugyanakkor a közszolgáltató szervezetek eljárásainak több, mint a fele árubeszerzés volt. A szolgáltatás-megrendelésekből is a közjogi szervezetek bonyolították le a legtöbb eljárást, 733 darab közbeszerzéssel ez a harmadát tette ki a szolgáltatás típusú eljárásoknak, de a központi szintű szervezetek esetében dominált ez a beszerzési típus, meghaladva az 50 százalékos arányt. A támogatott szervezetekhez kapcsolódó közbeszerzések kicsi számossága (95 db) miatt, valamint jogi megfontolások miatt torzult arányok álltak elő: 92 százalék volt az építési beruházások aránya, ugyanis a Kbt. alapján a támogatott szervezeteknek árubeszerzés megvalósítása esetén nem kell közbeszerzést lefolytatniuk.

6. ÁBRA A 2023. ÉVI KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK MEGOSZTLÁSA A BESZERZÉSEK TÁRGYA ÉS AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

7. ÁBRA A 2023. ÉVI KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK MEGOSZTLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA ÉS A BESZERZÉSEK TÁRGYA SZERINT

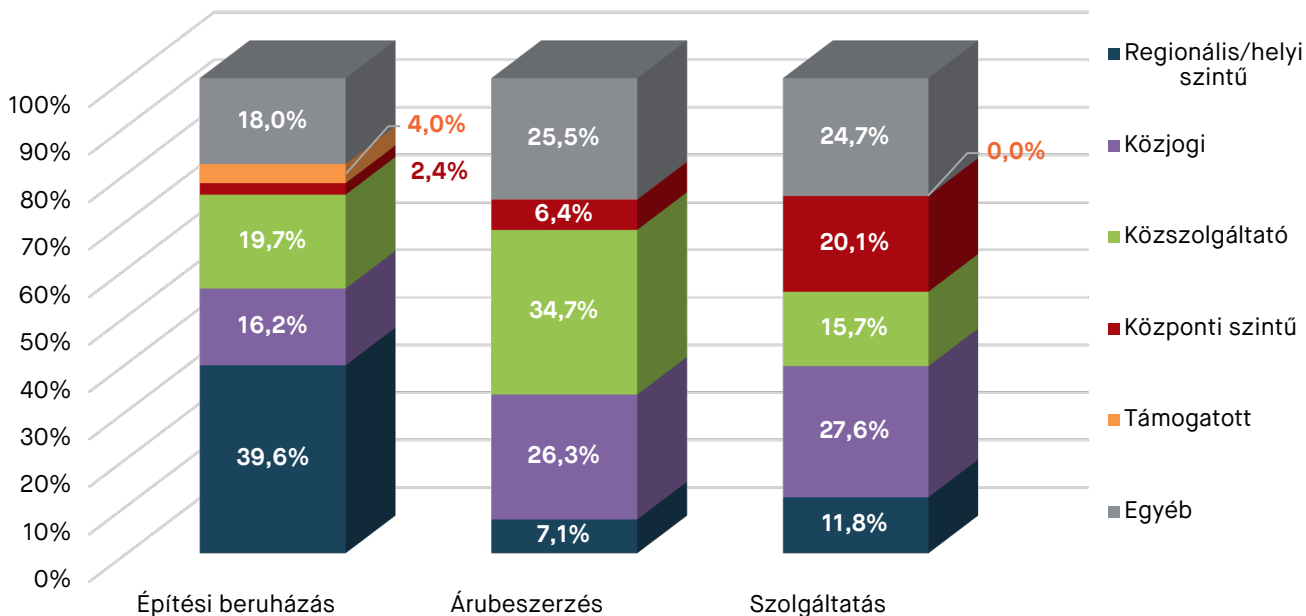

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

A közbeszerzési eljárások értékének a beszerzések tárgya és az ajánlatkérő szervezetek típusa szerinti megoszlását a 8. és 9. ábrák mutatják be. Az építési beruházások összértékének közel 40 százaléka a regionális szervezetek eljárásaihoz volt köthető, az árubeszerzések értékének harmada közszolgáltató szervezetek eljárásaiban valósult meg, a szolgáltatás-megrendelések összértékéből viszonylag egyenletesen osztoztak az ajánlatkérő szervezetek. A 9. ábráról pedig az olvasható le,

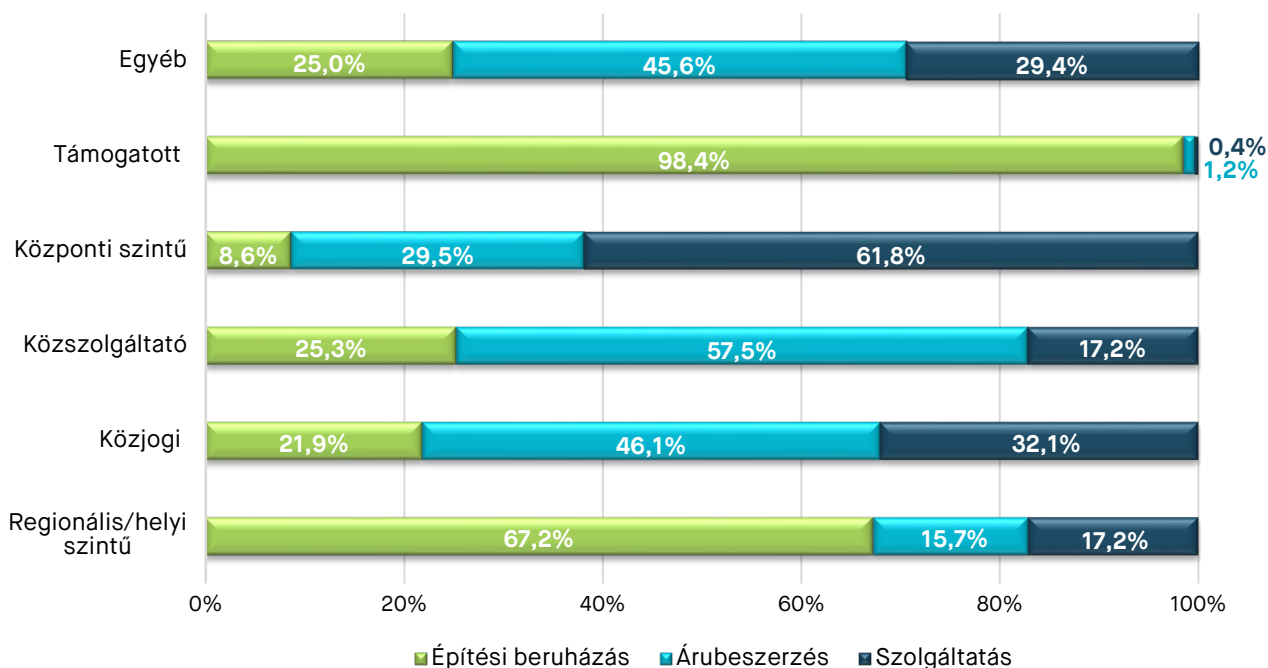
hogy az összérték tekintetében az építési beruházások a regionális szervezeteknél és a támogatott szervezeteknél domináltak, utóbbiak esetében szinte 100 százalékban. A közszolgáltató-, a közjogi-, valamint az egyéb szervezetek esetében az árubeszerzések képezték a legnagyobb hányadot, körülbelül a felét tették ki a közbeszerzéseik összértékének. A központi szintű ajánlatkérők a szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzésekre költötték a legtöbbet.

8. ÁBRA A 2023. ÉVI KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ÉRTÉKÉNEK (MRD FT) MEGOSZLÁSA A BESZERZÉSEK TÁRGYA ÉS AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

9. ÁBRA A 2023. ÉVI KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ÉRTÉKÉNEK (MRD FT) MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA ÉS A BESZERZÉSEK TÁRGYA SZERINT

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

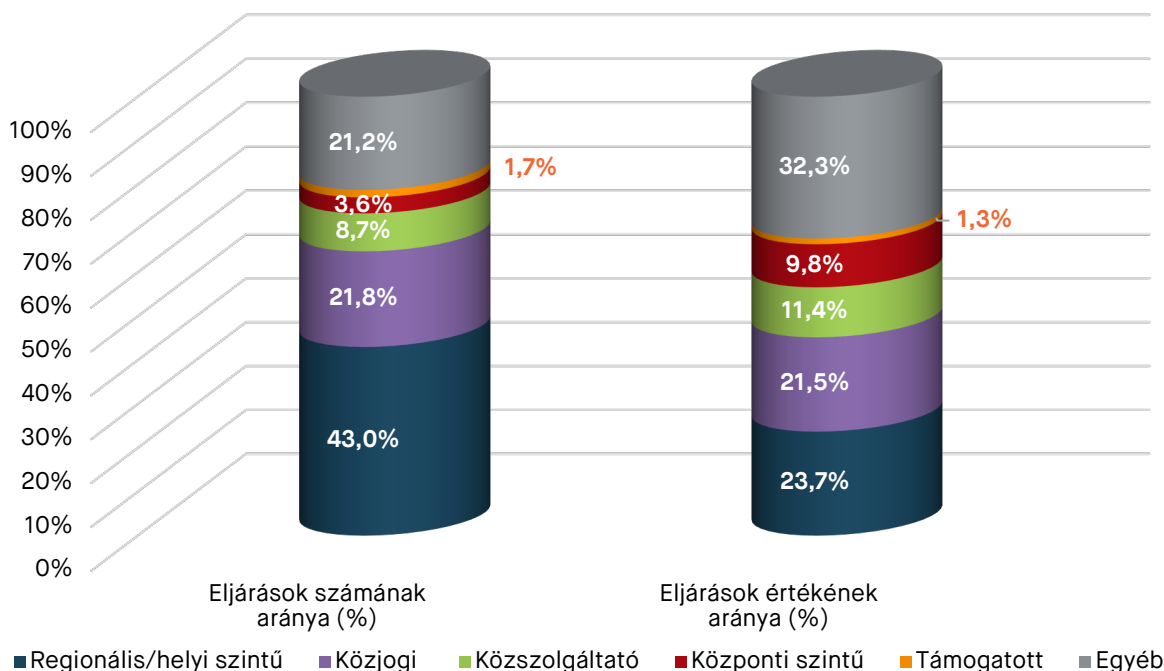
A mikro-, kis- és középvállalkozások (kkv-k) által elnyert közbeszerzési eljárásokat az ajánlatkérő szervezetek típusa szerint vizsgálva (lásd: 10. ábra), megállapítható, hogy az eljárások számarányait tekintve nagyon hasonló a megoszlásuk az összes eljáráséhoz képest, - ez utóbbit a 3. ábra szemléltette - legfeljebb 3 százalékpontos az eltérés mértéke és az ajánlatkérő szervezetek sorrendje is megegyezik. Amennyiben a megelőző, 2022-es év megoszlásaival vetjük össze a 2023. évre vonatkozó arányokat, hasonló következtetést vonhatunk le.

A legtöbb eljárást a kkv nyertesek közül is a regionális/helyi szintű ajánlatkérő szervezetek folytatták le, 2749 darabot a 6393-ból, az eljárások számának ez több, mint 40 százalékát tette ki. A kkv-k által elnyert eljárások ötödét a közjogi ajánlatkérők, másik ötödét az egyéb kategóriába tartozó ajánlatkérő szervezetek folytatták le. A közszolgáltató szervezetek kkv-nyertest tartalmazó eljárásainak aránya 10 százalék alatt maradt,

a központi szintű szervezeteké pedig az 5 százalékot sem érte el. A támogatott szervezetek bonyolították le a legkevesebb eljárást, nagyjából 100 darabot, ami 1,5 százalék körüli számarányt eredményezett.

Az eljárások értékének megoszlása az összes eljárás és a kkv-nyertes eljárások esetében már nagyobb eltéréseket mutat, mint az eljárások számának megoszlása, ezeket az értékarányokat a diagramokon a jobboldali hengerek szemléltetik. A közszolgáltató szervezetek közbeszerzéseinek az értékaránya több, mint 13 százalékpontos különbségre rúgott a két esetben, ezek az ajánlatkérők kicsivel több, mint 10 százalékban vették ki a részüket a kkv nyertes eljárások összértékéből, míg az összes eljárás esetében az értékük az összérték negyedét kitevte. Az egyéb szervezetek esetében viszont a kkv-nyertest tartalmazó eljárások aránya nagyobb közel 10 százalékponttal az összes eljárásra vonatkozó aránynál, a többi szervezet esetében nem számottevő a differencia, maximum 5 százalékpont.

10. ÁBRA 2023-BEN A KKV-K ÁLTAL ELNYERT KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT

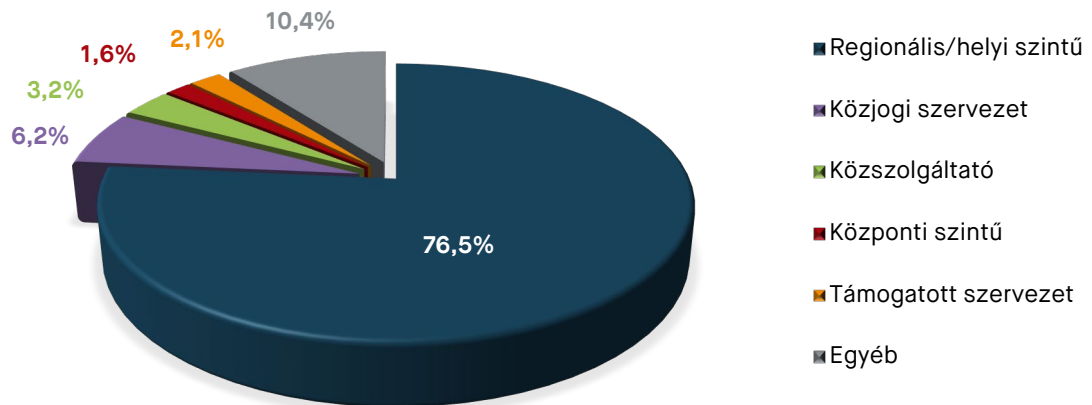

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Az egyes ajánlatkérői csoportok fenntarthatósági (környezetvédelmi és szociális) szempontokat is figyelembe

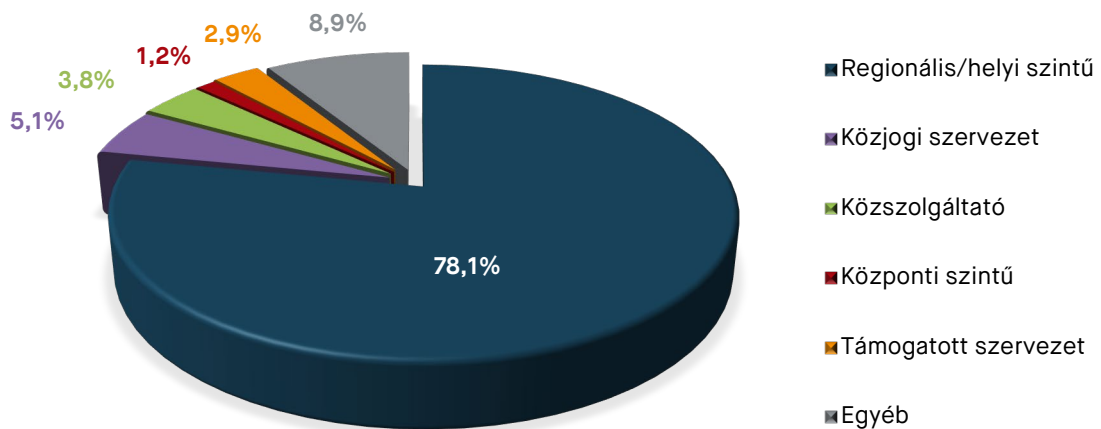
vett közbeszerzéseinek megoszlásait a 11-14. ábrák szemléltetik.

11. ÁBRA A ZÖLD KÖZBESZERZÉSEK SZÁMÁNAK MEGOSZLÁSA (%)
AZ AJÁNLATKÉRŐK TÍPUSA SZERINT, 2023.

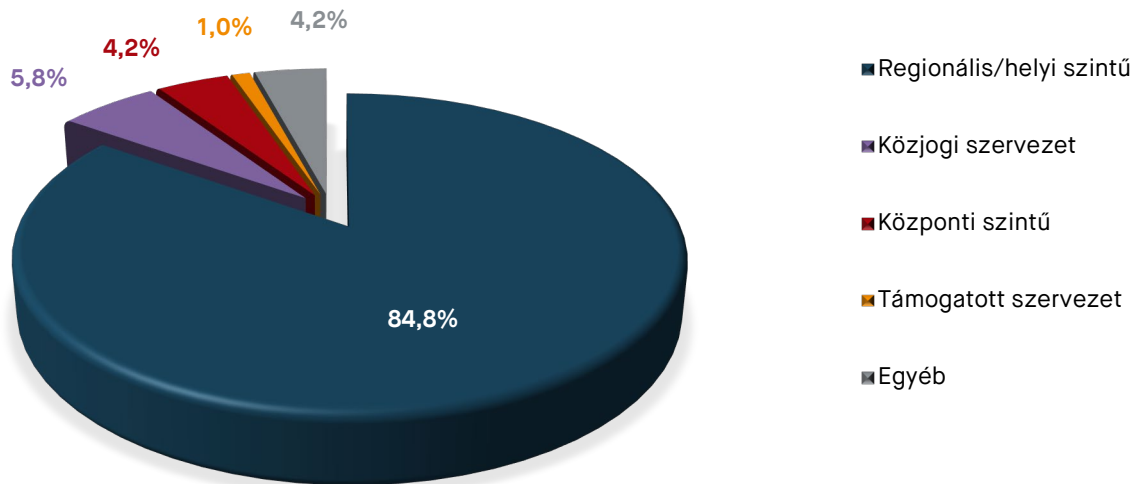
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

12. ÁBRA A ZÖLD KÖZBESZERZÉSEK ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA (%)
AZ AJÁNLATKÉRŐK TÍPUSA SZERINT, 2023.

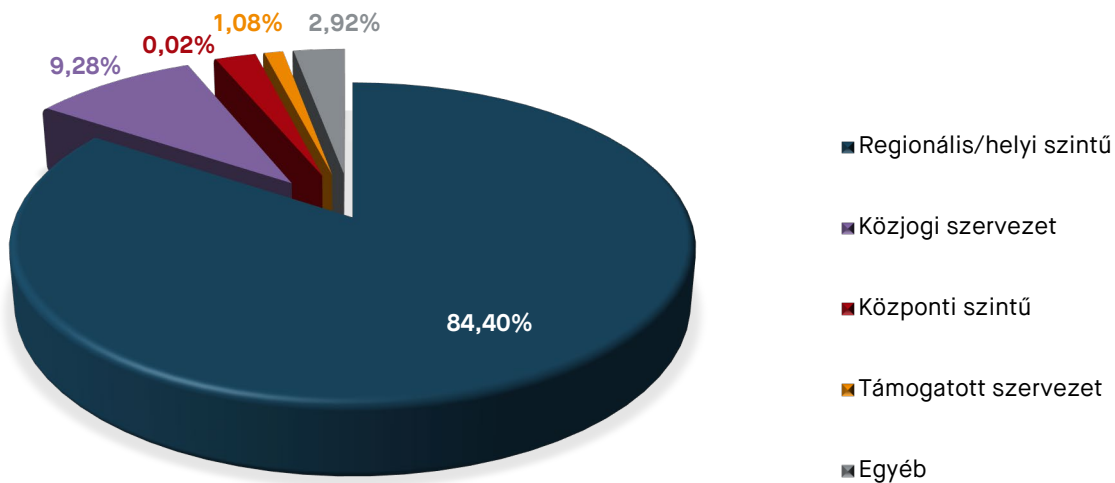
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

13. ÁBRA A SZOCIÁLIS KÖZBESZERZÉSEK SZÁMÁNAK MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT, 2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

14. ÁBRA A SZOCIÁLIS KÖZBESZERZÉSEK ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT, 2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Amint az a kördiagramokból rögtön kitűnik, 2023-ban is – hasonlóan az előző évekhez – mind a zöld, mind a szociális szempontokat legtöbbször a regionális/helyi szintű ajánlatkérő szervezetek vették figyelembe a közbeszerzési eljárásaik során. A zöld közbeszerzések több mint háromnegyedét ezek az ajánlatkérő szervezetek

bonyolították le (11. ábra) és a zöld közbeszerzések összértékéhez is ilyen arányban járultak hozzá. (12. ábra). Az egyéb kategóriába tartozó ajánlatkérők részesedése a zöld közbeszerzésekben mind számarányban, mind értékarányban 10 százalék körüli értéket ért el, a többi szervezethez tartozó arányok 10 % alatt maradtak.

A szociális szempontú közbeszerzéseken belül még nagyobb hányadot képviseltek a regionális/helyi szintű szervezetek: mind az eljárások számából, mind az összértékéből közel 85 százalék részesedést értek el. Jelentősebb, 10 százalék körüli részarányt képviseltek még az egyéb szervezetek a szociális szempontú közbeszerzéseken belül, de csak az értékarány tekintetében. A többi ajánlatkérő viszont csupán csak néhány eljárásban vette figyelembe a szociális szempontokat: a központi szintű szervezetek 8 db, egyéb szervezetek szintén 8 db, a támogatott szervezetek 2 db eljárás során. 2023-ban a közszolgáltató szervezetek a közbeszerzési eljárásaikban egyáltalán nem alkalmaztak szociális szempontokat. Hozzá kell tenni, hogy tulajdonképpen összességében is csekély a számossága és az értéke is a szociális közbeszerzéseknek: 2023-ban 191 darab ilyen közbeszerzést bonyolítottak le, melyek összértéke a 30 milliárd forintot sem érte el.

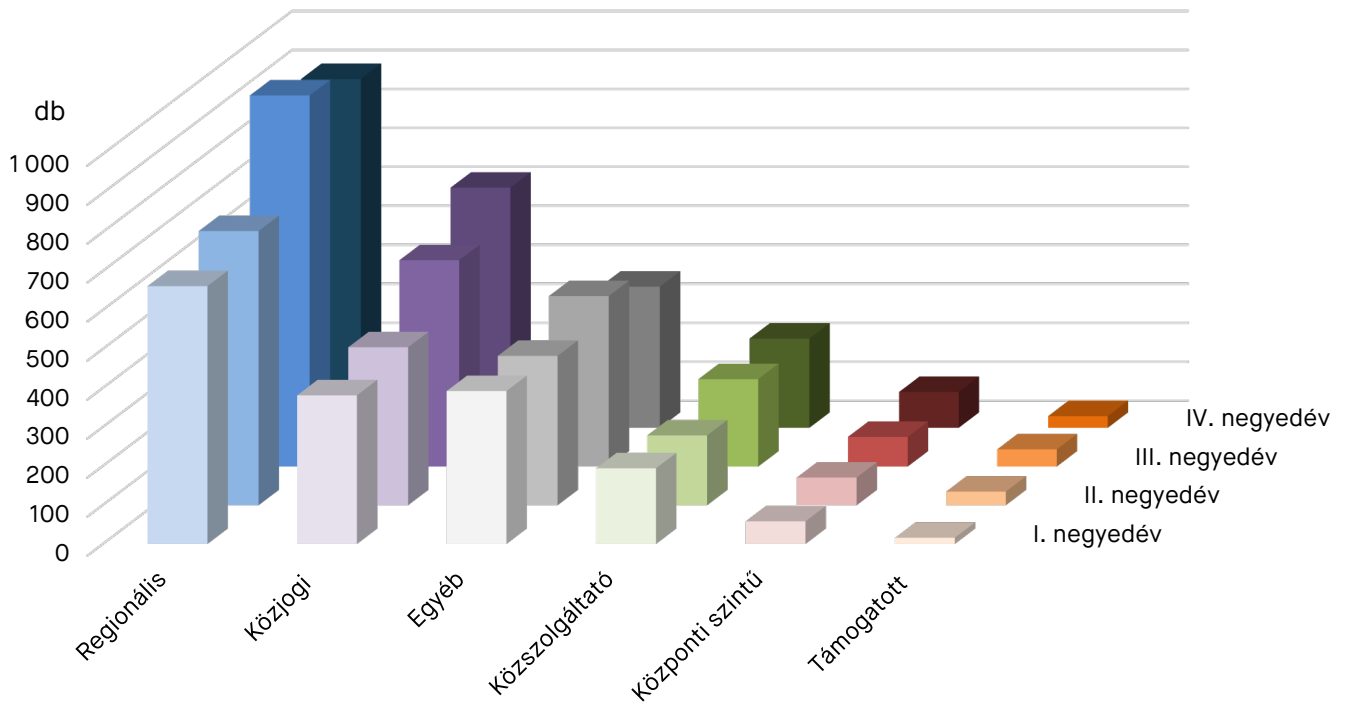
Az egyes ajánlatkérői csoportok közbeszerzési eljárásainak számát negyedévenként vizsgálva (lásd: 15. ábra), megállapítható, hogy a regionális/helyi szintű szervezetek minden negyedévben vezető szerepet játszottak, az adott negyedévi közbeszerzési eljárások körülbelül 40 százalékát bonyolították, a harmadik negyedévben a legtöbbet, közel 1000 eljárást, ami több, mint 42 százalékot jelentett. Az is elmondható, hogy az egyes szervezetek által lefolytatott közbeszerzési eljárások száma viszonylag egyenletes eloszlást mutatott a negyedévek között, azaz minden negyedévben az eljárások közelí-

tőleg a negyedét folytatták le 10 százalékponton belüli eltérésekkel, kivéve a közjogi- és központi szintű szervezetek utolsó negyedéves adata, ami az éves eljárások harmadát tette ki. A támogatott szervezetek eljárásainak negyedéves megoszlása a kis számosság miatt arányában jóval nagyobb kilengéseket mutat.

Az eljárások értékét ábrázolva már hektikusabb képet kapunk (lásd: 16. ábra), ebben az esetben nem a regionális/helyi szintű ajánlatkérő szervezetek szerepeltek a legjobban, ugyanis ezekhez az összérték csak kb. 18,5 százaléka kapcsolódott. Az első két negyedévben az egyéb kategóriába tartozó szervezetek eljárásainak összértéke volt a legnagyobb, míg a 3. negyedévben a regionális szervezetek költöttek a legtöbbet közbeszerzésekre, a 4. negyedévben pedig a közszolgáltató-, és közjogi szervezetek eljárásai produkáltak kiugró értékeket. A támogatott szervezetek részesedése az egyes negyedévek összértékéből elhanyagolható volt, 2 százalék alatt maradt, hasonlóan az év egészére érvényes arányhoz.

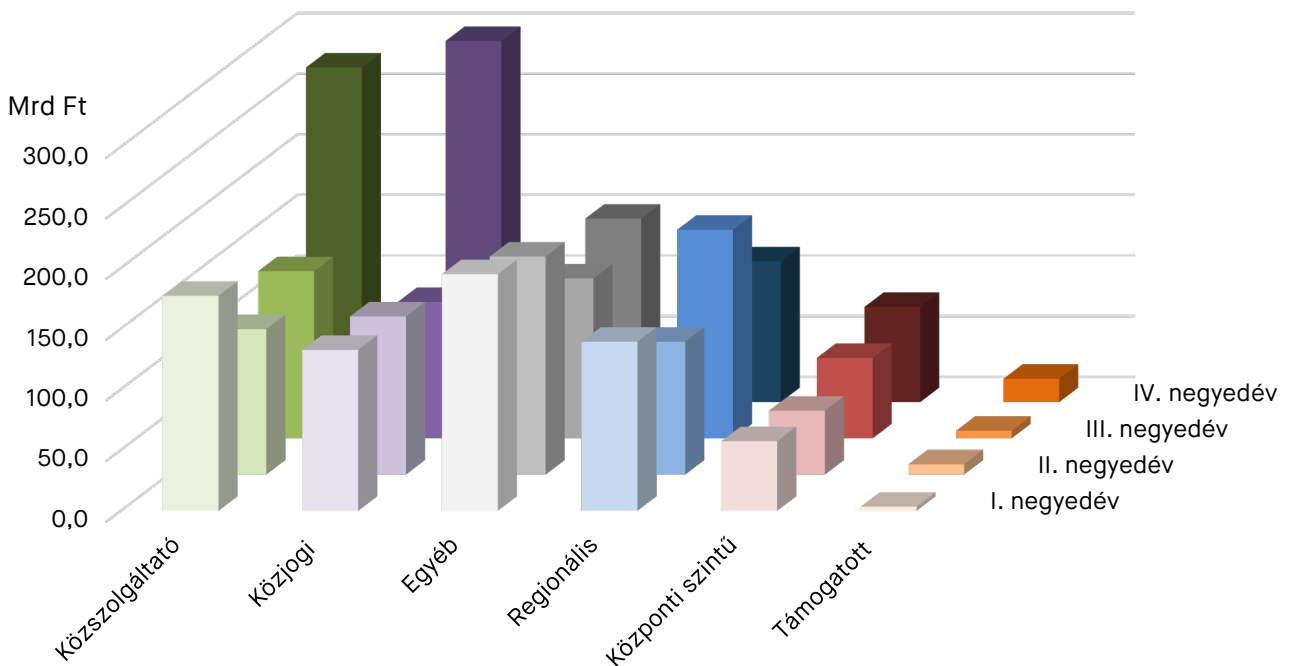
Az adott szervezetek egyes negyedévekre vonatkozó maximális és minimális értékarányai között jelentős különbségek adódtak, a közjogi szervezetek esetében ez több mint 27 százalékpontos eltérést jelentett, de a támogatott szervezetekre vonatkozóan volt a legszélsőségségsőbb a helyzet, ezeknél több, mint 42 százalékpontnyi differencia jött ki az első negyedéves és az utolsó negyedéves összérték-arányok között.

15. ÁBRA A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMA (DB) NEGYEDÉVENKÉNT, AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT, 2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

16. ÁBRA A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ÉRTÉKE (MRD FT) NEGYEDÉVENKÉNT, AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT, 2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Az ajánlatkérő szervezetek régiója szerint is vizsgálhatjuk a közbeszerzési eljárásokat, de ebben az esetben figyelmen kívül kell hagynunk azt a kb. 200 db eljárást, amiben több ajánlatkérő, több megyével szerepel, mert egyébként nem lenne egyértelmű a besorolás.

A 17. ábra a közbeszerzési eljárások számarányait ábrázolja a magyarországi tervezési-statisztikai régiók (NUTS 2)³ és az ajánlatkérő szervezetek típusai szerinti felosztásban. Látható az ábrából, hogy az ajánlatkérői csoportokhoz kapcsolódó közbeszerzések megoszlása a vidéki régiókban nagyjából hasonló képet mutat. Budapest kivételével az összes régióban a regionális/helyi szintű ajánlatkérő szervezetek bonyolították le a közbeszerzések több mint felét, átlagosan 60 százalékát, Pest vármegyében és a Közép-Dunántúlon pedig több mint a kétharmadát. A központi szintű- és támogatott szervezetek eljárásainak számaránya nem volt releváns, minden egyes vidéki régióban 2,5 százalék alatt maradt, a dél-alföldi régióban lévő központi szintű ajánlatkérő szervezetek pedig egy közbeszerzési eljárást sem folytattak le 2023-ban. A közjogi szervezetek az északmagyarországi régiótól eltekintve, ahol csak 6 százalék körüli volt az arányuk, általában 15-20 százalék körüli értékeket vettek fel a vidéki régiókban. A közszolgáltató szervezetek beszerzéseinek átlagos számaránya Budapesten kívül 7,5 százalékot ért el, a közép-dunántúli régióban volt a legkisebb: 3,1%, Dél-Alföldön a legmagasabb az arányuk: 12,4%. Budapesten ezektől eltérő arányokat figyelhetünk meg: a közjogi szervezetek folytatták le a legtöbb közbeszerzést, az eljárások több, mint harmadát, közel 1200 darabot. Budapest sajátos helyzete megmagyarázza a központi szintű ajánlatkérő szervezetek eljárásainak a többi régióhoz képesti jelentősebb

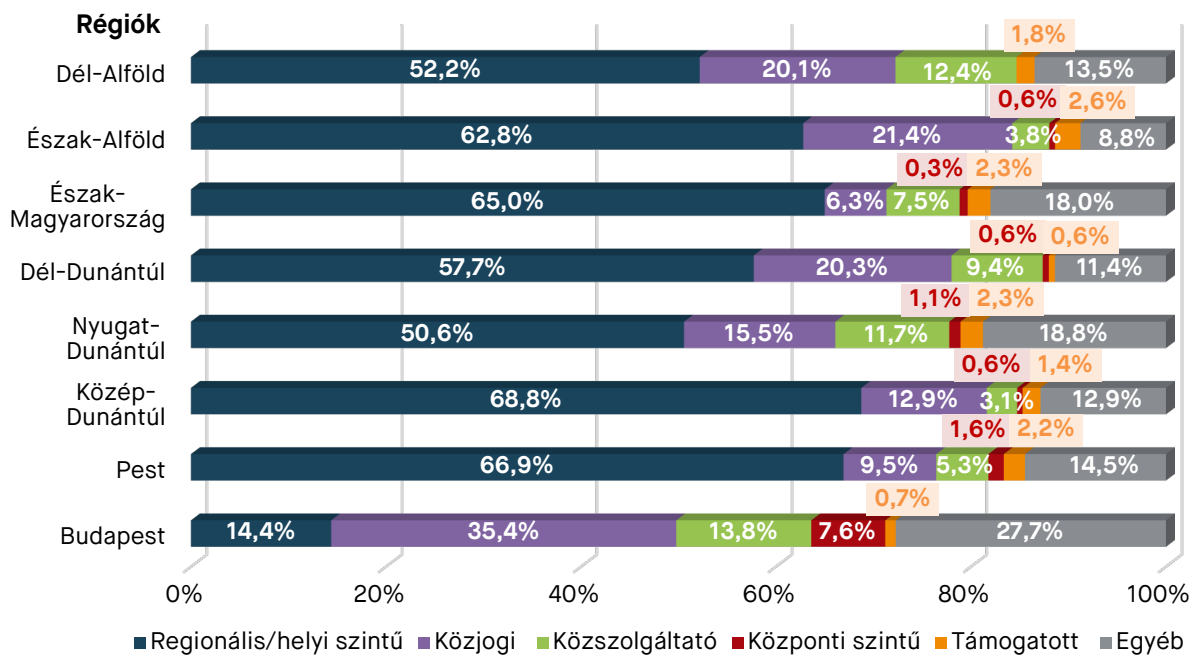
súlyát (7,5%), valamint a regionális/helyi szintű szervezetek kisebb részarányát a budapesti közbeszerzési eljárásokból, ez utóbbiak csupán 14,5 százalékot érték el és ehhez hasonló arányt képviseltek a közszolgáltató szervezetek eljárásai is.

Az eljárások értékének megoszlását ábrázoló sávdiagram (18. ábra) más színeképet mutat, mint a számarányokat feltüntető ábra. A regionális szintű ajánlatkérők kevésbé dominánsak, egy-egy régióon belül az eljárások összértékének körülbelül 35-40 százaléka kapcsolódott hozzájuk. A közszolgáltató szervezetek látványosan többet költöttek, átlagosan az összérték negyedéért voltak felelősek, kivéve Pest vármegyét, ahol az összérték több, mint 57 százaléka ezekhez a szervezetekhez volt köthető. A közjogi és egyéb szervezetek értékarányának régiónkénti megoszlása hasonlóan alakult a számarányokéhoz, kivételt képeznek a közép-dunántúli közjogi szervezetek, melyek értékaránya megközelítette a 30 százalékot, valamint a Pest vármegyei egyéb kategóriába tartozó szervezetek, melyek értékaránya jelentősen elmaradt számarányukhoz képest. Budapesten az egyéb kategóriába tartozó szervezetek költötték a legtöbbet eljárásaik során, így a 30 százalékot is meghaladta az értékarányuk. A többi régióhoz képest nagyon jelentős volt a budapesti központi szintű szervezetek értéksúlya, több mint 15%, valamint szembetűnően kisebb szerepet játszottak a regionális szervezetek még a számarányokéhoz képest is, csupán 6 % körüli hányadot értek el.

Elmondható az is, hogy a közszolgáltatók kevesebb, de nagyobb értékű eljárást bonyolítottak le, míg a regionális ajánlatkérő szervezetek inkább fordítva, több, de kisebb értékű közbeszerzést folytattak le.

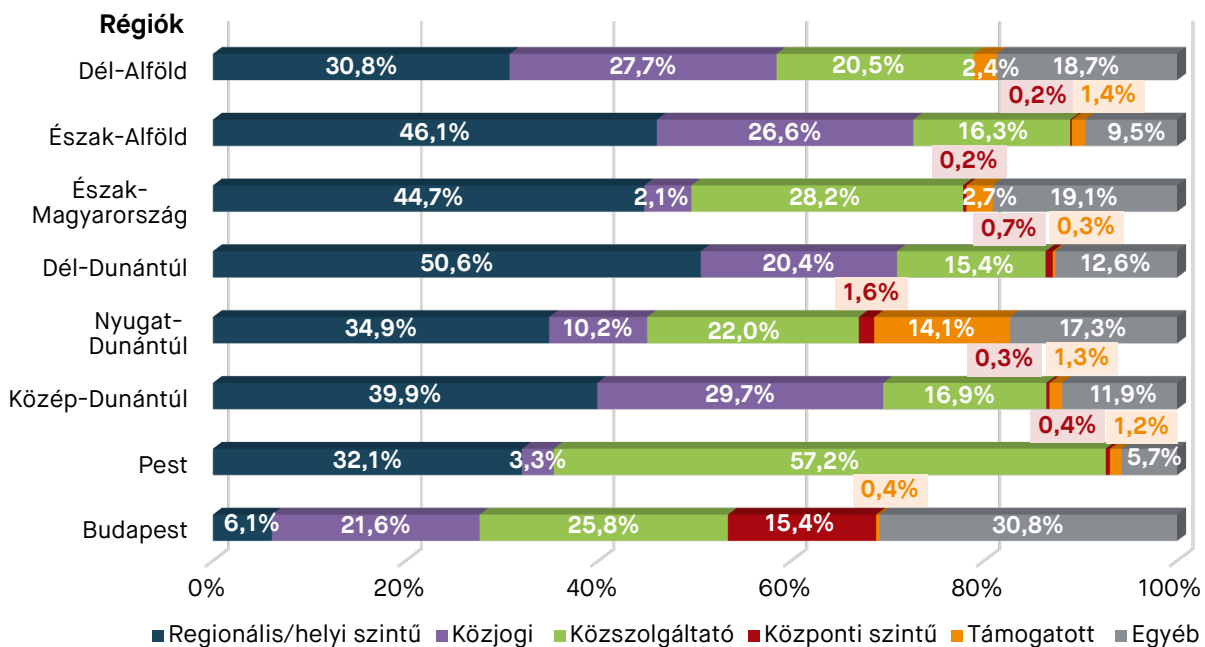
³ osztályozás az Európai Unió területi egységeire vonatkozóan, mely jelenleg 4 szintből tevődik össze. Magyarországon (NUTS0) a nagyrégiók feleltethetők meg a NUTS 1, a tervezési-statisztikai régiók a NUTS 2, míg a vármegyék a NUTS 3 területi szintnek.

17. ÁBRA A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK MEGOSZLÁSA A MAGYARORSZÁGI RÉGIÓK ÉS AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT, 2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

18. ÁBRA A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA A MAGYARORSZÁGI RÉGIÓK ÉS AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERVEZETEK TÍPUSA SZERINT, 2023.

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

**KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG**